

ANTON TSJECHOV

PLATONOV

VERTALING JACOB DERWIG/'T BARRE LAND

Personages

anna petrovna jonge weduwe van generaal Vojnitsjev

sergej zoon uit het eerste huwelijk van generaal Vojnitsjev

sofja zijn vrouw

glagoljev buurman, grootgrondbezitter

marja een meisje van twintig jaar

ivan ivanovitsj overste, gepensioneerd

nikolaj zijn zoon, een jonge arts

izaak student

platonov dorpsonderwijzer

sasja zijn vrouw, dochter van Ivan Ivanovitsj

osip een paardendief, begin dertig

marko de postbode

boegrov een buurman

eerste bedrijf

Salon ten huize Voinitsjev. Een glazen deur naar de tuin en twee deuren naar de andere kamers. Meubels in oude en nieuwe stijl staan door elkaar. Een vleugel, ernaast een muziekstandaard met een viool en bladmuziek. Een huisorgel. Schilderijen – oleografieën – in vergulde lijsten.

1

Anna en Nikolaj

Anna zit aan de vleugel, haar hoofd op de toetsen, Nikolaj komt op

nikolaj *loopt naar Anna* Is er iets?

anna Nee... Ik verveel me...

nikolaj Heeft u iets te roken? Het zwakke vlees smacht naar een sigaret. Op de één of andere manier heb ik vandaag nog niet gerookt.

anna *geeft hem sigaretten* Neem gelijk het hele pakje, dan hoef je me straks niet weer lastig te vallen.

ze steken een sigaret op

Ik verveel me, Nikolaj. Depressief, niets om handen, domme gedachten. En wat ik moet doen, ik weet het niet.

hij pakt haar hand

Ga je nou mijn pols voelen? Ik ben gezond hoor.

nikolaj Nee, ik wil u een kus geven. *kust haar hand* Waarmee wast u uw handen dat ze zo wit blijven? Wat een wonderschone handen! Ik kus ze nog een keer. *kust haar hand* Zullen we een partijtje schaken?

anna Vooruit dan maar... *kijkt op de klok* Kwart over twaalf... Iedereen zal wel uitgehongerd zijn...

nikolaj *zet de schaakstukken op* Waarschijnlijk wel... Ik persoonlijk heb ongelofelijke honger.

anna Jou wordt niets gevraagd. Jij hebt altijd honger. Terwijl je toch aan één stuk door aan het eten bent.

ze gaan aan het schaakbord zitten

Jij mag beginnen... O, je hebt al gezet... Je moet eerst nadenken, dan zetten...

nikolaj Gaan we gauw eten?

anna Nikolaj, wanneer heb jij nou eindelijk eens genoeg gehad? Je eet en eet en eet, er komt geen eind aan. 't

Is toch verschrikkelijk! Zo'n klein mannetje met zo'n dikke buik!

nikolaj Ja, 't is heel merkwaardig.

anna Sluipt zelfs mijn kamer binnen om mijn bord leeg te eten. Varken. Jij bent.

nikolaj U zet 'm daar? Dan ga ik daarheen... Als ik veel eet, betekent dat, dat ik gezond ben, en als ik gezond ben, betekent dat: 'mens sana in corpore sano'. Wat zit u te denken? U moet zetten, mevrouw, niet denken...

hij zingt

anna Stil... Zo kan ik niet denken.

nikolaj Jammer dat zo'n intelligente vrouw niets van gastronomie begrijpt. Wie niets van eten begrijpt, is

een mismaakt mens... Is qua karakter een mismaakt mens... Want... Hoho, neem me niet kwalijk, maar dat mag niet! Waar wilt u heen? Ah ja, dat is wat anders... Want de smaak behoort biologisch gezien, tot de vijf zintuigen, die samen weer de psychologie bepalen. De psychologie!

anna Ga je weer geestig doen? Doe maar niet. Ik word er moe van, en het past niet bij je. Heb je niet gemerkt dat ik nooit om jouw grapjes lach?

nikolaj U lacht niet, omdat u ze niet begrijpt... Tja...

anna Wat denk je, komt je meisje vandaag nog of niet?

nikolaj Ze heeft het beloofd.

anna Dan had ze hier toch al lang moeten zijn. Het is bijna één uur... Neem me niet kwalijk dat ik zo onbescheiden ben, maar is het met haar 'zomaar iets', of is het serieus?

nikolaj Hoe bedoelt u?

anna Niet om te roddelen, ik vraag het als vriendin... Wat betekent Marja voor jou en jij voor haar? Eerlijk zeggen, Nikolaj, en geen grapjes alsjeblieft...

nikolaj Wat zij voor mij betekent en ik voor haar? Dat is nog onduidelijk... Ik ga vaak bij haar op bezoek, ik klets wat, ik verveel haar, en verder niets. U bent aan zet. Ik ga, eerlijk gezegd, let op uw paard, om de dag naar haar toe, soms zelfs iedere dag, om te wandelen... Ik vertel haar over mijn dingen, zij mij over haar dingen, en ondertussen plukt ze de pluïsjes van mijn kraag... Ik zit altijd onder de pluïsjes.

anna En?

nikolaj En verder niets... Wat me nou eigenlijk naar haar toe trekt, is moeilijk te zeggen. Verveling, of liefde, of iets anders, ik weet het niet... Wat ik wel weet, is dat ik altijd na het middageten vreselijk naar haar verlang... En toevallig heb ik gehoord, dat zij dat ook heeft.

anna Dus – liefde?

stilte

nikolaj Het is een goed meisje.

anna Ik mag haar wel. Maar één ding: doe haar geen pijn... Op wat voor manier dan ook... Die zonde kleeft nou eenmaal aan je... Om haar heen hangen, een hoop onzin vertellen, van alles beloven, haar de hemel in prijzen en haar dan laten zitten... Zou ik zo sneu voor haar vinden... Wat doet ze op 't ogenblik?

nikolaj Ze leest...

anna En ze studeert scheikunde?

nikolaj Ik geloof van wel.

anna Leuk.

nikolaj Alleen kan ze haar draai niet zo vinden.

stilte

anna Mijn advies is, óf je blijft met je vingers van haar af, óf je trouwt met haar... Zou je, tegen alle verwachting in, willen trouwen, denk dan alsjeblieft eerst goed na... Bekijk haar alsjeblieft van alle kanten, niet alleen de buitenkant, overleg 't, weeg 't af, denk na, zodat er straks geen tranen vloeien... Hoor je wat ik zeg?

nikolaj Jaja... Ik ben één en al oor.

anna Ik ken jou. Jij doet alles zonder na te denken, en je zou ook trouwen zonder na te denken. Een vrouw hoeft maar dit te doen, en jij bent overal voor in. Overleg het met je vrienden... Vertrouw niet teveel op dat domme hoofd van je. *klopt op de tafel* Hier, dit heb jij in je hoofd. *fluit* De wind blaast tussen je oren door!

nikolaj Merkwaardige vrouw!

stilte

Maar ik ben bang dat Marja niet komt.

anna Waarom niet?

nikolaj Omdat Platonov ook komt... Ze is allergisch voor zijn onbeschofte gedrag.

Hij vindt haar een domme gans, en hij voelt zich op de één of andere manier geroepen om domme gansjes lastig te vallen. Maar ze is toch niet dom? Wat een mensenkennis...

anna Ach schei uit. Zeg haar maar dat ze niet bang hoeft te zijn, we staan hem die flauwekul gewoon niet toe. Maar waarom is Platonov er nog niet? Hij had hier allang moeten zijn... *kijkt op de klok* Wat onbeleefd van 'm. We hebben elkaar een half jaar niet gezien.

nikolaj Toen ik langs de school kwam, waren de luiken nog dicht. Hij ligt vast nog te slapen. De lamzak!

anna Gaat het goed met 'm?

nikolaj Met hem altijd. Niet kapot te krijgen.

2

Anna, Nikolaj, Glagoljev en Sergej

glagoljev Zo is dat, lieve Sergej. We hielden van een vrouw als de ridderlijkste ridders, wij geloofden in haar, keken tegen haar op, want we zagen in haar de betere mens...

De vrouw is de betere mens, Sergej!

anna Waarom zit je me nou te belazeren?

nikolaj Wie zit wie te belazeren?

anna Wie heeft die looper hier neergezet?

nikolaj Dat heeft u zelf gedaan!

anna O ja... Pardon...

nikolaj Pardon ja...

glagoljev En wij hadden vrienden... Vriendschap was in mijn tijd niet zo vrijblijvend. Voor je vrienden ging je door het vuur.

Sergej gaapt

nikolaj Tegenwoordig hebben we daar de brandweer voor.

anna Niet zo brutaal, Nikolaj.

stilte

glagoljev Afgelopen winter heb ik in de opera een jongeman zien huilen omdat hij zo onder de indruk was van de prachtige muziek... Dat is toch mooi?

sergej Dat is zeker mooi.

glagoljev Dat dacht ik ook. Maar leg me dan 'ns uit waarom de dames en heren om hem heen begonnen te giechelen toen ze dat zagen. Wat viel er te lachen? Die jongen begon te schuiven op zijn stoel, kreeg een rood hoofd, en liep het theater uit... In mijn tijd hoefde je je voor eerlijke tranen niet te schamen, en er werd ook niet om gelachen...

nikolaj Laat die man stikken in zijn nostalgie. Ik word er gek van.

anna Ssst...

glagoljev In mijn tijd zou iemand met verstand van muziek nooit het theater zijn uitgelopen, maar de opera tot het einde uitzitten... Je zit te gapen, Sergej... Ik verveel je...

sergej Nee nee... Maar het is misschien wel tijd voor uw eindconclusie, Glagoljev...

glagoljev Nou... Als ik dan nu een conclusie moet trekken, dan komt het hier op neer, dat je in mijn tijd mensen had die ergens voor uit durfden te komen, dus mensen die werkelijk liefhadden, en mensen die zich werkelijk kwaad konden maken over iets...

sergej En tegenwoordig zijn die mensen er niet meer, of wat?

glagoljev Ik denk 't niet.

sergej Dat slaat echt nergens op.

anna Ik kan niet meer! Het stinkt hier zo naar die onverdraaglijke patschoeli, ik word er gewoon misselijk van. *hoest* Ga 'ns wat naar achteren zitten!

nikolaj Ze is aan 't verliezen en de patschoeli krijgt de schuld. Merkwaardige vrouw!

sergej Het is niet echt fatsoenlijk om iemand een beschuldiging in het gezicht te slingeren, die alleen maar gebaseerd is op vermoedens en nostalgie!

glagoljev Misschien vergis ik me.

sergej Misschien, misschien...

glagoljev Word je nu boos? Dat is al een bewijs dat jij geen ridder bent, dat jij niet het nodige respect kunt opbrengen voor de opvattingen van je tegenstander.

sergej Het bewijst alleen dat ik me wel degelijk kwaad kan maken.

glagoljev Ik wil natuurlijk ook niet generaliseren... Er zijn uitzonderingen, Sergej.

sergej Natuurlijk... *maakt een buiging* Mijn oprechte dank voor deze kleine concessie! Wat fijn dat u zichzelf toch altijd weer de grond in boort met uw kleine concessies!

anna Ik wil naar Glagoljev luisteren. *staat op* Een andere keer spelen we verder.

nikolaj Als ik aan het verliezen ben, zit ze op haar stoel alsof ze wortel heeft geschoten, en als ik ga winnen wil ze ineens naar Glagoljev luisteren! *tot Glagoljev* Wie heeft u eigenlijk gevraagd hier een toespraak te komen houden? *tot Anna* U speelt verder, of ik noteer dat u dit partijtje heeft verloren!

anna Doe dat maar.

ze gaat tegenover Glagoljev zitten

nikolaj *staat op en pakt een notitieboekje uit zijn zak* Het wordt genoteerd. U staat inmiddels op tien. Wanneer heb ik de eer dit bedrag van u te ontvangen?

glagoljev Ach mijne heren, jullie hebben het verleden niet meegemaakt, anders zouden jullie wel anders piepen...

sergej Wij hebben het verleden niet meegemaakt, maar we voelen het wel hoor, heel vaak zelfs. Hier... *hij slaat in zijn nek*

nikolaj Moet ik een rekening sturen of betaalt u meteen?

anna Hou toch op! Ik wil luisteren!

nikolaj Waarom? Dan zit u hier morgen nog.

anna Sergej, geef die kwakzalver een tientje!

sergej *geeft Nikolaj tien roebel* Goed. Een ander onderwerp, Glagoljev.

glagoljev Graag.

nikolaj Merci. Kijk, zo doe je dat. Een weerloze vrouw achter een schaakbord zetten en haar zonder gewetensbezwaren een tientje lichter maken.

anna Hou toch op, Nikolaj! Dus, Glagoljev, de vrouw is de betere mens?

glagoljev Dat klopt.

anna Hm... U bent een groot vrouwenliefhebber, heb ik gehoord.

glagoljev Ja, ik houd van vrouwen. Ik aanbid ze.

anna En zijn ze dat ook waard?

glagoljev Absoluut.

anna Bent u daarvan overtuigd, of vindt u dat u dat moet vinden?

Nikolaj pakt een viool en strijkt met een strijkstok over de snaren

glagoljev Daar ben ik absoluut van overtuigd. U bent het bewijs.

anna Meent u dat nou? Soms bent u zo opwindend.

sergej Hij is een romanticus.

glagoljev Ja, nou en? Romantiek is heus niet verkeerd. Jullie hebben de romantiek afgezworen... En daarmee nog het één en ander, ben ik bang...

anna Afgezworen of niet, we zijn in ieder geval verstandiger geworden. Toch? En dat

is de hoofdzaak... *lacht* Als verstandige mensen verstandiger worden, dan komt de rest vanzelf... Zeg!

Nikolaj! Hou 'ns op met die viool!

nikolaj *hangt de viool weer op* Een mooi instrument.

glagoljev Platonov heeft dat ooit 'ns heel treffend geformuleerd... Hij zei, wij hebben meer verstand van vrouwen gekregen,

maar meer verstand van vrouwen hebben, betekent dat je jezelf en de vrouw makkelijker de grond in trapt...

nikolaj *lacht hard* Dat was zeker op z'n verjaardag... Toen had hij zeker teveel gedronken...

anna Heeft hij dat gezegd? *lacht* Ja, dat soort uitspraken doet hij graag... Trouwens, wat is dat voor iemand volgens u, die Platonov?

Is dat een held of niet?

glagoljev Hoe zal ik het zeggen? Volgens mij is Platonov hét voorbeeld van de richtingloosheid van deze tijd... Hij is

de held van de beste, maar helaas nog niet geschreven hedendaagse roman...

Met richtingloosheid bedoel ik de huidige toestand van onze samenleving: Russische schrijvers hebben dit gebrek aan richting

al geconstateerd. Ze zien zichzelf in een doodlopende straat, ze voelen zich verloren, waar moeten ze zich nog aan houden, ze begrijpen het niet... Maar die schrijvers

zijn zelf ook niet te begrijpen! Die romans zijn onvoorstelbaar slecht, geforceerd, kortzichtig... En geen wonder! Alles is buitengewoon vaag, onbegrijpelijk... En in

de war, totaal in de war... En voor mij is Platonov de incarnatie van deze verwarring. Gaat het goed met 'm?

anna Voor zover ik weet wel ja.

stilte

ze kijkt op de klok

Hij had hier allang moeten zijn. Sergej, heb jij iemand naar hem toegestuurd?

sergej Ja, al twee keer.

nikolaj *rekt zich uit* Moet ik zeggen dat ze de tafel dekken?

anna Dat doe ik zelf.

Nikolaj gaat af

3

Anna, Glagoljev, Sergej, Platonov, en Sasja – in Russische klederdracht

platonov *in de deuropening tegen Sasja* Nee, na jou! We zijn hier tenslotte niet thuis!

Zeg maar netjes gedag, Sasja!

hij loopt naar Anna, kust eerst haar ene, dan haar andere hand

anna Ongevoelig mens... Hoe kun je zo lang op je laten wachten? Je weet toch hoe ongeduldig ik ben?

Lieve Sasja...

zij en Sasja kussen elkaar

platonov Een half jaar lang geen parket gezien, geen stoelen, geen hoge plafonds, laat staan mensen... De hele winter hebben wij in ons hol liggen snurken als twee beren. Sergej!

sergej Sasja! Lieve God, wat is ze dik geworden.

platonov *omhelst Sergej* Ik ruik mensenvlees! Heerlijk, die lucht! Het is net of we elkaar honderd jaar niet hebben gezien! Verdomme, wat duurde deze winter lang!

En dat is toch mijn stoel?! Herken je hem nog, Sasja? Een half jaar geleden heb ik daar dag en nacht gezeten, en met mevrouw de generaal gezocht naar de oorzaak aller oorzaken... Wat een hitte...

anna En ik maar wachten en wachten, mijn geduld was op...

platonov Ik moet wel zeggen dat je een klein beetje dikker en een klein beetje mooier bent geworden... Het is benauwd vandaag... Ik verlang nu alweer naar de kou.

anna Wat zijn jullie barbaars dik geworden! Een gelukkig stel! Hoe is het geweest?

platonov Afgrijselijk, zoals altijd. Ik heb de hele winter geslapen, een half jaar lang de hemel niet gezien.

Gegeten, gedronken, geslapen en mijn vrouw voorgelezen... Afgrijselijk.

sasja We hebben het heel goed gehad, maar het was natuurlijk wel saai...

platonov Niet saai, maar afgrijselijk saai, liefje. Ik verlangde ontzettend naar jou... Wat een geluk dat ik ogen in mijn hoofd heb! Jou te zien, Anna, na deze lange eenzame marteling, is echt een schandalige luxe!

anna Daarvoor krijg je een sigaret!

ze geeft hem een sigaret

platonov Merci!

anna Met de kleine alles goed?

sasja Ja. Hij zet zijn eerste stapjes... Ben je gisteren aangekomen?

anna Om tien uur.

platonov Om elf uur zag ik nog licht branden, maar ik ben maar niet binnengekomen. Je was zeker bekaf.

anna Was toch gekomen! We hebben nog tot twee uur zitten kletsen.

Sasja fluistert Platonov iets in z'n oor

platonov Hè verdomme! *slaat op z'n voorhoofd* Waarom zeg je dat nu pas? Sergej!

sergej Ja?

platonov En hii zeet ook niks! Is getrouwd en houdt z'n mond!

sasja Gefeliciteerd, Sergej! Ik wens je alle, alle goeds!

platonov *maakt een buiging* Moge de liefde je pad verlichten, lief mens. Je hebt een wonder volbracht,

Sergej! Zo'n serieuze stap had ik niet van jou verwacht! En zo resoluut!

sergej Resoluut? Ja, zo ben ik... *lacht luid* De zaak was heel snel rond. Verliefd, verloofd, getrouwd.

platonov Verliefd worden, dat kan ik me voorstellen, maar dan ook nog trouwen...

sergej Genoeg gelanterfant, dacht ik, luister naar Sasja. Er wordt gewoon getrouwd. Dacht ik bij mezelf...

sasja En daar heb je goed aan gedaan, Sergej! Nu zul je echt gelukkig worden, nu begint het leven zoals het hoort! Ik ben heel blij voor je.

sergej Ik ook!

platonov Heb je al een baan?

sergej Ze hebben me iets aangeboden bij het voortgezet lager onderwijs, maar ik weet het niet. Ik heb eigenlijk niet zo'n zin in het voortgezet lager onderwijs... 't Betaalt niet veel, en bovendien...

platonov Ga je het doen?

sergej Ik weet het nog niet. Ik denk het niet...

platonov Hm... dus je blijft nog wat rondlummelen. Je bent nu drie jaar geleden afgestudeerd?

sergej Ja.

platonov *zucht* En niemand die jou 'ns een flinke schop geeft! Afstuderen en dan gaan lanterfantent! Ik begrijp dat soort mensen niet! Begrijp ik niets van! Waar wacht je nou op?

sergej Ik ga toch niet naar het voortgezet lager onderwijs! Ik zal heus niet verhongeren, ik voel me niet speciaal geroepen om pedagogisch werk te doen, en het is nog te vroeg om dood te gaan... Dus waarom zou ik me haasten? *lacht* Laten we het er niet over hebben.

anna Het is vandaag te warm om zulke belangrijke onderwerpen uitvoerig te bespreken... Ik moet gapen. Waarom zijn jullie zo laat, Sasja?

sasja Misja was de vogelkooi aan 't repareren, en ik moest naar de kerk... Het deurtje was kapot, we konden de nachtegaal daar zo niet in laten.

glagoljev Hoezo naar de kerk? Is het vandaag een feestdag of zo?

sasja Nee... Het is de verjaardag van Misja's vader, het zou toch pijnlijk zijn om niet voor hem te bidden... *stilte*

glagoljev Hoe lang is het geleden dat je vader is overleden, Platonov?

platonov Drie, vier jaar...

sasja Drie jaar en acht maanden.

glagoljev Ach mijn God, wat vliegt de tijd! Drie jaar en acht maanden! Hij was een goeie kerel, je vader, hij had een goed hart.

platonov Helemaal geen goed hart, totaal bedorven.

glagoljev Op zijn manier was hij een groot man. Ik heb altijd veel respect voor hem gehad.

platonov Nou, daar kan ik mij niet echt op beroemen. Ik had al ruzie met hem toen ik nog niet eens haar op mijn kin had, en de laatste drie jaar waren we regelrechte vijanden. Ik verachtte hem en hij vond mij een slappeling, en we hadden allebei gelijk.

glagoljev De mortuis aut bene, aut nihil, Platonov!

platonov Nee, ik vind: de omnibus aut nihil aut veritas. Maar liever veritas dan nihil, dat is tenminste leerzaam... Ik vind dat de doden geen complimentjes meer nodig hebben.

Anna, Sergej, Glagoljev, Sasja, Platonov en Ivan Ivanovitsj

ivan ivanovitsj *komt binnen* Ta-ta-ta... Dochter en schoonzoon! Sterren aan het firmament van overste Triletski! Wees gegroet, lieve mensen! Een eresaluut uit een Krupp-kanon! Mijn God, wat een hitte! Misja...

platonov *staat op* Dag overste. *omhelst hem* Gaat het goed?

ivan ivanovitsj Met mij altijd. *gaat naast Sasja zitten en kust haar op het hoofd* Ik ben mijn hele leven nog geen dag ziek geweest. Wat heb ik jullie lang niet in het vizier gehad! Ik wil steeds naar jullie toe komen, om m'n kleinzoon te zien en met mijn schoonzoon de wereldproblematiek door te nemen, maar het lukt me niet... Te veel te doen, engeltje! Eergisteren wilde ik langskomen om je m'n nieuwe dubbelloops te laten zien, Misja, heerlijk! Engels, bereik van 170 voet... Gaat het goed met mijn kleinzoon?

sasja Ja. Je krijgt de groeten van 'm.

ivan ivanovitsj Kan hij die al doen dan?

sergej Bij wijze van spreken natuurlijk.

ivan ivanovitsj O ja... Bij wijze van spreken... Sasja, zeg tegen mijn kleinzoon dat hij sneller moet groeien. Ik wil een jager van hem maken. Ik heb al een klein dubbelloopsje voor hem.

anna Wat een schat, die Ivan Ivanovitsj! We gaan met Pinksteren met hem op kwartels schieten.

ivan ivanovitsj O o o! Anna Petrovna, we ondernemen een veldtocht tegen de watersnippen. Een poolexpeditie naar het duivelsmoeras...

anna Uw dubbelloops uitproberen...

ivan ivanovitsj Dat doen we, goddelijke Diana! *kust haar hand* Weet u nog, vorig jaar? Ha-ha! Een veldmaarschalk, een echte veldmaarschalk! Ruik aan haar schouder en je ruikt kruit, je ruikt Hannibal en Hamilkar! Geef haar epauletten en de wereld staat in brand! Voorwaarts! Sasja nemen we ook mee. We nemen iedereen mee! We zullen ze 'ns laten zien wat soldatenbloed betekent, goddelijke Diana, Alexandra van Macedonië!

platonov U heeft uzelf al iets ingeschonken, overste?

ivan ivanovitsj Uiteraard...

platonov Vandaar dat u al zo lekker op dreef bent.

ivan ivanovitsj Ik was hier al om een uur of acht... Iedereen sliep nog... En toen hebben we een flesje madeira soldaat gemaakt. Diana drie glaasjes en ik de rest...

anna Moet u nou alles aan de grote klok hangen?

Anna, Sergej, Glagoljev, Platonov, Sasja, Ivan Ivanovitsj en Nikolaj

nikolaj *komt binnenvallen* Lieve familie!

platonov Aaah... De slechte lijfarts van mevrouw de generaal! Blij je te zien! Hij is gezond, hij straalt, hij glimt en hij geurt!

Nikolaj kust Sasja op haar hoofd

sasja Oei, wat ruik jij naar parfum! Hoe is het met je?

nikolaj Heel goed. Wat goed dat jullie gekomen zijn. *gaat zitten* Hoe staan de zaken, Misja?

platonov Welke?

nikolaj De jouwe natuurlijk.

platonov De mijne? Wie zal het zeggen? Dat is een lang verhaal, vriend, en saai bovendien. Waar heb jij je zo laten verknippen? Fraaie coupe! Wat kost dat nou? Eén roebel?

nikolaj Ik ga niet naar de kapper... Daar heb ik zo mijn dames voor, en dames betaal ik voor het knippen geen geld... *eet gekonfijte vruchten* Ik heb namelijk...

platonov Ga je weer een grap maken? Nee nee, doe maar niet! Bespaar ons dat, alsjeblieft.

nikolaj Je vrouw is dik geworden! *kijkt naar Sasja door zijn vuist* Klein en dik. Pas maar op, binnen een jaar is het een tonnetje.

sasja Wanneer hou jij nou eindelijk 'ns op met die domme grappen?

nikolaj Nooit, zusje... Word maar lekker dik! Mijn zegen heb je! Hoe gaat het met Kosja?

hij staat op en gaat naast Ivan Ivanovitsj zitten

sasja Goed.

nikolaj Wat voor een geweldige truc zouden we kunnen bedenken dat Anna ons eindelijk te eten geeft?

anna We wachten allemaal, dus jij ook.

nikolaj Vergaan jullie dan niet van de honger?

sasja Jij hebt helemaal geen honger, jij kunt het gewoon niet verdragen dat mensen rustig bij elkaar zitten.

nikolaj Ik kan het niet verdragen dat ze mensen langzaam laten kreperen van de honger! Dikkerdje!

anna Och, wat is hij vervelend! Wat is hij vervérend! Verschrikkelijk! Ik zal je te eten geven!

ze gaat af

nikolaj Dat werd tijd.

6

Nikolaj, Sergej, Glagoljev, Platonov, Sasja en Ivan Ivanovitsj

platonov Hoe laat is het? Ik heb ook honger...

sergej Waar blijft mijn vrouw toch, mensen? Platonov heeft haar nog niet eens gezien... *staat op* Ik ga haar zoeken. Ze is zo weg van de tuin, dat ze er niet meer uitkomt.

platonov Sergej... Ik wilde je vragen of je je vrouw niet aan mij wil voorstellen... Ik zou graag willen weten of ze mij nog herkent. Ik ken haar nog een beetje van vroeger...

sergej Jij kent haar? Sofja?

platonov Uit de oertiid. Toen ik nog studeerde. Alsjeblieft. stel mij niet voor en zeg niets over mii...

sergej Goed. Die man kent ook gewoon iedereen.

hij gaat af, de tuin in

7

Nikolaj, Glagoljev, Platonov, Sasja, Ivan Ivanovitsj en Marja

nikolaj *springt op* Marja! Wat leuk! Dat is nog 'ns een verrassing!

marja *geeft hem een hand* Dag, Nikolaj! *knikt allen toe* Dag allemaal!

nikolaj *neemt haar omslagdoek af* Mag ik die van je aannemen? *kust haar hand* Hoe gaat het?

marja Gewoon... *wordt verlegen en gaat zitten op de eerste de beste stoel* Is Anna thuis?

nikolaj Ja.

glagoljev Dag Marja!

ivan ivanovitsj Is dat Marja? Ik had je bijna niet herkend!

hij gaat naar Marja toe en kust haar hand

marja Dag, Ivan Ivanovitsj! *schraapt haar keel* 't Is verschrikkelijk warm... Kust u alstublieft niet mijn hand... 't Doet een beetje pijn... Ik wil het niet...

platonov *gaat naar Marja toe* Ik heb de eer je te groeten!

hij wil haar hand kussen

marja *trekt haar hand terug* Dat hoeft niet...

platonov Waarom niet? Ben ik niet goed genoeg voor je hand?

marja Dat weet ik niet, maar... Je meent er toch niets van...

platonov Meen ik er niets van? Hoe weet jij nou of ik het wel of niet meen?

marja Jij had mijn hand nooit willen kussen als ik niet net had gezegd dat ik dat gekus niet wil... Jij doet namelijk altijd wat ik niet wil.

nikolaj *tegen Platonov* Ga weg!

platonov Straks... Hoe staat het met je luizenether, Marja?

marja Wat voor ether?

platonov Ik heb gehoord dat je ether wint uit luizen... Je wilt de wetenschap een dienst bewijzen... Goed werk!

marja Jij met je grappen...

nikolaj Ja, hij met z'n grappen... Hoe is met je moeder?

platonov Je wordt helemaal rood! Je zult het wel warm hebben!

marja Waarom zeg je dat nou allemaal?

platonov Ik wil met je praten... We hebben elkaar zó lang niet gezien. Waarom word jij nu boos?

marja Ik merk dat je het niet prettig vindt om mij te zien. Ik weet niet wat je precies stoort aan mij, maar ik doe je een plezier en zal je zoveel mogelijk ontlopen. Als Nikolaj mij niet zijn erewoord had gegeven dat jij hier niet zou zijn, was ik niet gekomen... *tot Nikolaj* Je moest je schamen om zo te liegen!

platonov Je moest je schamen om zo te liegen, Nikolaj! *tot Marja* Straks begint ze nog te huilen... Huil maar! Tranen luchten meestal op...

Maria rent naar de deur. waar ze tegen Anna oobotst

Nikolaj, Glagoljev, Platonov, Sasja, Ivan Ivanovitsj en Anna

nikolaj *tegen Platonov* Dat was dom... Heel dom! Snap je dat? Dom! Nog één keer, en wij zijn vijanden!

platonov Wat heb jij er mee te maken?

nikolaj Het was dom! Jij weet niet wat je doet!

glagoljev Het was grof, Platonov.

anna Marja! Dat doet me plezier! *drukt Marja de hand* Alleen al omdat je gekomen bent, houd ik van je...

ze gaan zitten

Dat heb ik aan Nikolaj te danken... Het is hem eindelijk gelukt jou uit je dorpje te lokken...

nikolaj En stel dat ik van haar hou?

platonov Van haar hou? Zeg, doe me een lol!

anna Hoe gaat het met je, lieverd?

marja Dank je wel.

anna Je bent moe, hè... *kijkt haar in het gezicht* Zo'n eind rijden, als je dat niet gewend bent is dat geen kleinigheid.

marja Nee... *houdt een zakdoek voor haar ogen en huilt* Nee...

anna Wat is er, Marja?

stilte

marja Nee...

Nikolaj loopt heen en weer over het toneel

glagoljev Je moet je excuses aanbieden, Platonov!

platonov Waarvoor?

glagoljev Moet je dat nog vragen?

sasja *gaat naar Platonov toe* Bied je excuus aan. Anders ga ik weg. Zeg dat het je spijt.

anna Ik moet ook altijd huilen na een lange reis... Zoiets vreet aan je zenuwen.

glagoljev Komt er nog wat van?

sasja Bied je excuus aan!

anna Heeft hij het weer voor elkaar? Neem me niet kwalijk, Marja. Het is mijn schuld.

platonov *gaat naar Marja toe* Marja!

marja *kijkt op* Wat wil je?

platonov Ik bied je mijn verontschuldiging aan... Ik vraag openlijk om vergeving... Ik brand van schaamte op vijftig brandstapels! Geef me nu je hand... Ik meen het oprecht, op mijn eer, ik zweer het je.

hij pakt haar hand

Vrede?

hij kust haar hand

marja Vrede.

ze houdt haar zakdoek voor haar gezicht en loopt naar buiten, Nikolaj volgt haar

anna Ik had niet gedacht dat ie dat zou durven...

platonov Ach... *gaat op de divan zitten*

Ik ben zo stom geweest om überhaupt met haar te praten, en een stommeit is het niet waard om het heel lang over te hebben.

anna Is Nikolaj haar nu achterna gegaan? Niet alle vrouwen vinden het prettig als hun tranen worden gezien.

glagoljev Zo erg was het nou ook weer niet...

anna Het was gemeen, Platonov.

platonov Ik heb mijn excuus gemaakt, Anna.

9

Anna, Ivan Ivanovitsj, Glagoljev, Platonov, Sasja, Sergej, Sofja, Izaak, later Nikolaj

sergej *komt binnenstormen* Daar komt ze, daar komt ze! *zingt* Ze komt!

Sofja komt binnen met Izaak, die bij de deur blijft staan, armen over elkaar

anna Eindelijk heeft Sofja genoeg van die ondraaglijke hitte! Welkom!

platonov *terzijde* Sofja! Godallemachtig, wat is die veranderd!

sofja Ik heb zo staan kletsen met Izaak, dat ik helemaal niets van de hitte heb gemerkt...

ze gaat op de divan zitten, een halve meter van Platonov vandaan

Ik ben helemaal weg van onze tuin, Sergej.

glagoljev *gaat naast Sofja zitten* Sergej!

sergej Ja?

glagoljev Sofja heeft mij beloofd dat jullie donderdag allemaal bij mij komen.

sergej Beloofd is beloofd. We komen met de hele club...

glagoljev Mijn tuin is nog mooier dan die van jullie! Een brede rivier, en ik heb mooie paarden...

Nikolaj komt binnen

anna Waar is Marja?

nikolaj In de tuin. Ze moet daar maar even uithuilen. 'Zwakheid, uw naam is vrouw!' zei Shakespeare al.

En hij had gelijk.

stilte

sofja *zachtjes tot Glagoljev, knikkend naar Platonov* Wie is dat? Die hier naast mij zit?

glagoljev *lacht* Dat is onze schoolmeester... Ik weet niet hoe die heet...

anna Hoe moeten we dan rijden als we naar u toe komen, Glagoljev? Over Joeznovka?

glagoljev Nee... Dat is om... Je rijdt rechtstreeks naar Platonovka, daar woon ik vlakbij.

sofja Dat ken ik, Platonovka. Is dat er nog?

glagoljev Zeker weten...

sofja Ik heb de eigenaar een tijdje gekend, Platonov. Sergej, weet jij waar die Platonov nu zit?

sergej Ik geloof het wel.

hij lacht

platonov Ik heb hem ook een tijdje gekend. Misja heet-ie, geloof ik.

gelach

sofja Ja, ja... Misja heet-ie. Toen ik hem leerde kennen was hij student, een jongen nog... Wat lachen jullie nou? Ik heb volgens mij echt niets grappigs gezegd...

anna *lacht luid en kijkt naar Platonov* Herken je hem nou eindelijk, straks ontploft hij van ongeduld!
platonov *staat op*

sofja *staat op en kijkt Platonov aan* Ja... Hij... Waarom zeg je niets, Misja? Ben jij het echt?

platonov Herken je me niet, Sofja? Geen wonder. Er zijn bijna vijf jaar voorbij, en zelfs ratten zijn niet in staat een gezicht zo grondig aan te vreten als de laatste vijf jaar dat bij mij hebben gedaan.

sofja *geeft hem een hand* Nu zie ik het pas. Wat ben je veranderd!

sergej *leidt Sofja naar Sasja* En dit is zijn vrouw! Sasja, de zus van 's werelds geestigste mens, Nikolaj Triletski!

sofja *geeft Sasja een hand* Aangenaam.

gaat zitten Je bent ook al getrouwd! Al lang? Trouwens, vijf jaar... Wat doe je vandaag de dag?

platonov Het lot heeft voor mij het één en ander in petto gehad, wat ik destijds nooit had kunnen geloven, toen jij in mij nog een tweede Byron zag, en ik in mezelf een minister van Bijzondere Zaken, of een Christoffel Columbus. Ik ben onderwijzer, Sofja. Meer niet.

sofja Jij?

platonov Ja, ik.

stilte

Ik geef toe dat het een beetje merkwaardig is.

sofja Niet te geloven! Maar waarom... Waarom niet meer?

platonov Met één enkel zinnetje is jouw vraag niet te beantwoorden...

stilte

sofja Maar je hebt je studie toch wel afgemaakt?

platonov Nee. Daar ben ik mee opgehouden.

sofja Hm... Maar dat staat je niet in de weg om een mens te zijn?

platonov Pardon? Ik begrijp je vraag niet helemaal...

sofja Het staat je niet in de weg om een mens te zijn... Om je in te zetten, bedoel ik... Op het gebied van bijvoorbeeld de vrijheid... Vrouwenemancipatie... Het belet je niet een idee te dienen?

platonov O... Nou ja... Hoe zal ik het zeggen... Het staat me niet in de weg, maar... Wat is in de weg staan? Mij kan niets in de weg staan... Ik ben een steen, die anderen in de weg ligt...

sasja *geeft Ivan Ivanovitsj een stoot tegen zijn schouder* Pappa! Je kan hier toch niet gaan liggen slapen!

Ivan Ivanovitsj wordt wakker en slaapt weer in

anna Misja, mag ik je voorstellen aan een nieuwe kennis van ons: Izaak. Student.

platonov Ah... *loopt naar Izaak toe* Aangenaam. *reikt hem de hand* Ik zou er heel wat voor over hebben om mij weer student te mogen noemen.

stilte

Ik wil je een hand geven... Neem jij de mijne of geef jij me de jouwe...

izaak Ik doe noch het één noch het ander.

platonov Een raadsel... Waarom niet?

izaak Omdat ik daar een reden voor heb.

Ik veracht mensen zoals iii!

platonov *bekijkt hem* Ik zou je best willen zeggen dat me dat enorm bevalt, maar dat zou teveel jouw eierzucht prikkelen, en die moet je voor later bewaren...

stilte

Je kijkt naar mij als een reus naar een pygmee. Misschien ben je wel een reus.

izaak Ik ben een eerlijk mens.

platonov Gefeliciteerd... 't Zou ook gek zijn om in een jonge student geen eerlijk mens te zien... Maar naar jouw eerlijkheid vraagt ook niemand... Je geeft me geen hand?

izaak Ik doe niet aan liefdadigheid.

nikolaj Tsss...

platonov Ik heb 't over fatsoen, niet over liefdadigheid... Dan niet. Dus zo diep veracht jij mij?

izaak Zo diep als maar mogelijk is voor een mens die gluiperigheid, parasitisme en charlatanerie haat uit de grond van zijn hart...

platonov *zucht* Zulke woorden heb ik al heel lang niet meer gehoord... Ik was vroeger ook een meester in de grootspraak... Jammer genoeg zijn het alleen maar volzinnen... Mooie volzinnen, maar meer ook niet...

izaak Zullen we maar ophouden met dit gesprek?

platonov Waarom? Ze luisteren graag naar ons, en wij vervelen elkaar nog niet... Laten we in deze geest nog even doorgaan.

10

Anna, Nikolaj, Sergej, Sofja, Platonov, Sasja, Ivan Ivanovitsj, Glagoljev, Izaak en Osip

osip Ik heb de eer en het genoegen u met uw thuiskomst geluk te wensen.

stilte

platonov Wie hebben we daar? De peetvader van de duivel. De schrik van de mensheid.

anna Zeg, alsjeblieft! Wat doe jij hier?

osip U goeiedag zeggen.

anna Dat had ik net nodig. D'r uit!

platonov Lang niet gezien, moordenaar. Antichrist. Vriend. Wat heb je voor nieuws?

osip *maakt een buiging* Welkom thuis, mevrouw de generaal! Sergej! Mijn gelukwensen voor het jonge paar! God geve dat alles in de familie... Ten goede keert...

sergej Dank je wel! Mag ik je voorstellen, Sofja, onze bloedeigen boeman!

anna Osip, ga weg. Zeg maar in de keuken dat ze je wat te eten geven. Je mag je wel 'ns scheren, je ziet er uit als een cactus... Heb je veel hout van ons gestolen deze winter?

osip *lacht* 'n Boompje of drie, vier...

gelach

anna *lacht* Je liegt, veel meer!

osip Mag ik uw hand kussen?

anna *houdt haar hand voor zijn lippen* Nou, kus dan...

osip *kust haar hand* Ik dank u voor uw medeleven. mevrouw de generaal. *maakt een buiging* Waarom

houdt u me vast, meneer Platonov?

platonov Ik was bang dat je weg zou gaan. Ik hou van je, vriend! Dames en heren: een hoogst interessant verschijnsel! Eén van de meest bloeddorstige dieren uit het moderne zoölogisch museum! *draait Osip alle kanten op* Bij iedereen bekend als Osip, paardendief, parasiet, moordenaar en struikrover. Geboren in Vojnitsevka, rooft en moordt in Vojnitsevka en zal ook als een hond kreperen in Vojnitsevka!

gelach

osip Altijd lachen met u, meneer Platonov.

nikolaj *neemt Osip nauwkeurig op* Wat doe jij voor de kost?

osip Diefstal.

nikolaj Hm... Interessant beroep... Jij bent een cynicus!

osip Wat is dat, een cynicus?

platonov Goeie God! Wat een grijns! Kijk dat hoofd! Eén bonk ijzer! Krijg je niet kapot! *brengt hem naar een spiegel* Kijk eens naar jezelf, beest! Wat zie je?

osip Een heel gewoon mens! Beetje mager...

platonov Wat zeg je? Geen dappere krijger? Geen held? Wij stellen al zo weinig voor vandaag de dag. Wij zwermen wat rond in een hoekje, nietige mensjes, die niet weten waar ze thuishoren... Wat wij nodig hebben zijn ridders! Helden met een hoofd van staal! Op een paard, met trompetgeschal! Ivan de Verschrikkelijke zou jij toch zo uitschakelen?

osip Weet ik veel.

platonov Natuurlijk. Jij kent je eigen kracht niet. Dat zijn geen spieren, dat zijn staalkabels. Heb jij wel eens in de bak gezeten, Osip?

anna Hou op, Misja. Zo is het wel genoeg.

osip Wel eens? Ik zit iedere winter.

platonov Zo hoort het... Als het te koud is in het bos – hup de bak in. Maar waarom zit jij eigenlijk niet in Siberië?

osip Dat weet ik niet. Wilt u me nu loslaten, meneer Platonov?

platonov Ben jij niet van deze wereld? Sta jij boven tijd en ruimte? Boven de wet?

osip Neem me niet kwalijk... Er staat in de wet dat je alleen naar Siberië moet als ze bewijzen tegen je hebben of als je op heterdaad betrapt bent. Iedereen weet, laten we zeggen, dat ik een dief en een rover ben, maar niemand kan het bewijzen... Hm... Laf zijn de mensen tegenwoordig, en dom. Niet slim bedoel ik... Bang voor alles en iedereen... Ook bang om mij van iets te beschuldigen... Dom volk... Likken zich overal omhoog... Weerzinwekkend, een volk van niks...

Totaal onopgevoed... Zo'n volk iets aandoen heb ik geen probleem mee...

platonov Heeft hij helemaal zelf bedacht. En ook nog theoretisch onderbouwd...

hij zucht

osip Ik ben niet de enige die er zo over denkt, meneer Platonov. Iedereen denkt zo tegenwoordig. Neem de vader van Izaak Vengerovitsj.

platonov Ja, die staat ook boven de wet... Iedereen weet het, maar niemand kan het bewijzen.

izaak Hou mijn vader er buiten alsjeblieft.

platonov Hij is je evenbeeld, Osip. Hij heeft alleen meer hersens dan jij, en meer mazzel. Zestig pensions heeft-ie, zestig, jij hebt niet eens zestig cent!

izaak Drieënzestig pensions.

platonov Over een jaar ziin het er drieënzeventig. Hii doet goed werk. hii geeft de arme medemens te eten.

en hij wordt gerespecteerd. Petje af... Een groot man, maar van het leven heeft hij geen flauw benul, vriend!
Die leeft rustig net zo lang als hij al heeft geleefd, of nog langer, en sterft... Sterft een vredige dood...
anna Hou op, Platonov!
izaak *staat op en gaat op een andere stoel zitten* Hij wil mij hier weg hebben, maar dat lukt hem niet.
platonov O jawel, dat lukt me wel. En als het me niet lukt, ga ik zelf.
sasja Misja, houd in godsnaam je mond.
sergej Rustig, Misja! Osip, verdwijnt! Jouw aanwezigheid werkt op zijn instinct.
platonov *tegen Osip* Je hoort 't. Wegwezen.
osip Ik ken een papegaai, die noemt iedereen een idioot, maar als hij een gier of Abraham Vengerovitsj ziet,
krijst hij: 'Wee u, vervloekte!' *lacht* Tot ziens!
hij gaat af

11

Anna, Sergej, Glagoljev, Platonov, Sasja, Ivan Ivanovitsj, Nikolaj, Sofja en Izaak

izaak Niemand zou het in z'n hoofd halen zo over mijn vader te praten, behalve jij. Mijn vader is een staatsburger, en als je het weten wilt, een verdienstelijk staatsburger. En jij? Wat ben jij? Neem me niet kwalijk, maar je bent failliet, je bent een slecht mens, en je bent een lummel.
platonov Staatsburger... Als jouw vader een staatsburger is, dan is dat een scheldwoord.
anna Je houdt niet op, hè? Waarom moet je deze dag nou verzieken met dat geruzie? Waarom zeg je al die onzin?
ze fluistert een dienstmeisje iets in 't oor; die gaat aan de vleugel zitten en speelt een wals
platonov Als je zo om je heen kijkt en serieus nadenkt kun je toch alleen maar flauwvallen... En het ergste is, dat iedereen die ook maar een beetje eerlijk is, zwijgt, zwijgt als het graf en alleen maar toekijkt...
glagoljev Het begon met het vragen naar ieders gezondheid en het eindigt met moord en doodslag.
anna Je moet niet vergeten, Platonov, dat het heel pijnlijk is voor een gastvrouw als de gasten elkaar beginnen uit te schelden...
sergej Dat klopt, en daarom vanaf nu ogenblikkelijk een groot en algemeen: vrede, eendracht en stilte!
platonov *drinkt water* Akkoord.
hij gaat zitten
stilte
jakov *van achteren roepend* Eten is opgediend!
anna Ja? In dat geval, dames en heren, aan tafel alstublieft!
nikolaj Aan tafel? Hoeraaa!
hij pakt Sasja vast, en holt weg
sasja Laat los, idioot! Ik kan heus wel alleen lopen!
Sasja, Nikolaj, Ivan Ivanovitsj, Sergej, Glagoljev en Izaak af
platonov *reikt Sofja de arm* Wat kijk je verbaasd! Voor jou is dit een onbekende wereld, hè! Dit is de wereld *zacht* van de sukkels, Sofja, van de meest verstokte en troosteloze en hopeloze sukkels...
Sofia gaat af

Anna, Platonov, en later Izaak

platonov Waar denk je aan?

anna Ben je afgekoeld?

platonov Ja... Laten we niet boos zijn op elkaar... *kust haar hand* Sommige gasten, lief generaal, zijn zo achtenswaardig dat iedereen het recht heeft ze het huis uit te gooien.

anna Ik zou ze er met alle plezier zélf uitgooien, onverdraaglijke Misja Platonov! Maar de ellende is, dat de eerlijkheid waarop jij ons trakteert alleen in theorie verteerbaar is, niet in de praktijk. Noch ik, noch jouw welbespraaktheid hebben het recht ze eruit te gooien. Het zijn toch onze weldoeners, onze schuldeisers... Als ik ze ook maar één keertje scheef aankijk, zitten wij morgen niet meer op dit landgoed... Het is óf de eer, óf het landgoed. Ik kies voor het landgoed... Je mag ervan denken wat je wilt, meneer de schoolmeester, maar als jij wilt dat ik dit mooie plekje aarde niet verlaat, herinner me dan niet meer aan de eer, en maak mijn ganzen niet wakker... Na het eten gaan we een tochtje maken... Niet weggaan hè! *slaat hem op zijn schouder* Leven zullen we! Kom, aan tafel!

ze gaat af

stilte

platonov En toch gooi ik ze eruit... Ik gooi ze er allemaal uit! Ook al is het dom, of tactloos... Ik gooi ze eruit. Ik heb mezelf bezworen om op te houden met dit gesodemier, maar wat kan ik eraan doen?

Karakter is een natuurkracht, en karakterloosheid helemaal...

izaak Luister eens, meneer de onderwijzer, ik zou jou willen aanraden je niet zo over mijn vader uit te laten.

platonov Bedankt voor de goede raad.

izaak Ik maak geen grapje. Mijn vader kent een heleboel mensen, en hij helpt jou zo van je baantje af. Ik waarschuw je.

platonov Dank je wel. Hoe heet jij ook weer?

izaak Izaak.

platonov En Abraham verwekte Izaak. Dank je wel, nobele jongeling. Wil jij van jouw kant dan zo goed zijn aan je vader over te brengen, dat ik van harte wens dat hij en vele anderen in de aardbodem wegzakken! Ga eten, jongeman, anders is alles op!

izaak *haalt zijn schouders en loopt naar de deur, en blijft staan* Denk jij, dat ik me aan jou erger? In 't geheel niet. Ik bestudeer mensen, ik erger me niet. In jou bestudeer ik de cynische grappenmaker van tegenwoordig... En ik heb je door! Als jij het naar je zin had, en je niet zo zou vervelen, zou jij mijn vader met rust laten. Jij bent niet op zoek naar de waarheid, maar alleen maar naar je eigen plezier. Bedienden heb je niet meer,

en daarom ga je afgeven op iemand anders. En dus geef jij op alles en iedereen af...

platonov Geweldig! Wist jij dat jij echt een heel klein combinatievermogen hebt...

izaak Opvallend is het weerzinwekkende feit dat ie nooit oog in oog met mijn vader de striid aangaat. tête à

tête, maar kiest voor de salon, waar alle sukkels jou in volle glorie kunnen zien schitteren! Komediant!
platonov Ik wil jou over tien jaar nog wel eens spreken, of vijf... Kijken hoe lang je dit volhoudt. Gaat alles goed met de studie? Nee, slecht, ik zie het aan je... Je gaat er aan onderdoor, jongen! Maar ga lekker wat eten! Ik praat niet meer met jou. Dat lelijke gezicht van je bevalt me niet...

izaak *lacht* Estheet. *loopt naar de deur*

Wij kennen elkaar niet... Vergeet dat niet alsjeblieft...

hij gaat af

13

Platonov en Glagoljev

glagoljev Wat zei jij daar?

platonov Niets...

glagoljev Jawel, jij zei net iets... Je had het over mij.

platonov Dat moet u gedroomd hebben...

glagoljev Had jij kritiek op mij?

platonov Ik heb helemaal niets gezegd!

glagoljev Je kan zeggen wat je wilt, ik heb een langer leven achter de rug dan jij. Ik ben al in de zestig.

platonov Dat is heel fijn, maar... Wat wilt u daarmee zeggen?

glagoljev Leef eerst maar eens zo lang als ik, vriend, dan zul je 't wel zien. Het leven is geen grapje! Het leven vreet aan je...

platonov *haalt zijn schouders op* Ik begrijp u niet. Eerst praat u over uzelf, dan over het leven. Wat heeft u met het leven te maken?

glagoljev Het leven, Platonov, is dit. Als een mens geboren wordt, kan hij drie kanten op: gaat hij naar rechts – dan wordt hij door de wolven opgevreten, gaat hij naar links – vreet hij de wolven op, gaat hij rechtdoor – vreet hij zichzelf op.

platonov Goh... En dit baseert u op wetenschappelijk onderzoek of op ervaring?

glagoljev Ervaring.

platonov *lacht* Vertelt u dat maar aan iemand anders, maar niet aan mij... Ik geloof niet in die bejaardenpraat. Ik geloof de vrienden van mijn vader niet. Ik wantrouw die simpele theorie'tjes uit de grond van mijn hart, alles, waar jullie je met je eigen verstand op gekomen zijn!

glagoljev Tja... Een oude uitgedroogde boom deugt nergens meer voor.

platonov Ik heb 't niet over bejaarden in het algemeen, ik heb 't over de vrienden van mijn vader.

glagoljev Ik was een goede vriend van je vader, Platonov.

platonov Ja, wie niet...

Glagoljev gaat af

14

Platonov en later Sergej en later Nikolaj

platonov *kijkt door de deur van de eetkamer* Daar zit Sofja. Ze kijkt alle kanten op. Ze zoekt mij met haar fluwelen ogen. Wat is ze nog mooi! Nog steeds hetzelfde haar! Hoe vaak heb ik dat haar niet gekust! sergej *komt binnen en veegt zijn lippen af met een servet* Kom, dan drinken we op het geluk van Sofja! Je hoeft je niet te verstoppen... Nou?

platonov Ik kijk naar je vrouw en ik krijg er geen genoeg van...

Sergej lacht

Jij bent echt een enorme geluksvogel!

sergej Ja... Dat geef ik toe... Ik ben gelukkig... Niet volmaakt gelukkig, maar over het algemeen ben ik zeer gelukkig!

platonov *kijkt door de deur van de eetkamer* Ik ken haar al heel lang, Sergej! Ik ken haar als mijn vijf vingers. Ze is mooi, maar zo mooi als ze vroeger was! Jammer dat je haar toen niet hebt gekend! Wat is ze mooi!

sergej Ja.

platonov Die ogen!

sergej En dat haar!

platonov *lacht* Mijn Sasja daarentegen... Daar, je kan haar net zien zitten... Achter de fles wodka... Helemaal overstuur door mijn gedrag!

sergej Vergeef me de onbescheiden vraag... Maar ben jij gelukkig met haar?

platonov Het gezin, vriend... Neem me mijn gezin af en ik ben voorgoed verloren... Het nest! Jij zult het zelf meemaken. Jammer dat je zo weinig de beest hebt uitgehangen, dan kun je de waarde van een gezin niet goed inschatten. Mijn Sasja verkoop ik nog niet voor een miljoen. Wij vullen elkaar perfect aan... Zij is dom en ik ben een zak...

Nikolaj komt binnen

En, volgevreten?

nikolaj Vreselijk. *aait over zijn buik* Dichtgemetseld! Kom, ganzenvogels, we drinken er eentje.

sergej *met een knikje naar Nikolaj* Heb je 't al gehoord? Hij wordt binnenkort ook een mens. Hij zit achter Marja aan! Heb je dat niet gemerkt?

nikolaj Nou, gaan we ons nog bezatten vandaag of niet? Op ons aller thuiskomst... Ach, vrienden... *omhelst beiden tegelijk* Laten we drinken! *rekt zich uit* Ach, ons mensenleven!

platonov Ben jij nog bij je patiënten geweest vandaag?

nikolaj Luister 'ns hier, Misja... Ik zeg het je voor eens en voor altijd. Mij laat je met rust! Ik heb schoon genoeg van die leslezerij van jou! Doe me een lol en laat me met rust! Wees een vriend! Of als je zo nodig moet, als je tong jeukt, dan doe je het maar schriftelijk. Dan leer ik het uit mijn hoofd! Of we spreken een tijd af. Ik geef je één uur per dag. Van vier tot vijf bijvoorbeeld... Wil je dat? Ik wil je zelfs betalen voor dat uur. *rekt zich uit* De hele dag, de hele dag... Pas op hoor, anders schrijf ik mijn patiënten met hun prehistorische ziektes jou voor, als zweetopwekkende kuur, of als slaapmiddel...

platonov *tegen Sergej* Wat betekende die kennisgeving in de krant? Is het echt zover?

sergej Nee, maak je geen zorgen! *lacht* We hebben een kleine financiële constructie bedacht... Als die veiling komt, koopt Glagoljev het landgoed. En we betalen de rente rechtstreeks aan hem, niet meer aan de bank. Zijn idee.

platonov Dat snap ik niet. Wat heeft hij daar aan?

sergej Ik begrijp het zelf ook niet helemaal... Vraag het maar aan mamma, die kan het je wel uitleggen... Ik weet alleen dat het landgoed van ons zal blijven, ook na de verkoop, en dat wij aan Glagoljev gaan betalen... In ieder geval is het prettiger zaken doen met hem, dan met de bank. Ik word gek van die bank. Nikolaj wordt minder gek van jou, dan ik van die bank. Maar kom, genoeg over zaken. *geeft Platonov en Nikolaj een arm* Laten we drinken op onze vriendschap! Het noodlot mag me alles afnemen! Naar de hel met alle zakelijke transacties! Als de mensen van wie ik hou maar gelukkig zijn – jullie, Sofja, mamma! Jullie zijn mijn leven! Kom!

platonov Ik kom. En ik drink op alles, en ik drink alles op. Ik ben al zo lang niet meer dronken geweest, ik heb zin om me te bezatten.

anna *door de deur* O vriendschap, daar ben je!

nikolaj We beginnen met de cognac, jongens!

platonov O vriendschap, daar ben je! Ik heb altijd geluk in de liefde gehad, maar nooit in de vriendschap.

Mijne heren, ik hoop dat jullie mijn vriendschap nooit hoeven te betreuren. Laten we drinken op de goede afloop van alle vriendschappen, dus ook die van ons. Moge het eind ervan net zo windstil en rustig zijn als het begin!

ze gaan af, de eetkamer in

tweede bedrijf

De tuin. Op de voorgrond een bloemperk waar een weg omheen loopt. Midden in het bloemperk een standbeeld. Op het hoofd van het standbeeld een lamp, waarin olie brandt. Banken, stoelen, tafels. Rechts de voorgevel van het huis. Een bordes. De ramen staan open. Uit de ramen klinkt gelach, stemmen, vioolspel met pianobegeleiding – quadrille, walsen, enz. Op de achtergrond een Chinees paviljoen, dat vol hangt met lampions. Boven de deur van het paviljoen het monogram 'S.V.'.

Achter het paviljoen wordt gekegeld, men hoort het rollen van de ballen en kreten als: 'Vijf raak! Vier mis!' Tuin en huis zijn feestelijk verlicht. Door de tuin slenteren gasten en dienstbodes. Vasilj en Jakov – in smoking, dronken – hangen lampions op en steken olielampen aan.

1

Nikolaj, Glagoljev en later Sergej

nikolaj Je wilt 't wel?

glagoljev Ik ben er niet tegen...

nikolaj Je gaat dus echt met haar trouwen?

glagoljev Ik weet het niet. Ik weet niet of zij dat ziet zitten.

nikolaj Natuurlijk! Mijn God, die ziet dat wel zitten hoor!

glagoljev Je weet het niet hè. Een vreemde ziel is als een donker bos. Maar waarom maak jij je daar druk over?

nikolaj Waarom ik me daar druk over maak? Jij bent een goed mens, zij een fantastische vrouw... Moet ik 'ns met haar praten?

glagoljev Dat doe ik zelf wel. Jij houdt je mond... En als het even kan, houd jij je er helemaal buiten! Dat trouwen lukt me wel in m'n eentje.

nikolaj Kun je mij dan wat geld lenen?

glagoljev Daar trap ik niet in. Beledig me nou niet, Nikolaj!

nikolaj Maar je kan het wel, Glagoljev! Jij kan alles! Jij kan het hele universum opkopen, als je wilt. Ik wil alleen maar wat lenen! Begrijp dat dan, idioot! Erewoord, ik geef het je niet terug!

glagoljev Daar versprak jij je even! Zie je wel!

nikolaj Ik zie niks! Ik zie alleen maar hoe gevoelloos jij bent! Geef me nou wat, grote man! Ik vraag het je, ik smeeek het je! Ben je zo ongevoelig? Waar zit jouw hart?

glagoljev *zucht* Tjongejonge, Nikolaj! Mensen beter maken kun je niet, maar geld uit de zak kloppen...

nikolaj *zucht* Dat heb je mooi gezegd.

glagoljev *trekt zijn portemonnee* En grappen maken. Iemand zegt iets, en hup meteen: hahaha! Dat dat allemaal maar mag. *opent zijn portemonnee* Dit is wel de laatste keer, Nikolaj. *telt geld* Eén... zes... twaalf...

nikolaj *kijkt in de portemonnee* Goeie God!

En dan zeggen ze dat Russen geen geld hebben! Hoe kom ie daaraan?

glagoljev Vijftig... *geeft hem het geld* Echt de laatste keer.

nikolaj En wat is dat voor biljet? Dat wil ik ook. Het kijkt me zo lief aan! *neemt het geld* Dat biljetje wil ik ook!

glagoljev *geeft het hem* Alsjeblieft! Wat een hebzucht, Nikolaj!

nikolaj En allemaal briefjes van één, alleen maar briefjes van één... Heb je die bij elkaar gebedeld? Ze zijn zeker vals?

glagoljev Geef ze dan maar terug.

nikolaj Dat zou ik alleen doen als je ze echt nodig hebt... Merci, Glagoljev! Dat je nog dikker mag worden, en een medaille mag krijgen.

Glagoljev gaat af en Sergej loopt het toneel over

nikolaj *tegen Sergej* Hier heb je drie roebel! *Sergej neemt het geld, steekt het automatisch in zijn zak en gaat achter in de tuin af* Zeg dan op z'n minst dank je wel!
uit het huis komen Ivan Ivanovitsj en Sasja

2

Nikolaj, Ivan Ivanovitsj en Sasja

sasja Mijn God! Wanneer houdt dit nou 'ns op? Waarom moet ik zo gestraft worden? Hij dronken, Nikolaj dronken, Misja ook... Dat jullie je niet schamen!

ivan ivanovitsj Wacht even...

sasja Nauwelijks binnen, of jullie zijn al dronken! En dat op jouw leeftijd! Jij zou ze het goede voorbeeld moeten geven!

ivan ivanovitsj Wacht nou even... Ik ben helemaal de draad kwijt... Waar was ik gebleven? Ja! En ik lieg niet, Sasja! Had ik nog vijf jaar gediend, dan was ik nu generaal! Wat? Denk jij van niet? *lacht hard* Met mijn karakter geen generaal worden? Met mijn opleiding? Jij snapt er dus helemaal niets van...

sasja Generaals drinken niet.

ivan ivanovitsj Ze drinken allemaal! Hou je mond zeg, doe me een lol! Precies je moeder! Ssst... Lieve God, zeg. Die was ook zo, voortdurend... Dan was dit weer niet goed, dan dat niet... Ssst... Waar was ik? Ja! Jij bent precies je moeder, kleintje! Precies zo... Die ogen, dat haar... En zij waggelde ook precies zo, als een klein gansje... *kust haar* Mijn engeltje! Ik hield zo verschrikkelijk veel van haar!

sasja Zo kan-ie wel weer... Kom, we gaan! Pappa, je moet echt 'ns ophouden met dat drinken. Laat dat maar over aan de gezonde jongens... Jij bent een oude man, het staat je gewoon niet...

ivan ivanovitsj Tot uw orders! Ik begrijp het! Ik doe het niet meer. Tot uw orders... Waar was ik?

nikolaj Hier, uwe hoogweledelgeborene,
heb je honderd kopeken!

hij geeft hem een roebel

ivan ivanovitsj Tsss... Zeg jongeman, ben jij niet de zoon van overste Triletski?

nikolaj Ja, dat dacht ik wel...

ivan ivanovitsi O. dan neem ik ze aan! *lacht hard* Merci... Van een vreemde neem ik niets aan. maar van

mijn eigen zoon altijd... Ach kinderen, ik hou niet van vreemd geld. Ik hou er niet van. Eerlijkheid, kinderen! Jullie vader is een eerlijk man! Ik heb het vaderland nooit bestolen! Had ik maar ergens iets achterovergedrukt, dan was ik nu rijk en beroemd geweest!

nikolaj Nou niet gaan overdrijven, vader!

ivan ivanovitsj Ik overdrijf niet, Nikolaj! Ik geef jullie een wijze les, kinderen.

nikolaj Waar ga je naar toe?

ivan ivanovitsj Naar huis. Ik breng dit kevertje even naar huis. Ze is bang alleen. Dus ik breng haar even naar huis, en dan kom ik weer terug...

nikolaj Natuurlijk kom je weer terug. *tegen Sasja* Zal ik jou ook wat geven? Hier, drie roebel voor jou!
hij geeft haar het geld

ivan ivanovitsj Waar was ik? O ja... Ik diende in de generale staf, kinderen. Met het hoofd heb ik de vijand bestreden, met mijn hersens heb ik Turks bloed vergoten... Maar wat een bajonet is, dat weet ik niet. Nee, dat weet ik niet... Nou ja...

sasja Wat staan we hier nou nog? Het is tijd. Dag, Nikolaj! Kom, pappa, we gaan!

ivan ivanovitsj Wacht nou even! Hou in jezusnaam even je mond!... Kip!... Zo moet je leven, kinderen!
Eerlijk, beschaafd, met onbesmet blazoen... Ja... De Vladimirorde derde klasse heb ik gekregen...

sasja Zo is het wel genoeg, pappa!

nikolaj Kom, breng haar naar huis, ouwe!

ivan ivanovitsj Jij bent een heel verstandig mens, Nikolaj! Dat moet gezegd... Nou, ik ga... Bidt dat ik niet doodga! Ik ben zo zwak geworden, kinderen... Rijp voor mijn requiem... Waar ben je nou? O daar...
Kom...

Anna kijkt door het raam naar buiten

nikolaj Niet weg te branden... Nou, ga nou! En niet langs de molen, daar word je opgevreten door de honden!

sasja Jij hebt zijn muts op, Nikolaj... Geef terug, anders vat hij kou...

nikolaj *pakt de muts van zijn hoofd en zet hem zijn vader op* Ga heen in vrede, oude man! Linksomkeert...
Mars!

ivan ivanovitsj Linksomkeeeeert!

ze gaan

Kom, Sasja, ik zal je dragen!

sasja Nee, geen flauwekul.

ivan ivanovitsj Kom, ik draag je! Je moeder heb ik ook altijd gedragen... Ik ben één keer met haar een helling afgedonderd... Ze moest alleen maar lachen, de lieverd, ze was helemaal niet boos... Kom, ik draag je!

sasja Nee, hou op... Doe je muts 'ns goed. *trekt zijn muts recht* Je bent nog steeds een echte man!

ivan ivanovitsj Jaja...

ze gaan af

sergej Waar denk je aan?

sofja Ik weet het werkelijk niet.

sergej Kan ik je niet helpen? Waarom zo geheimzinnig, Sofja? Geheimen voor je eigen man... Hm...

ze gaan zitten

sofja Hoezo geheimen? Ik weet zelf niet eens, wat er in me omgaat.

stilte

Laten we hier weggaan, Sergej!

sergej Hier weggaan?

sofja Ja.

sergej Waarom?

sofja Omdat ik dat wil. Voor mijn part naar het buitenland. Zullen we dat doen?

sergej Maar waarom?

sofja Het is hier goed, heerlijk, gezellig, maar ik kan niet... Alles gaat goed, fantastisch, alleen... We moeten weg...

sergej Dan gaan we, morgen... Morgen zullen we hier niet meer zijn! *kust haar hand* Je verveelt je hier! Is toch ook duidelijk! 't Is me nogal een gezelschap!

sofja Het ligt niet aan hen...

stilte

sergej Waar komt bij jullie vrouwen toch al die treurigheid vandaan? Waarom ben jij zo treurig? *kust zijn vrouw op haar wang* Hou toch op! Wees vrolijk! Leef, zolang je leven kan! Kun je die treurigheid niet op z'n lazer geven? Dat zegt Platonov altijd. Bah! Trouwens, Platonov! Waarom praat je zo weinig met hem? Die kletst niet zomaar wat hoor, hij is ontwikkeld en zeer onderhoudend!

Praat 'ns openhartig met hem! Hij neemt die treurnis zo weg, kost hem geen enkele moeite! Praat 'ns wat vaker met mamma en met Nikolaj... Praat met ze, en kijk niet zo

op ze neer! Je hebt die mensen nog niet eens geroken... Ik hou van ze. En jij zult ook van ze gaan houden als je ze beter leert kennen.

anna *uit het raam* Sergej!

sergej Wat is er?

anna Heb je even?

sergej Ik kom! *tegen Sofja* Morgen gaan we weg, als jij je niet bedenkt.

hij gaat af, het huis in

stilte

sofja Wat een ramp! Ik ben al zover dat ik dagenlang niet aan mijn man denk, vergeet dat hij er is, niet hoor wat hij zegt... Hij irriteert me... Afschuwelijk!

platonov Wat een hitte! Ik had niet moeten drinken... *ziet Sofja* Zit je hier, Sofja? In alle eenzaamheid?

hij lacht

sofja Ja.

platonov Je ontloopt de stervelingen?

sofja Waarom zou ik? Ik heb aan niemand een hekel, niemand valt me lastig.

platonov O nee? *gaat naast haar zitten*

Mag ik?

stilte

Maar als je de mensen dan niet ontloopt, waarom mij dan wel? Je gaat me uit de weg, je kijkt me niet aan... Wat is dit? Komedie of ernst?

sofja Het zou in de verste verte niet bij me opkomen jou te ontlopen! Hoe kom je daar bij?

platonov Als ik een kamer binnenkom – ga jij naar een andere, loop ik de tuin in – ga jij naar binnen, en als ik een gesprek begin – draai jij je af en je loopt weg... Komt dat door mij? Ben ik zo afstotelijk? *staat op*
Aan mij ligt het niet volgens mij. Dus doe je best en stop met dit puberale gedrag! Ik ben niet van plan dit nog langer te verdragen!

sofja Misja, ik kan jou niet verdragen... Je zegt me bijna iedere dag hoeveel je destijds van me hebt gehouden, hoe ik van jou heb gehouden enzovoorts enzovoorts... Student heeft meisje lief, meisje heeft student lief... Dat verhaaltje kennen we nou wel... Maar daar gaat het niet om... Het gaat erom dat als jij er zo over praat, het lijkt alsof je om iets vraagt, alsof je toen iets niet hebt gekregen en dat nu alsnog wilt hebben... Volgens mij hecht je teveel waarde aan... Hoe moet ik dat nou zeggen... Alsof jij onze relatie van toen overschat: we waren goede bekenden! Je kijkt zo vreemd naar me, je bent jezelf niet meer, je schreeuwt, je achtervolgt me... Je bespioneert me gewoon! Waarom? Waarom zit je zo op mijn nek? Wat ben ik voor jou? Je zou bijna denken dat je wacht op één of andere gelegenheid om toe te slaan...

stilte

platonov Was dat 't? *staat op* Bedankt voor de openhartigheid.

hij loopt naar de deur

sofja Ben je nou boos? *staat op* Wacht, Misja! Ik wou toch niet...

platonov *blijft staan* Dat is het dus. Ik werk jou niet op de zenuwen, maar jij bent bang en laf... Ben jij laf, Sofja?

hij gaat naar haar toe

sofja Hou op, Platonov! Ik ben niet bang en ik zal het nooit zijn ook!

platonov Waar is nou je karakter, waar is nou de kracht van je gezond verstand, als jij in de eerste de beste en niet eens zo banale man al een gevaar ziet voor jouw Sergej?

Ik heb met jou gepraat, omdat ik dacht dat

jij een verstandige en begripvolle vrouw was! Wat een vergissing!... Pardon. Dat had ik allemaal niet mogen zeggen... Neem me niet kwalijk dat ik zo ontspoor...

sofja Niemand heeft jou het recht gegeven dat soort dingen te zeggen! Dat iedereen hier naar jou luistert, wil nog niet zeggen dat jij alles maar mag zeggen wat er in je hoofd opkomt! Donder op!

platonov *lacht hard* Word je achtervolgd? Bespioneerd? Willen ze jou bij je man wegplukken? Is Platonov verliefd op je, de enige echte Platonov? Wat een geluk! Daar likt dit ambitieuze meisje toch haar vingers bij af?! Belachelijk!

hij gaat het huis binnen

sofja Je bent grof en onbeschoft, Platonov! Ben je gek geworden? *gaat hem achterna en blijft staan bij de deur* Dit kan ik niet uitstaan...

ze gaat af. het huis in

Platonov, Marja

platonov *lacht* Wat? Ik heb het niet helemaal verstaan...

marja Nee? Dan zeg ik het nog een keer...

Ik zal het nog duidelijker zeggen... Jou beledig ik er toch niet mee... Jij houdt van duidelijke taal, dus van mijn woorden zal je ook wel niet achterover slaan...

platonov Vertel op, schoonheid!

marja Ik ben geen schoonheid. Wie mij een schoonheid noemt, heeft een slechte smaak... Kom op – ik ben toch lelijk? Of vind jij van niet?

platonov Dat zeg ik zo. Nu ben jij aan het woord!

marja Goed, luister. Jij bent óf een buitengewoon mens, óf een schoft, één van tweeën.

Platonov lacht hard

Lach maar... Het is ook belachelijk...

ze lacht hard

platonov *lacht hard* Hoor nou wat ze zegt! De domme gans! Recht in m'n gezicht!

hij pakt haar om haar middel

marja *gaat zitten* Alsjeblieft...

platonov Origineel hoor. Ze filosofeert, studeert scheikunde en doet dan zulke uitspraken! Wat moet je nou met zo iemand?

hij kust haar

marja Alsjeblieft... Wat is dit nou? Ik heb toch niet gezegd... *staat op en gaat weer zitten* Waarom kus je mij? Ik...

platonov Ik ga hem nu iets vertellen wat hard aankomt, dacht ze. Ik zal hem 'ns laten zien hoe intelligent ik ben! *kust haar* En nu is ze verlegen...

marja Jij houdt van mij?... Ja?

platonov En jij, hou jij van mij?

marja Als... Als... Dan... Ja... *huilt* Jij houdt van mij? Anders zou je dit niet doen... Hou jij van mij?

platonov Absoluut niet, liefje! Ik hou niet van uilskuikens! Ik hou al van een domme gans en dat is ook alleen maar uit verveling. O! Nu trekt ze wit weg! Haar ogen schieten vuur! Zo leer je elkaar wel kennen!

marja *staat op* Jij maakt mij belachelijk, hè?

stilte

Ik zei jou net, meneer, dat jij óf een buitengewoon mens bent óf een schoft, maar nu zeg ik je dat je een buitengewone schoft bent!

Ik veracht je! *gaat naar het huis* Ik huil niet... Ik ben blij dat ik er eindelijk achter ben wat voor figuur jij bent...

Platonov, Marja en Nikolaj

nikolaj *terwijl hij opkomt* Krijssende kraanvogels! Waar komen die nou vandaan? *kijkt naar boven* Zo vroeg... Ja, die hebben natuurlijk ook zo hun gezinsperikelen...

marja Nikolaj, als jij mij respecteert... En jezelf een klein beetje, dan ga je van nu af aan niet meer om met deze man.

ze wijst naar Platonov

nikolaj *lacht* Nou zeg! Deze man is een zeer gewaardeerd familielid van mij!

marja En een vriend?

nikolaj En een vriend.

marja Ik benijd je niet. En hem ook niet, denk ik. Je bent een goed mens, maar die grappen altijd... Er zijn momenten dat ik er echt doodziek van word... Ik wil je niet kwetsen, maar zelfs als ik beledigd word, maak jij er een grap van! *huilt* Ik ben beledigd... Maar ik huil niet... Ik heb mijn trots... Ga maar om met die man, hou van hem, bewonder zijn spitse geest, wees maar bang voor hem... Iedereen vindt toch dat hij zo op Hamlet lijkt... Nou, bewonder hem dan maar! Kan mij het schelen... Ik hoef niets van jou... Maak maar net zoveel grappen als je wilt met hem, met die schoft!

ze gaat af, het huis in

stilte

nikolaj Heb je haar gebeten?

platonov Ik heb er geen hap van genomen...

nikolaj Het wordt tijd dat je haar met rust laat, Misja. Je moest je schamen, echt waar...

stilte

Ik kan me echt niet in twee stukken scheuren, zodat ik met de ene helft jou kan blijven respecteren en met de andere helft verkering kan hebben met een meisje dat jou een schoft noemt.

platonov Hou dan op met mij te respecteren, zit je ook niet meer in tweestrijd.

nikolaj Jou niet respecteren, dat kan ik niet. Jij weet niet wat je zegt.

platonov Dan blijft er nog maar één ding over: het uitmaken met dat meisje. Ik begrijp jou niet, Nikolaj!

Wat moet jij, een intelligente kerel, nou met zo'n domme gans?

nikolaj Hm... Mevrouw de generaal verwijt mij vaak dat ik geen gentleman ben, en zegt dan dat ik een voorbeeld moet nemen aan jou... Jij hebt het lef om haar in mijn bijzijn een domme gans te noemen... Jij bent geen gentleman! Een gentleman weet dat verliefde mensen ook een zekere eigenwaarde hebben... Zij is geen domme gans, vriend! Zij is geen domme gans! Een onnodig slachtoffer, dat is ze! Er zijn momenten dat je iemand wilt haten, dat je je in iemand vast wilt bijten, dat je iets gemeens wilt zeggen... Waarom dat niet op haar botvieren? Daar is ze geknipt voor! Een teer meisje, onhandig, en zo goedgelovig dat je zou kunnen denken dat ze dom is... Ik begrijp het allemaal heel goed... *staat op* Laten we wat gaan drinken!

platonov Waarom leen jij geld van Glagoljev?

nikolaj Zomaar...

hij gaat zitten

platonov Hoe bedoel je: zomaar?

nikolaj Ik leen geld van hem. Dunt! Heb iii medeliiden met hem of zo?

platonov Daar gaat het niet om, vriend!

nikolaj Waar dan om?

platonov Dat weet je best.

nikolaj Nee.

platonov Je liegt.

stilte

Ik zou een mateloze liefde voor je opvatten, als jij ook maar een week of ook maar een dag vanuit één of ander principe zou leven, al was het nog zo armetierig. Voor figuren als jij zijn principes broodnodig...

stilte

nikolaj Eergisteren heb ik de foto's in *Mensen van nu* doorgebladerd, en wat denk je? Wij stonden er niet in, wij niet! Ik kon ons niet vinden, hoe hard ik ook zocht! Ik maak me er niet echt druk om, hoor. Ik ben Sofja niet!

platonov Wat heeft Sofja hier mee te maken?

nikolaj Sofja is diep beledigd dat zij niet

in *Mensen van nu* staat... Hysterisch wijf... In geen enkele roman kom je zoveel flauwekul tegen als in haar geklets! In wezen is ze geen stuiver waard. IJs! Steen! Een standbeeld! Ik wil ook steeds naar haar toe gaan om een stukje gips van haar neus te krabben... Pedant kreng... Kijkt mij altijd zo uit de hoogte aan, doet alsof ik één of andere flierefluiter ben. En waarin is haar Sergejtje beter dan wij? Waarin? In dat hij geen wodka drinkt, een hoge pet op heeft van zichzelf en zich ongegeneerd opwerpt als de nieuwe generatie...

platonov Ik zit even te rekenen. Het vuurwerk kost vijftig, de champagne honderd, er staat voor minstens honderd aan wijn en wodka... Laten we zeggen driehonderd roebel voor deze naargeestige avond. Driehonderd! Van Vengerovitsj heeft Sergej zeker vijfhonderd geleend... Driehonderd wordt er vandaag doorheen gejaagd en van de rest koopt hij een fiets of een fijn horloge voor zijn vrouw...

nikolaj Ze hebben ook een toneelvoorstelling gepland.

platonov Nou ja zeg! Dat betekent honderdvijftig alleen al voor de aankleding... En tot over z'n oren in de schulden... Die zilvermijn raakt mevrouw de generaal kwijt aan Vengerovitsj, daar kun je donder op zeggen! Voor het landgoed hebben ze dan nog één of andere stupide constructie bedacht... Irritant en treurig tegelijk, temeer omdat het hier toch om intelligente mensen gaat!

nikolaj Wat is er toch met mevrouw de generaal vandaag? Ze lacht te hard, loopt te kreunen, zoent iedereen... Alsof ze verliefd is...

platonov Op wie zou ze dan verliefd moeten zijn? Op zichzelf waarschijnlijk. Vertrouw dat lachen van haar maar niet. Het lachen van een intelligente vrouw, die nooit huilt, moet je niet vertrouwen. Ze lacht alleen omdat ze eigenlijk moet huilen. Maar onze mevrouw de generaal huilt niet, ze schiet zich het liefst voor d'r kop...

nikolaj Vrouwen schieten zich niet voor hun kop, die nemen vergif... Maar laten we niet filosoferen... Als ik ga filosoferen, praat ik de grootste onzin... Een klassewijf is het, onze mevrouw de generaal! Als ik naar een vrouw kijk, denk ik over het algemeen de meest geile dingen, maar zij is de enige vrouw bij wie mijn vunzige gedachten direkt gesmoord worden... De enige... Als ik haar te lang aankijk, begin ik nog te geloven in de platonische liefde... Kom je mee?

platonov Nee.

nikolaj Dan ga ik alleen... Ik drink wel wat met de kapelaan...

hij gaat af

Anna en Platonov

anna Heerlijk, dit weer! De lucht is zuiver, het is koel, een sterrenhemel en de maan! Jammer dat een dame niet buiten onder de blote hemel mag slapen. Toen ik een meisje was, sliep ik 's zomers altijd in de tuin.

stilte

Nieuwe stropdas?

platonov Ja.

stilte

anna Ik ben vandaag in zo'n bijzondere stemming... Ik vind alles fijn vandaag...

Ik laat me gewoon helemaal gaan! Nou, zeg 'ns wat, Platonov! Ik ben speciaal hierheen gekomen om naar jou te luisteren...

platonov Wat wil je horen?

anna Iets nieuws, iets leuks, iets ondeugends... Het lijkt wel alsof ik vandaag verliefder op je ben dan ooit...

Je bent zo'n schatje vandaag... Bijna geen stennis gemaakt!

platonov En jij ziet er mooi uit vandaag...

Jij ziet er altijd mooi uit trouwens!

anna Zijn wij vrienden, Platonov?

platonov Ik denk het wel, ja... Ik ben erg aan je gehecht en ik voel me met jou verbonden... Het zou me veel tijd kosten om van jou los te komen...

anna Grote vrienden?

platonov Waarom vraag je dat?

anna Goed... Wij zijn vrienden, maar wist jij dat het van vriendschap tussen man en vrouw naar liefde maar een kleine stap is, meneer?

ze lacht

platonov Is dat zo? *lacht* Waarom zeg je dat? Die duiveltjes maken wij allebei niet in ons wakker, hoe hard we ook roepen...

anna Liefde en duiveltjes... Wat een vergelijking! Je vrouw hoort je niet, hoor! Waarom zouden we ze niet wakker maken? We zijn toch mensen? Liefde is iets moois... Moet je nu blozen?

platonov *kijkt haar indringend aan* Óf jij maakt een grapje, óf jij bent ergens op uit... Laten we gaan dansen!

anna Jij kan niet eens dansen!

stilte

Ik moet eens ernstig met je praten... 't Wordt tijd... *kijkt om zich heen* Luister goed, liefje, en even niet filosoferen!

platonov Laten we gaan dansen, Anna!

anna We gaan wat verderop zitten... Kom hier!

ze gaan op een ander bankje zitten

Ik weet alleen niet waar ik moet beginnen... Jij bent zo'n lomp en leugenachtig iemand...

platonov Zal ik maar beginnen. Anna?

anna Als jij begint, draai je er toch alleen maar omheen, Platonov! *slaat hem op zijn schouder* Nou toe dan, zeg het dan... Maar hou het kort...

platonov Ik hou 't kort. En ik zeg alleen: waarom?... Op mijn erewoord, Anna, het is de moeite niet!

stilte

anna Het is de moeite niet? Luister 'ns, je begrijpt me niet... Als jij vrij was, zou ik niet lang na hoeven denken en zou ik zo je vrouw worden... Je zwijgt, dus je bent 't met me eens? Ja?

stilte

Luister, Platonov, in dit soort gevallen is het ongepast om te blijven zwijgen!

platonov *springt op* Laten we dit gesprek vergeten, Anna! Laten we in godsnaam doen alsof dit gesprek niet is geweest! Het is niet geweest!

anna *haalt haar schouders op* Rare man! Waarom?

platonov Omdat ik je respecteer! En dit respect is mij zoveel waard, dat ik liever door de grond zak dan dat ik dat opgeef! Lieve vriendin, ik ben een vrij man, ik ben er niet vies van om mijn tijd aangenaam door te brengen, ik ben geen tegenstander van verhoudingen met vrouwen, ik ben niet tegen kleine romances, maar een affaire met jou? Jou het onderwerp maken van mijn nutteloze fantasie, een intelligente, mooie, vrije vrouw?! Nee! Dat gaat te ver! Dan kun je me beter verbannen naar het andere eind van de wereld! Een romance van een maand, of twee, en dan met rode koppen weer uit elkaar!

anna Ik heb het over liefde!

platonov Hou ik dan niet van je? Ik hou wanhopig veel van je, waanzinnig! Ik geef mijn leven voor jou, als je dat wilt! Ik hou van jou, als mens! Moet iedere liefde dan in die ene categorie ingedeeld worden? Mijn liefde is mij duizendmaal meer waard dan die liefde die jou voor ogen staat...

anna Liefste, ga weg, ga slapen! Als je uitgeslapen bent, hebben we het er nog eens over...

platonov We vergeten dit gesprek... *kust haar hand* Laten we vrienden zijn, laten we geen spelletje spelen met elkaar: onze verhouding verdient een beter lot... Bovendien ben ik toch een heel klein beetje...

Getrouwd!

anna Getrouwd... Je houdt toch van mij? Waarom heb je het dan nog over je vrouw? Ga weg, liefste! We praten straks verder, over een uurtje of twee... Je hebt op dit moment een zware aanval van schijnheiligheid...

platonov Tegen jou kan ik niet liegen... *zacht in haar oor* Als ik tegen jou kon liegen, was ik allang je minnaar geweest...

anna *scherp* Donder op!

platonov Ach wat, jij bent niet boos op mij... Je doet maar alsof...

hij gaat af, het huis in

anna Rare man! *gaat zitten* Weet niet wat-ie zegt... 'Waarom moet iedere liefde in die ene categorie.'...

Wat een onzin!

stilte

Hij weet toch dat ik van hem houd, dat hij van mij houdt, dat hij zonder mij niet ademen kan... Zo kletsen we nog door tot sint-juttemis, lieve vriend! Als het moet, gebruik ik geweld... Ik ben het zat...

glagoljev Tjongejonge, wat vervelend!

anna Glagoljev... Die moet mij hebben...

glagoljev Die mensen zeggen dingen die ik al jaren geleden heb gehoord, denken na over zaken waar ik als kind al over nadacht... Allemaal ouwe koek, niks nieuws... Ik schiet haar nog even aan en dan ga ik naar huis.

anna Wat loopt u daar te mompelen, Glagoljev? Mogen wij het ook horen?

glagoljev *loopt naar haar toe* Ik was op mezelf aan het schelden, ik ben hier zo overbodig...

anna Toch niet omdat u anders bent dan wij? Alstublieft! Mensen wennen zelfs aan kakkerlakken, dan kunt u toch wel wennen aan mensen zoals wij! Gaat u zitten, dan kunnen we wat praten...

glagoljev *gaat naast Anna zitten* Ik was op zoek naar u, Anna Petrovna! Ik moet iets met u bespreken...

anna Bespreekt u maar...

glagoljev Ik wilde met u bespreken... Ik had graag een antwoord gehad op mijn... brief...

anna Hm... Op wat voor idee heb ik u toch gebracht?

glagoljev Weet u, ik zie af van de rechten van een echtgenoot... Het gaat mij niet om de rechten! Wat ik nodig heb, is een vriend, een intelligente vrouw in huis... Het is een paradijs bij mij, alleen, er is geen engel.

anna Ik vraag me heel vaak af wat ik in dat paradijs zou moeten doen, ik ben een mens, geen engel.

glagoljev Hoe kunt u nou weten wat u daar zou doen als u niet eens weet wat u morgen doet? Een goed mens heeft overal iets te doen, ook in de hemel...

anna Neemt u me niet kwalijk, Glagoljev, maar ik vind uw aanzoek eigenlijk bijzonder vreemd... Waarom wilt u trouwen? Waarom heeft u een vriend in een jurk nodig? Sorry, ik heb er niets te maken... Maar nu we het er toch over hebben, wil ik ook wel alles zeggen. Als ik zo oud was als u, net zo veel geld had, en net zoveel verstand, zou ik op deze wereld naar niets anders streven dan naar het algemeen welzijn... Anders gezegd, ik zou niets anders wensen dan het in praktijk brengen van de naastenliefde...

glagoljev Ik kan me niet inzetten voor het welzijn van de mensen... Daar heb je een ijzeren wil voor nodig, en bepaalde kwaliteiten die God mij niet heeft gegeven. Ik ben op de wereld gekomen om van grote daden te houden en een heleboel kleine uit te voeren, die helemaal niets voorstellen... Alleen voor de liefde ben ik geboren! Komt u bij mij!

anna Nee. Ik wil er niets meer over horen... Wat u mijn afwijzing niet op als een lotsbeschikking... Het is allemaal vergeefs, mijn vriend. Als we alles zouden bezitten waar we van houden, dan kwamen we plek tekort... Dat betekent dat het niet altijd onverstandig en liefdeloos is als we iets afwijzen... *lacht hard* Een stukje filosofie als toetje! Wat is dat voor lawaai? Hoort u dat? Ik wed dat Platonov weer een rel aan het schoppen is... Wat een figuur!

nikolaj Dat wil ik wel geloven, dat wil ik wel geloven, maar wat moest ik? Wat moest ik? Ik kan toch moeilijk met een knuppel op hem in gaan slaan, zeg nou zelf!

marja Je had met een knuppel op hem in moeten slaan! Blijf uit mijn buurt! Ik, als vrouw, zou mijn mond niet houden als jij in mijn bijzijn zo diep en zo schaamteloos beledigd zou worden!

nikolaj Maar ik heb toch... Denk nou 'ns na! Wat heb ik misdaan?

marja Je bent een lafaard! Ga maar terug naar dat walgelijke buffet van je! Tot ziens! En kom me niet meer opzoeken! Wij hebben elkaar niet nodig... Het ga je goed!

nikolaj Alsjeblieft, het ga je goed! Het zit me toch al tot hier! Tranen, tranen... Mijn God! Ik word er urenlang van... Coenurus cerebralis!

hij maakt een wegwijsgebaren en gaat af

marja 'Coenurus cerebralis'... Hij scheldt me uit... Waarom? Wat heb ik gedaan?

anna *gaat naar haar toe* Marja, ik houd je niet tegen... Ik zou ook weggaan als ik jou was... *kust haar* Niet huilen, lieverd. Het merendeel van de vrouwen is geschapen om dit soort rotstreken van mannen te verduren...

marja Ik niet... Ik laat hem ontslaan! Hij zal hier niet langer schoolmeester zijn! Morgen stap ik naar de onderwijsinspectie...

anna Hè nee... Ik kom één dezer dagen bij je langs, en dan gaan we samen afgeven op Platonov, rustig maar... Hou op met huilen... En niet boos zijn op Nikolaj, lieverd... Hij is niet voor je opgekomen omdat hij te goedge en te slap is. Dat soort mensen is niet in de positie om voor iemand op te komen... Wat heeft Platonov precies gedaan?

marja Hij heeft me en plein public gekust... En me een domme gans genoemd... En me op tafel gekwakt... Hij moet niet denken dat hij zoiets ongestraft kan doen! Of hij is gek geworden, óf... Ik zal hem 'ns wat laten zien!

ze gaat af

anna Het ga je goed! We zien elkaar snel! Ach Platonov, Platonov... Die stort zichzelf nog eens diep in de ellende...

glagoljev Leuk meisje! Maar hij kan haar niet uitstaan, onze brave Misja... Hij beledigt haar aan één stuk door...

anna Ach wat! Vandaag beledigt hij haar, morgen biedt hij zijn excuses aan... Zo is deze meneer nou eenmaal...

ze gaat af

platonov Ik heb het nu niet over anderen maar over mezelf. Wat heb ik voor mij persoonlijk gedaan? Wat heb ik voor mezelf gezaaid. gekweekt. laten riipen? Want nu? Een verschrikkelijke duinhooft...

Afschuwelijk! Rondom mij grijpt het kwaad om zich heen en verslindt mijn broeders in de naam van Christus, en ik zit hier, armen over elkaar, alsof ik hard gewerkt heb; ik zit hier, ik kijk toe en ik zwijg... Ik ben nu zevenentwintig, en het zal nog dertig jaar zo doorgaan – veranderingen zie ik niet – en dan zit je daar, vadsig te worden in je pyjama, je raakt nog meer afgestompt, compleet onverschillig tegenover alles dat niet met je eigen vlees te maken heeft, en dat is de dood! Mijn haren gaan recht overeind staan als ik aan zo'n einde denk!

stilte

Hoe trek je jezelf hieruit, Sofja?

stilte

Je weet het niet... Ik heb geen medelijden met mezelf, de duivel mag me komen halen, maar met jou! Wat is er met jou gebeurd? Waar is jouw zuivere ziel, je openhartigheid, je integriteit, je lef? Waar is dat allemaal gebleven? Jij doet al jaren niets, je laat anderen al het werk opknappen, en toch durf je de mensen nog recht in de ogen te kijken!

Sofja staat op, hij zet haar weer terug op de bank

Hoe kom jij zo lui, zo zelfingenomen? Wie heeft jou leren liegen? Wie heeft jou het recht gegeven dag in dag uit over werk te praten, over het lijden, over de vrijheid, terwijl je er niets voor doet en ook niet van plan bent ooit iets te doen? En dan te bedenken hoe je vroeger was! Hoe mooi je was, Sofja, hoe groots! Misschien kun jij jezelf hier nog uit trekken, misschien is het nog niet te laat! Denk na! Verzamel al je kracht en klim eruit, in godsnaam! *pakt haar hand* Mijn lief, vertel me nou 'ns, wat heeft jou ertoe gebracht met deze man te trouwen?

sofja Hij is een heel goed mens.

platonov Dat geloof je toch zeker zelf niet!

sofja *staat op* Hij is mijn man en ik zou je willen vragen...

platonov Hij mag zijn wat hij wil, maar ik zeg je de waarheid! Ga zitten! *trekt haar weer op de bank*

Waarom heb je niet iemand gekozen die werkt en die het moeilijk heeft? Waarom heb je niet een andere man genomen, maar deze pygmeë, die tot z'n nek in de schulden zit en geen bal uitvoert?

sofja Schreeuw niet zo!

platonov Ze mogen het allemaal horen! *zachtjes* Neem me niet kwalijk, ik was grof... Maar ik heb zo van jou gehouden!

Ik hield meer van jou dan van wat ook op

de hele wereld, en daarom ben je me nu

nog zo dierbaar. Ik hield zo van deze haren, deze handen... Waarom doe je die poeder op je gezicht?... Als je nu met een andere man was geweest dan was je er zo weer bovenop, maar nu zak je alleen nog maar dieper weg! Als ik de kracht had, zou ik jou en mij met wortel en al uit dit moeras trekken...

stilte

Leven! Waarom leven we niet zoals we zouden kunnen leven?

sofja *staat op en slaat haar handen voor haar gezicht* Laat me met rust!

in het huis klinkt lawaai

sofja Ga weg!

ze loopt naar het huis

platonov *gaat haar achterna* Je gaat toch niet weg? Nee toch? Laten we vrienden zijn, Sofja! Je gaat niet weg, hè? Wij spreken elkaar nog. Toch?

heel hard lawaai in het huis en geren op de trap

sofja Ja.

platonov Laten we vrienden zijn, mijn lief... Waarom moeten wij vijanden zijn? Alsjeblieft... Blijf nog even...

uit het huis komt Sergej

11

Platonov, Sofja, Sergej, later Anna en Nikolaj, en Glagoljev

sergej *komt aangelopen* Aah... Daar hebben we de hoofdrolspelers! We gaan nu het vuurwerk doen! *tegen*

Sofja Heb je je bedacht, Sofja?

platonov Ze gaat niet weg, ze blijft.

sergej Ja? In dat geval – hoera! Geef me een hand, Misja! *drukt Platonov de hand* Ik heb altijd vertrouwd op jouw overredingskunst. Vuurwerk! Vuurwerk!

hij gaat naar het achterste deel van de tuin

stilte

platonov Ja, dat bedoel ik nou, Sofja...

stem van sergej Mamma, waar ben je? Platonov?

stilte

platonov Ik ga ook maar... *roept Sergej, wacht, niet zonder mij beginnen!*

hij loopt de tuin in

anna *komt het huis uitgelopen* Wacht! Sergej, wacht, nog niet iedereen is er! Eerst het kanon afschieten!

tegen Sofja Kom, Sofja! Wat is er, ben je verdrietig?

stem van platonov Hierheen, schoonheid!

anna Ik kom!

ze loopt weg

stem van platonov Wie gaat er met mij in de boot? Sofja, wil jij niet met mij de rivier op?

sofja Gaan of niet gaan.

ze denkt na

nikolaj Hé! Waar zijn jullie? *zingt* Ik kom eraan, ik kom eraan!

hij kijkt Sofja indringend aan

sofja Wat moet je?

nikolaj Niks...

sofja Ga dan weg! Ik ben vandaag niet in de stemming voor een gesprek...

nikolaj Ik weet 't, ik weet 't...

stilte

Ik zou zo vreselijk graag jouw neus 'ns aanraken; waar is die nou van gemaakt? Zou ik echt heel graag 'ns doen!... Niet om je te beledigen, alleen voor mijn eigen gemoedsrust...

sofja Kinderachtig mannetje!

Nikolaj gaat af naar het achterste deel van de tuin

stem van platonov Wie gaat er met mij de rivier op?

sofja Of hij maakt mij kapot, óf hij kondigt een nieuw leven aan!... *roept* Ik kom!

Glagoljev komt het huis uit, gaat op een bankje zitten

stem van sergej We gaan beginnen! Mamma, heb jij vuur? Nikolaj, jij klimt op het dak! Wie is er op die doos gaan staan?

stem van nikolaj Ik ga al, verdomme! *lacht hard* Wie is dat? Ik heb Izaak wakker gemaakt! Ik ben op Izaak z'n hoofd gaan staan! Lucifers!

stem van sergej Klaar? Wie heeft de lont gepakt? Mamma, je moest je schamen! Waar is de lont, die lag net nog hier?

stem van anna Hier, schreeuwlelijk!

Glagoljev stort van de bank

stem van anna Zeg! Wie is dat? Niet zo dringen! *roept* Hierheen! Hierheen!

sofja Ik groet je, nieuw leven! Het is besloten!

stem van sergej Opgepast!

vuurwerk

derde bedrijf

Bos. Een gekapt pad. Aan het begin van het pad, aan de linkerkant: de school. Langs het pad loopt tot in de verte een spoordijk, die bij de school naar rechts afbuigt. Een rij telegraafpalen. Nacht.

1

Sasja en Osip

Sasja zit achter het open raam en Osip staat voor het raam met een geweer op z'n rug

osip Hoe dat komt? Heel simpel... Ik loop in het bos, niet ver hier vandaan, ik kijk, en daar staat ze op een boomstam: haar rok opgeschort, en ze schept water uit de beek. Ze schept en drinkt, schept en drinkt, en dan maakt ze ook d'r haren nat... Ik klim naar beneden, kom dichterbij en kijk naar haar... Ze doet alsof ze mij niet ziet en ik zie haar denken: boerenpummel, waarom zou ik jou ook maar een blik gunnen?

'Mevrouw de generaal had wel trek in een slok koud water hè?' zeg ik. 'Wat gaat jou dat aan?' zegt ze.

'Ga terug naar waar je vandaan komt!' zegt ze, en ze kijkt me nog steeds niet aan... Ik ben helemaal uit het veld geslagen... 'Wat sta je me nou aan te gapen, idioot?' zegt ze. 'Nooit eerder een mens gezien?' En ze kijkt me recht in m'n gezicht... 'En' zegt ze, 'bevalt het?' 'Ja nou!' zeg ik. 'U bent zo'n voornaam en aantrekkelijke vrouw... Een mooiere vrouw heb ik van mijn leven niet gezien... De dochter van onze burgemeester is bij u vergeleken een paard, een kameel... U ziet er zo zacht uit! Ik zou u wel willen kussen en ter plekke dood neervallen!' zeg ik. En toen moest ze lachen... 'Nou vooruit' zegt ze, 'kus me dan, als je wilt!' Toen ze dat zei, kreeg ik het ineens ontzettend warm. Ik liep naar haar toe, pakte haar voorzichtig bij haar schouders, en kuste haar hartstochtelijk, hier en in haar nek en op haar wang tegelijk...

sasja *lacht hard* En wat deed ze toen?

osip 'Zo' zei ze, 'en nou opdonderen. Je mag je wel eens wat vaker wassen, en je nagels een keer knippen!'

Toen ben ik weggegaan.

sasja Die Anna durft wel zeg! *geeft Osip een bord soep* Hier, eet op! Ga maar ergens zitten!

osip Ik ben geen hoge piet. Ik kan staan. Heel erg bedankt voor uw vriendelijkheid, Sasja. Ik zal u ook eens een vriendendienst doen...

sasja Doe je muts af... Je eet niet met een muts op. En bidden voor het eten!

osip *doet z'n muts af* Zo vroom ben ik al lang niet meer... *eet* En sindsdien is het alsof ik bezeten ben... Ik eet niet meer, ik slaap niet meer... Ik zie haar voortdurend voor me... Ik hoef m'n ogen maar dicht te doen – en ik zie haar... Dan word ik zo week van binnen dat ik mezelf wel op wil hangen! Ik was bijna verdronken in mijn verdriet, ik heb meneer de generaal willen doodschieten... En toen ze weduwe was geworden, ben ik zo van alles voor haar gaan doen... Eenden voor haar geschoten, kwartels gevangen, het tuinhuisje opgeschilderd... Ik heb een keer een levende wolf voor haar meegenomen... Alles wat mooi is, doe ik voor haar... Wat ze me ook opdraagt, ik doe het... Als ze me zou zeggen dat ik mezelf op moest vreten, zou ik mezelf opvreten... Die tedere gevoelens... Daar doe je niks tegen...

sasja Ja... Toen ik verliefd was op Misja en nog niet wist dat hij van mij hield, was ik ook vreselijk depressief... Ik heb God meer dan eens gesmeekt of ik dood mocht...

osip Ziet u nou wel... Zo zijn die gevoelens... *drinkt zijn bord leeg en geeft het haar terug* Heeft u misschien nog een beetje?

sasja *gaat af en verschijnt een halve minuut later in het raam met een pannetje in haar hand* De soep is op, maar ik heb nog gebakken aardappels...

osip Merci... *pakt het pannetje aan en eet* Verschrikkelijk hoe ik me hier zit vol te vreten!... En zo ging ik maar door, als een bezetene. Vorig jaar, met Pasen, breng ik haar een haas. Ze neemt hem aan, aait hem en vraagt aan mij: 'Is het waar, Osip, dat jij een dief bent?' – 'De zuivere waarheid' zeg ik. 'De mensen zeggen dat niet zomaar...'. En toen heb ik haar alles verteld... 'Je moet je leven beteren' zegt ze. 'Maak een bedevaart naar Kiev. Van daar ga je naar Moskou, van Moskou naar Troice Lavra en van daar naar Nieuw Jeruzalem, en van daar weer naar huis. Binnen een jaar ben jij een ander mens'. Ik liet die vroomheid over me heen komen, gooide een zak op m'n rug en ging naar Kiev... Heeft weinig opgeleverd. Ik heb mijn leven gebeterd, dat wel... Heerlijk, die aardappels!... Ik heb al m'n geld opgezopen, iemand in elkaar geslagen en ben weer naar huis gegaan. En ik ben ook nog mijn paspoort kwijtgeraakt...

stilte

Nu wil ze niets meer van me... Ze is boos...

sasja Waarom ga je nooit naar de kerk, Osip?

osip Ik zou best willen, maar ja... De mensen zouden me uitlachen... 'Moet je kijken, die komt biechten!'

Overdag loop ik met een grote boog om de kerk heen. Zoveel mensen – die slaan me dood.

sasja Maar waarom doe je al die arme mensen zoveel kwaad?

osip Waarom niet? Dat begrijpt u niet, Sasja! Dat is niets voor u. Misja, doet die dan niemand kwaad?

sasja Nee. En als hij dat wel doet, dan is dat per ongeluk. Hij is een goed mens.

osip Klopt, voor hem heb ik ook nog het meeste respect. Sergej, dat generaalszontje, is een domme man, en hij kan niks. Net als uw broer, hoewel die dokter is. Maar Misja, die is niet op z'n achterhoofd gevallen! Heeft hij ook een titel?

sasja Jazeker! Hij is college-registrator.

osip Dat zeg ik.

stilte

Geweldige kerel! Ook nog een titel... Hm... Geweldige kerel!... Hij is alleen niet altijd even vriendelijk... Voor hem is iedereen een sukkel, of een slijmerd... Dat kan toch niet? Als ik een goed mens was, zou ik het anders aanpakken... Ik zou goed zijn voor die slijmerds, en die sukkel en bedriegers... Die hebben het namelijk niet makkelijk, weet u! Daar moet je medelijden mee hebben... Hij is niet zo vriendelijk, nee... Dikke maatjes met iedereen, maar vriendelijk, nee... Dat begrijpt u niet... Hartelijk dank! Ik zou mijn hele leven wel zulke aardappels willen eten... *geeft haar het pannetje terug* Bedankt...

sasja Het is goed.

osip *zucht* U bent een goede vrouw, Sasja! Waarom geeft u mij iedere keer te eten? U hebt geen druppeltje vrouwelijk venijn! U bent vroom! *lacht en buigt* Lof zij u, heilige Sasja!

sasja Daar komt Misja.

osip Nee hoor... Die zit op het ogenblik met de jonge mevrouw over de tedere gevoelens te praten... Mooie man heeft u! Als hij zou willen, zou de hele vrouwelijke bevolking achter hem aanlopen... Wat een versierder... *lacht* En altijd maar om mevrouw de generaal heen draaien... Maar die haalt haar neus voor hem op, die kijkt niet, ziet niet dat hij knap is... Hij zou misschien wel willen, maar zij...

sasja Je begint nu onzin te praten... Daar hou ik niet van... Tot ziens!

osip Ik ga al... U had allang moeten sladen... U wacht zeker op uw man?

sasja Ja...

osip Een goede vrouw! Platonov moet minstens tien jaar naar zo'n vrouw gezocht hebben, met een zaklantaarn en een kaarsje... En hij heeft haar gevonden... *buigt 't* Ga u goed, Sasja! Goedenacht!

sasja *gaapt* Ga met God!

osip Ik ga... *gaat* Ik ga naar huis... Mijn huis is waar de aarde de vloer is, en de hemel het plafond, het heeft alleen geen muren en geen dak... Wie door God vervloekt is, woont in dat huis... Het is groot, maar er is nergens een plek om lekker te gaan liggen... Maar goed dat je geen huur hoeft te betalen... *blijft staan* Goedenacht, Sasja! Komt u mij eens opzoeken! In het bos! Vraag maar naar Osip, elke vogel en elke hagedis kent hem!... Ziet u hoe die boomstronk licht geeft? Alsof een dode uit zijn graf is opgestaan... Daar, nog één! Mijn moeder zei altijd dat onder een boomstronk die 's nachts licht geeft een zondaar ligt begraven, en die boomstronk geeft licht, zodat je daar voor hem kan bidden... De boomstronk boven mij zal ook licht geven... Ik ben ook een zondaar... Kijk, nog één! Veel zondaars vandaag!
hij gaat af en begint na één of twee minuten te fluiten

2

Sasja

sasja *komt de school uit met een kaars en een boek, en gaat zitten* Waar was ik gebleven? *leest* 'Het wordt eindelijk tijd om weer die grote, eeuwige idealen van de mensheid te verkondigen, die onsterfelijke principes van vrijheid, die een leidraad waren voor onze voorvaderen, en die wij tot ons ongeluk ontrouw zijn geworden.' Wat staat daar nou? *denkt na* Ik begrijp het niet... Waarom schrijven ze dat nou niet zo, dat iedereen het begrijpt? Verder... Mmm... Het voorwoord sla ik over... *leest* 'Sacher-Masoch'... Gekke naam!... Masoch... Vast geen Rus... Verder... Misja wil dat ik het lees, dus ik moet het lezen... *gaapt en leest* 'Op een gezellige winteravond.'... Nou, dat kan ik overslaan... Dat is alleen beschrijving... *bladert verder en leest* 'Het was nauwelijks te onderscheiden wie op welk instrument speelde. Krachtige, grootse orgelklanken die een ijzeren mannenhand verraadden, vermengden zich met de zachte vrouwelijke tonen van een fluit, om tenslotte in weemoedig verlangen weg te sterven.'... Sst... Daar komt iemand...
stilte

Dat zijn de voetstappen van Misja... *blaast de kaars uit* Eindelijk... *staat op en roept* Joehoe! Eén, twee, één, twee! Links, rechts, links, rechts! Links! Links!

3

Sasja en Platonov

platonov *terwijl hij opkomt* Rechts, rechts! Trouwens, een dronken man weet niet wat links of rechts is, die weet alleen maar vooruit, achteruit, en op en neer...

sasja Kom, zatlap!

ze vliegt Platonov om de hals

platonov *gaat zitten* Waarom slaap jij nog niet, pantoffeldiertje?

sasja Geen zin... *gaat naast hem zitten* Ze hebben je daar lang vastgehouden!

platonov Heel lang, ja... Is de sneltrein al langs geweest?

sasja Nog niet. De goederentrein wel, een uur geleden.

platonov Dan is het nog geen twee uur. Zit je hier al lang?

sasja Ik was al om tien uur thuis... Toen ik aankwam begon Kosja meteen uit alle macht te brullen... Ik heb niet eens afscheid genomen, ik hoop dat ze me dat niet kwalijk nemen... Hebben jullie nog gedanst?

platonov Alles: gedanst, gegeten, schandalen beleefd... O ja... Weet je het al? Was jij er toen nog?

Glagoljev kreeg een hartaanval!

sasja Wat zeg je nou?!

platonov Ja... Je broer heeft hem gereanimeerd, en zong al een requiem...

sasja Maar hoe kwam dat dan? Wat was er dan met hem? Hij ziet er zo gezond uit...

platonov Het was maar een lichte aanval... Ze hebben hem naar huis gebracht... Er gaat geen avond voorbij zonder schandaal! Dat is kennelijk ons lot!

sasja Wat moeten Anna en Sofja geschrokken zijn! Wat is die Sofja toch knap! Zo'n knappe jonge vrouw zie je toch zelden... Ze heeft echt iets bijzonders...

stilte

platonov O! Wat dom, en gemeen...

sasja Wat?

platonov Wat ik gedaan heb! *slaat zijn handen voor zijn gezicht* Ik schaam me zo!

sasja Wat heb je dan gedaan?

platonov Wat ik heb gedaan? Niets goeds! Heb ik ooit iets gedaan waarvoor ik me later niet heb hoeven schamen?

sasja Kom, we gaan slapen!

platonov Zo gemeen ben ik nog nooit geweest! Hoe kan ik ooit nog respect hebben voor mezelf? Mijn God! Er is werkelijk niets in mij waaraan ik mij zou kunnen vastklampen, niets dat je zou kunnen respecteren of waar je van zou kunnen houden!

stilte

Jij, jij houdt van mij... Dat snap ik niet! Jij hebt dus iets in mij gevonden waar je van kan houden. Hou jij van mij?

sasja Wat is dat nou voor vraag! Hoe kan ik nou niet van je houden, jij bent mijn man!

platonov Hou je alleen van me omdat ik je man ben?

sasja Ik begrijp je niet.

platonov Nee? *lacht* Ach, mijn domme, kleine, vetgemeste gansje! Waarom ben jij geen vlieg? Met jouw verstand was je absoluut de slimste vlieg van de hele wereld! *kust haar op haar voorhoofd* Wat zou er van je worden als je mij begreep? Zou je net zo gelukkig zijn als jij met je onschuldige hoofdje zou inzien dat ik niets heb om van te houden? Probeer maar niets te begrijpen, schatje, als je van mij wilt houden! *kust haar hand* Mijn vrouwtje! Ik ben zo gelukkig omdat jij zo weinig weet! Ik heb, net als de fatsoenlijke mensen, een gezin... Ik heb een gezin...

sasja *lacht* Je bent gek!

platonov Mijn schatje! Klein dom vrouwtje! Jou moet je niet als vrouw hebben maar op tafel onder een glazen stolp zetten! Hoe hebben wij het eigenlijk voor elkaar gekregen kleine Kosja op de wereld te zetten? Jij moet geen kleine Kosja's op de wereld zetten maar kleine soldaatjes kneden uit deeg!

sasja Zeg niet van die domme dingen, Misja!

platonov God verhoede dat jij het begrijpt! Jij moet niets begrijpen! De aarde, Sasja, is een platte schijf en je kunt over het randje naar beneden kukelen! Waar zouden we zulke trouwe echtgenotes vandaan moeten halen als jullie Sasja's er niet waren?

hij wil haar kussen

sasja *weert hem af* Ga weg! *boos* Waarom ben je met mij getrouwd, als ik zo dom ben! Had dan een slimmere vrouw genomen!

Ik heb je toch niet gedwongen!

platonov *lacht hard* Kun jij ook boos worden? Dat is een ontdekking! Of maak je een grapje?

sasja Ga jij maar slapen! Als je niet gedronken had, had je ook geen ontdekking gedaan! Zatlaf! En dat wil dan onderwijzer zijn! Jij bent geen onderwijzer, je bent een varken! Ga toch slapen!

ze slaat hem op zijn rug en gaat de school in

4

Platonov

platonov Ben ik echt dronken? Dat kan niet, ik heb bijna niets gedronken... Maar helemaal helder in m'n kop ben ik ook niet...

stilte

Toen ik met Sofja praatte, was ik toen dronken? *denkt na* Nee, toen niet. Jammer genoeg! Vervloekte nuchterheid! *springt op* Wat heeft Sergej misdaan dat ik hem bij haar zo door het slijk heb gehaald? Dat vergeef ik mezelf nooit! Als een snotjongen heb ik staan brallen, toneel staan spelen, op staan scheppen... *doet zichzelf na* 'Waarom ben je niet getrouwd met een harde werker, met iemand die het moeilijk heeft?' Waarom zou ze? Waarom zeg jij dingen die je zelf niet eens gelooft? Idiot!... Maar zij geloofde je... Ze heeft geluisterd naar die onzin van je, ze heeft haar ogen neergeslagen, en ze heeft je gelooft... Het is allemaal zo dom, treurig en zinloos! Het komt me de strot uit...

stilte

Ik moet hier weg... Ik zal de inspectie om een andere baan vragen... Ik schrijf vandaag nog naar de stad...

5

Platonov en Izaak

izaak Slaap je nog niet?

platonov Zoals je ziet.

izaak Ik ben zo weg.

stilte

Je geeft ie over aan de eenzaamheid? In deze prachtige nacht?

platonov Op weg naar huis?

izaak Ja... Mijn vader heeft de wagen, dus ik moet lopen. Zit je te genieten? Is ook lekker, toch? Eerst champagne drinken en dan in een roes jezelf eens analyseren! Mag ik naast je komen zitten?

platonov Dat mag.

izaak *gaat zitten* Wat heerlijk om hier te zitten, op dit trapje, en je heer en meester te voelen! Natuur, jij bent van mij! Jij bent hier voor mij! Waar is je vriendin, Platonov? Aan dit ruisen van de natuur en het gesnerp van de krekels ontbreekt alleen nog het gefluister van de liefde om het een paradijs te laten zijn! Aan dit kokette, schuchtere briesje ontbreekt alleen nog de vurige adem van je geliefde om je wangen te doen gloeien van geluk!... Wat zit je me nou aan te kijken? Omdat ik niet mijn eigen taal spreek? Nee, dit is niet mijn eigen taal. Als ik nuchter was zou ik me ook schamen... Maar waarom zou ik niet eens poëtisch doen? Hè? In een nacht als deze is het niet verkeerd om een beetje dichter te zijn... Kijk dan naar de hemel! Ja... Gelukkig is hij die deze lucht ademen kan! Ja... Het voelt warm in mijn borst, weids... Dat is toch het dichtersgevoel?

stilte

Het is mooi hier, stil, je hebt hier alleen maar bomen... Niet van die zatte, zelfvoldane koppen om je heen... Ja... Maar die bomen ruisen niet voor mij... En de maan kijkt ook niet zo vriendelijk op mij neer als op jou... Mij kijkt hij koud aan... 'Jij hoort hier niet', zegt-ie... 'Ga weg uit dit paradijs, ga terug naar die jodenwinkel van je'... Nee, onzin... Ik praat te veel... Afgelopen nu!

platonov Ja... Ga naar huis, jongeman! Hoe langer je hier blijft zitten, hoe meer je gaat ouwehoeren... En dan ga je je morgen weer zitten schamen! Ga toch weg!

izaak Maar ik wil ouwehoeren! Ik ben nu een dichter!

platonov Wie zich geneert voor zijn eigen jeugd, kan nooit een dichter zijn! Je bent toch jong, wees dan ook jong!

izaak Zo... Wat een onzin! Jij bent gek, Platonov! Iedereen is hier een beetje vreemd... Mevrouw de generaal is vreemd, en Sergej ook... Trouwens, mevrouw de generaal is qua lichaam bepaald niet lelijk... Slimme ogen! Mooie vingers heeft ze... Haar borsten, haar hals...

stilte

Wat? Ik ben toch niet minder dan jij? Al was het maar één keer in m'n leven! Ik zou smelten van geluk als zij hier nu tussen die bomen zou verschijnen en mij zou wenken met haar doorzichtige vingers!... Kijk niet zo naar me... Ik ben gewoon dom... Maar ik wil nu graag dom zijn, puur uit wetenschappelijke interesse, en gelukkig, zoals jij zou zeggen... Ik ben ook gelukkig... Daar heeft niemand iets mee te maken!

Platonov kijkt naar het horloge van Izaak

Trouwens, persoonlijk geluk is een vorm van egoïsme!

platonov Jaja! Persoonlijk geluk is een vorm van egoïsme, en persoonlijk ongeluk is een deugd! Wat een onzin!... Mooi horloge!

izaak *lacht* Onder de indruk van dit klatergoud? *schudt zijn hoofd* Hier! Je mag het hebben!

hij doet zijn horloge af en gooit het weg

platonov Hoor je dat?

izaak Goud is zwaar. Jij bent gelukkig, jij kunt op dit vieze stoepje zitten, en niet de last voelen van dat smerige goud!

platonov Mijn vader heeft al z'n goud opgezopen.

izaak Hoeveel ongelukkige mensen zijn er niet op deze wereld, hoeveel dronken mensen, hoeveel mensen met honger? Wanneer zullen al die miljoenen mensen, die veel zaaien en weinig oogsten, eindelijk geen

honger meer hebben? Wanneer, Platonov? Waarom krijg ik geen antwoord?

platonov Welterusten!

in de school slaat een klok twee uur

izaak Twee uur alweer... Om deze tijd hoor je te slapen, maar ik slaap niet... Champagne, opwinding, slapeloosheid... Een onregelmatig leven dat het hele systeem platlegt... *staat op* Welterusten! Ik geef jou geen hand en daar ben ik trots op.

platonov Maakt mij niet uit hoor.

izaak Ik hoop dat niemand ons gesprek en mijn eh... geouwehoer heeft gehoord, en dat dat ook zo blijft.

hij loopt naar de achtergrond

platonov Arme ziel! Zoveel ruis, en zoveel tegenspraak in dat arme kleine lijfje! Als ik zo jong was! Ik zou ze wat laten zien... En hij weet niet wat hij met zichzelf aan moet! Hij moet de wereld vertellen dat persoonlijk geluk een vorm van egoïsme is! Verder komt hij niet! Wat een genadeloze armoe! Eigen tong, vreemde woorden... Verder niets!

Izaak komt terug

Wat is er?

izaak Ik heb hier ergens mijn horloge laten liggen...

platonov Hier! *schopt hem het horloge toe* Luister 'ns, wees zo goed, en geef dit horloge aan een kennis van mij, uit de categorie van veel zaaien en weinig oogsten! Hier kan zijn gezin een jaar van eten!... Mag ik 'm geven?

izaak Nee, dat kan niet! Het is een cadeau...

platonov Jaja... Wegwezen!

Izaak raapt het horloge op, loopt weg, gaat uitgeput op de spoorrails zitten, achter op het toneel, en hij slaat zijn handen voor zijn gezicht

platonov Wat treurig! Zo jong en zo onbevlogen! *lacht* Honderd miljoen mensen met hoofden met hersens, en dan twee of drie wetenschappers en anderhalve kunstenaar! Dat is wel heel veel! Niemand met een roeping! Gaat u zich bedrinken, lieve mensen! Wetenschap en kunst is werk, de triomf van de idee over de spierkracht, het leven van een evangelist... Maar waar hebben wij het leven voor nodig? We krijgen het niet eens voor elkaar in levende lijve te sterven!

stilte

Verschrikkelijk.

hoefgetrappel

6

Platonov en Anna

Anna komt op in rijkostuum, zweep in de hand

platonov Mevrouw de generaal!

anna Ik wist wel dat je nog niet zou slapen... Alsof je nu zou kunnen slapen... Om te slapen heeft God ons de winter gegeven... *steekt haar hand uit* Wat is er? Je hand!

Platonov steekt zijn hand uit

Je bent toch niet dronken?

platonov De duivel mag het weten! Of ik nuchter ben of ladderzat... En jij? Aan het slaapwandelen om wat af te vallen?

anna *gaat naast hem zitten* Ja... *lacht hard* Niet bang zijn!

platonov Ik ben niet bang... Niet voor mezelf tenminste...

stilte

Jij bent dus van plan om een stommiteit te begaan...

anna Op mijn oude dag...

platonov Oude vrouwen vergeef je zoiets, die zijn dement... Maar jij bent toch geen oude vrouw? Jij bent jong als de zomer in juni. Je hele leven ligt nog voor je.

anna Ik wil mijn leven nu, en niet ergens voor me... En ik ben jong, Platonov, verschrikkelijk, zo jong! Ik voel het... Als een orkaan giert de jeugd door mijn lijf! Verdomme, wat ben ik jong... Ik heb het koud!

stilte

platonov *springt op* Wat wil je nou van me? Ik wil het niet begrijpen, ik wil het niet proberen te begrijpen, ik wil me er zelfs niet iets bij voorstellen... Ik wil het niet! Ga weg! Ik smeed je! Wat kijk je? Je moet hier goed over nadenken!

anna Dat heb ik gedaan...

platonov Waarom ben je hier naar toe komen lopen?!

anna Niet komen lopen, komen rijden, liefste!

platonov Met al dat verstand, al die schoonheid en jeugd... Naar mij toe? Ik geloof mijn ogen, ik geloof mijn oren niet... Ze is gekomen om mij te veroveren, om de vesting in te nemen! Maar ik ben geen vesting! Ik ben zwak, ik ben de zwakheid zelve! Snap dat nou!

anna *staat op en gaat naar hem toe* Hoe moet dit verder, Misja? Hier moet toch ooit een eind aan komen? Dat vind je toch zelf ook wel...

platonov Ik kan nergens een eind aan maken want ik ben nergens aan begonnen!

anna Ach... Wat een slappe redenering! Schaam je je niet om zo tegen mij te liegen? In zo'n nacht, onder zo'n hemel, en dan liegen? Lieg in de herfst, als je wilt, als het drassig is, maar niet nu, niet hier... Ze horen je, ze kijken naar je... Boven je, idioot!

stilte

Zelfs de sterren knipperen met hun ogen, omdat jij liegt... Wees mooi, zoals alles hier mooi is! *slaat een arm om hem heen* Er is geen man van wie ik zo zou kunnen houden als van jou! Er is geen vrouw van wie jij zo zou kunnen houden als van mij... *kust hem* Laten we de liefde nemen...

platonov Ik ken mezelf! Alleen romans, waar ik niet in voorkom, lopen goed af...

anna Ben jij echt zo erg, Don Juan? *lacht hard* We gaan even zitten... Wat heb je nog meer te zeggen?

platonov Als ik een eerlijk mens was, zou ik nu weggaan... Ik had al zo'n voor gevoel vandaag, ik zag het aankomen...

anna Misja! Er is een vrouw naar je toe gekomen, geen wild dier... Wat kijk je nou somber, je hebt tranen in je ogen... Foei! Als het je niet bevalt dan ga ik weg... Wil je dat? Ik ga weg, en alles blijft zoals het was... Afgesproken? *lacht hard* Idioot! Pak me vast, grijp me, neem me! Wat wil je nog meer? Rook me op, pers me uit, knijp me fijn... Wees een mens! *schudt hem door elkaar* Aansteller!

platonov *kust haar handen* Ga naar iemand anders, liefje... Iemand die jou verdient...

anna Ach... Hou op met die onzin! De zaak is toch heel eenvoudig: er is een vrouw naar je toe gekomen, die van jou houdt en van wie jij houdt... Het is heerlijk weer... Kan het nog simpeler? Of wil jij graag een

spelletje spelen?

platonov *staat op* En als jij nou gekomen bent om met mij te spelen... Wat dan? Ik ben niet zo geschikt als tijdelijk speeltje... Ik ben te duur voor kleine affaires... *grijpt zich bij zijn hoofd* Jou respecteren en van je houden en tegelijkertijd dit zielige, kneuterige, ordinaire spelletje!

anna *gaat naar hem toe* Je houdt van me, je respecteert me, wat zit je dan op me af te geven, druktemaker, en zeg je al die gemene dingen tegen mij? Waarom dat ge-als en ge-maar? Ik hou van je... Wat wil je nog meer? Ik wil rust... *legt haar hoofd tegen zijn borst* Rust... Snap dat nou toch eindelijk, Platonov! Ik wil uitrusten... Mezelf vergeten, meer niet... Jij weet niet... Jij weet niet hoe zwaar het leven voor mij is, maar...

Ik wil leven!

platonov Ik kan jou geen rust geven!

anna Leef! Alles leeft, alles beweegt... Om ons heen is – leven... Laten wij ook leven! Morgen lossen we alle problemen op, maar nu, vannacht, moeten we leven... Leven, Misja!

stilte

ze lacht hard

Nou ja zeg! Ik sta hier te jammeren en hij krimpt in elkaar!

platonov *pakt haar bij haar arm* Luister... Ik zeg het je voor de laatste keer: ga weg!

anna *lacht hard* Is dit een grap? Slecht gespeeld, vriend! *vliegt hem om de hals* Ik zeg het voor de laatste keer, ik laat je niet meer los! Wat er ook gebeurt! Al maak je mij kapot, al ga jij eraan kapot, ik neem je! Leven! Geef je over, dwaas! Je bent van mij! Laat los!

platonov Nog één keer...

anna En als je niet meewerkt, gebruik ik geweld... Heb mij lief, als je mij liefhebt, en stel je niet zo aan! Kom bij mij, bij mij!

platonov *lacht* Je bent gek! Huilen zul je... Je man zal ik nooit worden, omdat jij niet voor mij bestemd bent, en ik laat niet met me spelen... We zullen nog wel zien, wie met wie speelt... Dat zullen we nog wel zien... Jij zult huilen... Dus, zullen we gaan?

anna *lacht hard* Allez! *geeft hem een arm* Stop... Daar komt iemand. We gaan achter die boom staan... *ze verstoppen zich achter een boom*

7

Anna, Platonov, Nikolaj en Sasja

nikolaj *loopt naar de school en klopt op het raam* Sasja! Zusje! Sasjoerka!

sasja *doet het raam open* Nikolaj? Wat wil je?

nikolaj Sliep je al? Kan ik vannacht bij jullie blijven slapen, zoeteke?

sasja Natuurlijk...

nikolaj Leg me maar in het klaslokaal... Anders merkt Misja dat ik bij jullie logeer en dan houdt hij me wakker met zijn geklets! Ik ben helemaal draaierig... Ik zie alles dubbel... Ik sta voor een raam, ik denk, dat zijn er twee: door welke moet ik nou naar binnen klimmen? Probleem, probleem!

sasja O ja! Zou ik bijna vergeten... De vrouw van de kruidenier was hier en ze vroeg of je zo snel mogelijk kon komen... Haar man is plotseling ziek geworden... Een beroerte in z'n hoofd of zo... Ga maar gauw!

nikolaj God zii met hem! Daar heb ik echt geen zin in. Ik heb zelf een beroerte in miin hoofd. en in miin

buik... *klimt door het raam naar binnen* Ga 'ns opzij...

sasja Schiet op! Je staat op m'n tenen...

ze doet het raam dicht

8

Sasja, Anna, Platonov

sasja *door het raam* Misja! *lacht* Anna! Ik had je bijna niet herkend! Het is ook zo donker! Wat heb je aan?

Een rijkostuum? Maak je een ritje? Wat goed! Het is zo'n heerlijke nacht! Zullen wij ook, Misja?

anna Ik heb al een hele rit achter de rug, Sasja... Ik ben nu op weg naar huis...

sasja Ja, in dat geval... Kom je binnen, Misja? Ik weet echt niet meer wat ik moet doen! Met Nikolaj gaat het helemaal niet goed...

platonov Met Nikolaj?

sasja Met Nikolaj... Hij heeft vast teveel gedronken... Kom alsjeblieft naar binnen! Kom ook even binnen,

Anna! Dan ren ik naar de kelder om melk te halen... Drinken we een glas koude melk!

anna Nee, dank je wel... Ik ga naar huis... *tegen Platonov* Ga maar... Ik wacht op je...

sasja Ik was anders zo de kelder in gerend... Kom, Misja!

ze verdwijnt van het raam

platonov Ik was haar compleet vergeten... Ga maar... Ik breng haar even naar bed en dan kom ik eraan...

anna Snel dan...

Platonov loopt de school in

9

Anna, Izaak, en later Osip

anna Wat een verrassing... Ik was haar ook compleet vergeten...

stilte

Het is hard... Maar het is niet toch de eerste keer dat hij dat arme meisje bedriegt!... Hè... Ik kan nu gaan staan wachten tot hij haar naar bed heeft gebracht! Dat duurt een uur, als 't niet langer is...

izaak *loopt naar haar toe* Anna Petrovna... *valt voor haar op z'n knieën* Anna Petrovna... *pakt haar beide handen* Anna!

anna Wie is dat? *buigt zich naar hem toe* Jij, Izaak? Wat is er met je?

izaak Anna!

hij kust haar hand

anna Ga weg! Dit hoort niet! Je bent een man!

izaak Anna!

anna Hou op met zo aan me te sjorren! Ga weg!

ze duwt hem tegen zijn schouder

izaak *valt languit op de grond* O! Wat dom... Wat dom!

Osip komt op

anna Osip? Stond je weer te gluren? *pakt hem bij zijn kin* Heb je alles gezien?

osip Alles.

anna En waarom zie je zo bleek? Hoe komt dat? *lacht* Ben jij verliefd op mij, Osip?

osip Als u dat wilt...

anna Ben je verliefd?

osip Ik begrijp u niet... *huilt* Ik hield u voor een heilige... Ik zou voor u door het vuur zijn gegaan, als u het bevelen had...

anna Waarom ben je niet naar Kiev gegaan? Naar dat klooster?

osip Wat moest ik in Kiev? Er was voor mij geen heiliger iemand dan u...

anna Hou toch op, idioot... Kom morgen maar even bij me langs, dan geef ik je geld: dan ga je met de trein naar Kiev... Afgesproken? Tot ziens... En van Platonov blijf je af! Heb je dat goed gehoord?

osip Ik laat me door u niet meer bevelen...

anna Moet je dat horen! Wou jij mij soms bevelen om naar een klooster te gaan? Waar bemoei jij je mee?

Ach God... Hij huilt... Jij bent nog een klein kind, hè? Hou op... Als hij naar mij toe komt, dan schiet je!

osip Op hem?

anna Nee, in de lucht... Dag, Osip! Schiet,

zo hard je kan! Doe je dat?

osip Ja.

anna Grote jongen.

osip Alleen, hij komt niet naar u toe... Hij is nu bij zijn vrouw...

anna Onzin... Tot ziens, moordenaar!

ze loopt weg

osip *slaat met zijn muts op de grond en huilt* Afgelopen! Alles is afgelopen!

Platonov, Nikolaj, Osip en Izaak

platonov *duwt Nikolaj de school uit* Eruit! Je gaat nu onmiddellijk naar die kruidenier! Mars!

nikolaj Spreekuur is morgenochtend!

platonov Je bent een zak, Nikolaj, een zak! Snap je dat?

nikolaj Wat kan ik daar aan doen? Zo heeft God me nou eenmaal geschapen!

platonov En wat als die man al dood is?

nikolaj Dan is hij nu in de hemel! En als hij nu nog aan het vechten is in de strijd om het bestaan, dan moet jij niet zulke vreselijke dingen zeggen... Ik ga er niet heen!

platonov *duwt hem* Je gaat wel! Wat voor iemand ben iii eigenlijk? Wat maak iii van iezelf? Waarom doe

jij niks? Waarom verlummel jij de beste jaren van je leven?

nikolaj Doe niet zo opdringerig... Bloedzuiger!

platonov Wat ben jij voor een wezen, vertel me dat 'salsjeblieft? Verschrikkelijk! Waar leef jij voor? Waarom hou jij je niet bezig met de wetenschap? Waarom studeer jij niet verder? Waarom hou jij je niet bezig met je vak?

nikolaj Over dit hoogst interessante onderwerp praten we verder als ik uitgeslapen ben... *krabt zich*
Verdomme! Ik lag net zo lekker... Hm... Fatsoenlijke principes... Loop naar de hel met je fatsoenlijke principes!

platonov Wat ben jij voor mens? Nee, van ons komt nooit iets behoorlijks terecht! Nooit!

nikolaj Inderdaad, Misja Platonov, wie heeft jou het recht gegeven jouw ijzige klauwen in vreemde harten te slaan? Jij bent echt grenzeloos meedogenloos, vriend!

platonov Van ons komt nooit iets terecht, alleen maar onkruid! *huilt* Geen mens op wie je je blik kunt laten rusten. Het is allemaal zo treurig, smerig en aftands... Ga, Nikolaj! Ga!

nikolaj *haalt zijn schouders op* Huil je?
stilte
Ik ga naar die middenstander toe! Hoor je me? Ik ga naar hem toe! Kijk dan, ik ga...

platonov *stampvoetend* Ga dan!

nikolaj Goed... Ga jij maar lekker slapen, Misja! Al die opwinding is nergens voor nodig! Tot ziens! *gaat en blijft staan* Een goede raad voor alle zedenprekers, dus ook voor jou: handel zelf naar je zelfgepreekte zeden... Als jij je blik niet op jezelf kunt laten rusten, verlang dan niet dat ik die rust bied voor jouw ogen. Die er trouwens mooi uitzien in de maneschijn! Ze glinsteren als groen glas... En nog iets... Met jou zou je eigenlijk helemaal niet moeten praten... Jou zou je vreselijk op je bek moeten timmeren, alleen al vanwege mijn meisje... Maar ja... Dat kan ik niet! Ik ben niet goed in duels! Daar bof je mee!
stilte
Het ga je goed!
hij gaat af

11

Platonov, Izaak en Osip

platonov *grijpt naar zijn hoofd* Ik ben niet de enige die zo is! Iedereen is zo! Wat ben ik voor iemand? Mijn ziel *huilt*, en er staat een duivel tegen me aan te duwen! *struikelt over Izaak die daar ligt* Izaak?

izaak Wat een afschuwelijke, schaamteloze, schandelijke nacht!

platonov Schrijf dat maar op in je puberdagboek!

izaak Ja... Ik ga het opschrijven...
hij gaat af

osip Gaat u naar mevrouw de generaal?
stilte

platonov Gaan of niet gaan? *zucht* Gaan... Ik ga een lang, lelijk en in wezen saai lied zingen... Ik dacht toch dat ik een stevig harnas had! En wat blijkt? Een vrouw zegt één woord en in mij steekt een storm op... Bij andere mensen draait het om wereldhistorische kwesties, bij mij draait het om – de vrouw! Mijn hele leven draait alleen maar om – de vrouw! Caesar had de Rubicon. en ik de vrouw... Het zou geen schande

zijn als ik daar niet meer tegen zou vechten, maar ik vecht toch! Slap ben ik, oneindig slap!

sasja *door het raam* Misja, kom je naar binnen?

platonov Nee, Sasja. Ik blijf nog even in de buitenlucht. Ik barst van de hoofdpijn. Ga slapen, engeltje!

sasja Welterusten!

ze doet het raam dicht

platonov Het is moeilijk iemand te bedriegen die jou grenzeloos vertrouwt!... Ik ga!

hij gaat

Marko komt hem tegemoet

12

Marko en Platonov

platonov De post is laat vandaag...

marko Nee hoor...

hij geeft hem een brief

platonov Van Sofja? Wat is dat voor onzin? *leest* 'Ik doe de eerste stap. Kom, dan zetten we hem samen.

Jij hebt mij tot leven gewekt. Kom en neem me. Ik ben van jou.' Godverdomme... Wat een telegram! 'Ik

wacht tot vier uur in het tuinhuis met de vier zuilen. Mijn man is dronken gaan jagen. Geheel de jouwe.

Sofja.' Mijn God! Dat ontbrak er nog aan! *tegen Marko* Wat kijk je?

marko Ik heb toch ogen om mee te kijken.

hij blijft nog een poosje staan

13

Platonov

platonov *na een stilte* Daar zul je ze hebben, de gevolgen... Nu ben je uitgespeeld, jongetje. Een vrouw,

een levend wezen, het hoofd op hol gebracht, zomaar, zonder zin, zonder enige noodzaak... En wat nu?

Kom op, slimme jongen, denk na! *denkt na* Vertrekken! Ogenblikkelijk vertrekken en je hier nooit meer

laten zien! Weg van hier, maakt niet uit waarheen, en voor een hongerloon ergens gaan werken! Liever een slecht leven dan slecht leven!

stilte

Is deze mooie marmeren vrouw in staat verliefd te worden op een miezige idioot? Houdt zij van mij?

Ongelofelijk! *lacht hard* Het geluk! Dat is toch het geluk! Nieuw leven, nieuwe personages, nieuw decor!

Ik ga naar haar toe! Naar het tuinhuis met de vier zuilen! Sofja, wacht op mij! *gaat en blijft staan* Ik ga

niet! *gaat terug* Miin gezin kapotmaken? *roedt* Sasja. ik kom naar binnen! Doe open! *griipt zich bij zijn*

hoofd Ik ga niet, ik ga niet!

stilte

Ik ga wel!

hij gaat en loopt Izaak en Sergej tegen het lijf

14

Platonov, Sergej en Izaak

Sergej en Izaak komen voorbijgelopen, geweer op de schouder

sergej Ga je mee jagen? *lacht hard* Ik ben dronken... Dronken! Voor het eerst in mijn leven ben ik dronken! Mijn God, wat ben ik gelukkig! Mijn vriend! *omhelst Platonov* Zullen we gaan?

izaak Het wordt al licht...

sergej Heb je gehoord wat we hebben bedacht? Geniaal toch? We gaan Hamlet spelen! Ik zweer het! We gaan er zo'n theater van maken dat zelfs de duvel er ziek van wordt. *lacht hard* Wat zie je bleek... Ben jij ook dronken?

platonov Ja, ik ben dronken.

sergej Het was mijn idee! Morgen beginnen we al met het decor! Ik – ben Hamlet, Sofja – Ophelia, jij – Claudius, Nikolaj – Horatio... Ik ben zo gelukkig! Tevreden! Shakespeare, Sofja, jij en mamma! Meer heb ik niet nodig! Ik ben Hamlet... 'Welke duivel heeft u zo beetgehad bij 't blindemanspel? Schaamte, waar is uw blos?'

platonov Je bent dronken.

sergej Tirili! Ik ben dronken, ja! Nou en! *lacht hard* Hoe is het met onze vriend?

izaak In hoge mate gealcoholiseerd... Gaan we?

sergej We gaan... 'De schone Ophelia! – Nimf, gedenk in uw gebeden al mijn zonden.'

allen af

15

Osip en Sasja

geluid van een naderende trein

osip Meneer Platonov! *loopt naar het raam en klopt Platonov!*

hij slaat de ruit in

sasja *door het raam* Wie is daar?

osip Roep Platonov! Snel!

sasja Wat is er gebeurd? Hij is hier niet!

osip *schreeuwt* Nee? Dan is hii bii mevrouw de generaal! Alles is afgelopen. Sasja! Hii is bii mevrouw de

generaal, de schoft!

sasja Je liegt!

osip Ik zweer het, hij is bij haar! Ik heb alles gezien!

sasja Je liegt!

osip Hij is bij haar! Ga naar hem toe, Sasja! Nee, nee... Alles is afgelopen! *neemt het geweer van zijn schouder* Zij heeft mij voor de laatste keer iets opgedragen, voor de laatste keer gehoorzaam ik! *schiet in de lucht* Laat haar maar opendoen voor hem! *gooit het geweer op de grond* Ik maak hem af! *springt over de spoorweg en gaat op een boomstronk zitten* Maakt u zich geen zorgen, Sasja... Ik maak hem af... Daar kunt u van op aan...

lichten worden zichtbaar

sasja *komt naar buiten in haar nachthemd, haar haren los* Hij is weg... *snikt* Ik ben verloren... *gefluit* De trein... Ik wil niet langer... *gaat op de rails liggen* Hij heeft me bedrogen...

stilte

O God, vergeef me, God, vergeef me... *schreeuwt het uit* Kosja! *komt op haar knieën* De trein! Help!

Osip springt naar Sasja toe

ze valt op de rails

osip *tilt haar op en draagt haar naar de school* Ik maak hem af... Maak je geen zorgen!

de trein rijdt voorbij

vierde bedrijf

Een kamer in de school. Rechts en links deuren. Een kast met serviesgoed, een commode, een oude piano, stoelen, een met wasdoek overtrokken divan, een gitaar, enzovoorts. Totale wanorde.

1

Platonov en Sofja

Platonov ligt te slapen op de divan bij het raam, zijn gezicht is bedekt met een strohoed

sofja Platonov?

platonov Nee...

sofja *houdt een horloge voor zijn neus* Kijk!

platonov Mooi...

hij gaat liggen

sofja Misja!

platonov Wat?

sofja Hoe laat is het?

platonov Half acht.

sofja Half acht... Ben je onze afspraak vergeten?

platonov Welke afspraak? Wil je je iets duidelijker uitdrukken, Sofja? Ik ben nu niet in de stemming voor flauwe raadsels!

sofja Welke afspraak? Wat is er met jou aan de hand? Ben je ziek? Het is allang zes uur geweest...

platonov Ja, en?

sofja Waarom ben je niet gekomen? Je hebt me je erewoord gegeven...

platonov Als ik niet in slaap was gevallen had ik me daar ook aan gehouden... Ik lag te slapen, dat zie je toch!

sofja Ben jij ook maar een keer op tijd gekomen bij onze afspraken? Hoe vaak heb jij dat erewoord al niet gebroken?

platonov Heel blij dat te horen!

sofja Dat is dom, Platonov, schaam je! Waarom hou jij altijd op met beleefd en geestig en jezelf te zijn als ik bij je ben? Waarom zo ordinair? Dat past toch niet bij de man aan wie ik de redding van mijn geestelijk leven te danken heb! Bij mij gedraag je je als een monster... Geen vriendelijke blik, geen hartelijk woord, niet één woordje van liefde! Ik kom naar je toe, je ruikt naar alcohol, je ziet er niet uit, je hebt je haren niet gekamd, en je geeft onbeschofte en volkomen misplaatste antwoorden...

platonov *springt op en loopt met grote passen over het toneel heen en weer* Zij – is – ge – ko – men!

sofja Ben je dronken?

platonov Wat gaat jou dat aan?

sofja Leuk hoor!

ze huilt

platonov Vrouwen!

sofja Begin niet over vrouwen! Duizend keer per dag begin jij over vrouwen! Ik word er gek van! *staat op*
Wat doe jij met mij? Wil je me dood hebben? Ik ben al ziek door jou! Door jou heb ik dag en nacht pijn in
mijn borst! Zie je dat niet? Wil je het niet weten? Jij haat mij! Als je van me hield zou je me niet zo
behandelen! Jij hebt niet één of andere boerentrien voor je! Ik sta niemand toe... *gaat zitten* In godsnaam!
ze huilt

platonov Genoeg!

sofja Er zijn nog geen drie weken voorbij sinds die nacht, en ik ben nu al vel over been! Waar is dat geluk
dat je mij beloofd hebt? Wanneer houden die onbeschoftheden van jou nou eens op? Denk na, Platonov,
voor het te laat is! Denk na, nu meteen... Ga hier op die stoel zitten, zet al 't andere uit je hoofd en denk na
over één ding: wat doe jij met mij?

platonov Ik kan niet denken.

stilte

Denk er zelf over na! *gaat naar haar toe* Denk jij na! Ik heb je alles afgenomen: je gezin, je geluk, je
toekomst... Deze onrechtmatige verwikkeling is je eindstation, je dieptepunt, je ondergang!

hij gaat zitten

sofja Ik geef mezelf aan hem en hij waagt het onze verhouding een onrechtmatige verwikkeling te noemen!

platonov Jij hebt jouw visie op deze verhouding, en ik de mijne... Ik heb jou te gronde gericht, dat is alles!

En niet alleen jou... Wacht maar hoe je man begint te piepen als hij er achter komt!

sofja Ben je bang dat hij het jou lastig gaat maken?

platonov Dat niet. Ik ben bang dat we hem hiermee vermoorden...

sofja Wees maar bang! Hij weet het al!

platonov Wat?

sofja Hij weet het al.

platonov *gaat staan* Hij?!

sofja Hij, ja... Ik heb het vanmorgen met hem uitgepraat...

platonov Geen grappen nou...

sofja Wat zie je bleek?! Jou moet je haten, niet liefhebben! Ik ben gek geworden... Ik weet niet waarom...

Waarom ik van je hou! Hij weet het! *schudt hem aan zijn mouw* Beef maar, sidder maar! Hij weet alles! Ik
zweer het je!

platonov Dat kan niet!

stilte

sofja Hij weet alles... Dat moest er toch een keer van komen?

platonov Wat heb je gezegd?

sofja Ik heb hem uitgelegd dat ik... Dat ik niet meer kan...

platonov En hij?

sofja Net als jij... Verbijsterd!

platonov Wat zei hij?

sofja Eerst dacht hij dat het een grap was, maar toen trok hij wit weg, begon te wankelen, te huilen, en hij
kroop rond op z'n knieën...

platonov Wat heb je gedaan?! *grijpt zich bij zijn hoofd* Je hebt hem vermoord! Dat kon je hem zo
koelbloedig zeggen? Je hebt hem vermoord! Heb je mijn naam ook genoemd soms?

sofia Ja... Wie anders?

platonov En toen?

sofja Platonov! Jij weet helemaal niet wat je zegt! Volgens jou had ik het dus niet moeten vertellen?

platonov Nee! *gaat op de divan liggen met zijn gezicht naar beneden* Wij hebben hem vermoord! Hij heeft gehuild, voor jou op z'n knieën gelegen... Ach! *springt op* Arme man! Als jij er niet was geweest had hij tot aan zijn dood niets van onze verhouding gemerkt!

sofja Het was mijn plicht hem in te lichten! Ik ben een eerlijke vrouw!

platonov Weet jij wat jij met je inlichtingen aangericht hebt? Jij hebt voor altijd met je man gebroken!

sofja Ja, voor altijd... Wat moest ik anders?

platonov Voor altijd... En wat gebeurt er met jou als wij uit elkaar gaan?

sofja Wij gaan helemaal niet uit elkaar...

platonov Wij gaan namelijk binnenkort uit elkaar!

sofja Wij gaan helemaal niet uit elkaar...

platonov Jij zult als eerste inzien dat je je vergist. Jij zult als eerste je ogen opendoen en bij mij weggaan! *wuift het weg* Maar doe wat je wilt, Sofja! Jij bent eerlijker en slimmer dan ik, los jij deze ellende op! Doe jij maar, praat jij maar! Maak me wakker, als je kan! Maar snel, in godsnaam, want ik word gek!

sofja Morgen gaan we hier weg... Je moet hier vandaan... Ik heb mijn moeder over je geschreven... We gaan naar haar toe... Misja! Dat is toch het nieuwe leven... Snap dat nou!... Luister naar me, Misja! Laat het maar aan mij over! Ik ben helderder in m'n hoofd dan jij nu! Vertrouw op mij, liefste! Ik breng je naar waar meer licht is, waar deze smerigheid niet bestaat, dit stof, deze luiheid, dit vieze hemd... Ik zal een mens van je maken, je gelukkig maken! Begrijp dat nou toch...

stilte

Ik zal je leren wat werken is! We zullen mensen zijn, Misja! We zullen ons eigen brood eten, we zullen zweten, eelt op onze handen krijgen... *legt haar hoofd tegen zijn borst* Ik zal werken...

platonov Waar ga jij dan werken? Ik ken sterkere vrouwen dan jij, die nergens aan de bak komen! Jij kan helemaal niet werken, wat zou jij nou kunnen doen? Sofja, in onze situatie heeft het meer zin om helder na te denken dan ons te troosten met illusies...

sofja Je zult het zien! Ik ben sterker dan die vrouwen... Geloof me, Misja! Ik breng weer licht in jouw leven! Jij hebt mij wakker gemaakt, ik zal je mijn hele leven dankbaar zijn. We vertrekken morgen. Ja? Ik ga meteen mijn spullen pakken... Doe jij dat ook... Tien uur... Ja?

platonov Ja.

sofja Erewoord?

platonov Ik zeg toch 'ja'?

sofja Erewoord?

platonov Erewoord, ik zweer het...

sofja Je kan ook vroeger komen... Ik ben wel voor tien uur klaar... Dan rijden we 's nachts! We zullen leven, Misja! Je ziet je eigen geluk niet, stomkop! Dat is toch ons geluk, ons leven! Morgen ben jij al een ander mens, fris, en nieuw! We zullen nieuwe lucht inademen, nieuw bloed zal door onze aderen stromen... *lacht hard* Weg met die ouwe man! *reikt hem haar hand, die Platonov kust* Kom, mijn zeehond! Ik wacht op je... Niet meer piekeren... Tot zo dan! Ik ga gauw pakken!

ze kust hem

platonov Was het nou tien of elf uur?

sofja Tien... Of vroeger! Tot zo! Kleed je een beetje fatsoenlijk aan voor de reis... *lacht* Geld heb ik... We eten onderweg wel iets... Tot zo! Ik ga pakken... Wees vrolijk! Ik verwacht ie om tien uur!

ze loopt weg

2

Platonov

platonov *na een stilte* Het oude liedje...

Al honderd keer gehoord...

stilte

Ik schrijf Sergej een brief... En Sasja... Ze zullen een beetje huilen, me vergeven en vergeten! Vaarwel, Vojnitsjevka! *doet de kast open* Morgen ben ik een nieuw mens... En wat voor één! Waar moet ik m'n kleren nou in doen? Ik heb geen koffer... *schenkt wijn in* Vaarwel, school! *drinkt* Vaarwel, kinderen! Hij gaat er vandoor, jullie slechte, maar o zo goede Misja Platonov! Heb ik daarnet nou gedronken? Waarom? Ik zal niet meer drinken. Dit was de laatste keer... Nu ga ik Sasja schrijven... Arm meisje! Ze is weggegaan toen ze de waarheid inzag, ze heeft onze zoon gepakt en is weggelopen, zonder een woord te zeggen... Diezelfde nacht nog... *gaat op de divan liggen* Morgen ben ik een nieuw mens... Interessant!... Sofja gelooft er echt in... Gezegend zijn zij die geloven!

3

Platonov en Marko

Marko geeft Platonov een brief

platonov Van Anna? De honderdste, zo niet de tweehonderdste na die wilde nacht... *leest* 'Jij, Platonov, die mijn brieven niet wenst te beantwoorden, bent een domme, wrede, botte boer! Als jij deze brief ook onbeantwoord laat en niet op komt dagen, dan kom ik gewoon naar jou toe, verdomme! Dit is zo dom, Platonov! Je zou kunnen denken dat je je schaamt voor die ene nacht. Laten we die dan vergeten, als dat zo is! Sergej en Sofja doen afschuwelijk tegen elkaar – de wittebroodsweken zijn voorbij. En alleen maar omdat die lieve hufter hen niet meer opzoekt. Dat ben jij, die lieve hufter! Tot ziens!'

stilte

Wat een handschrift! Zorgvuldig, trefzeker... komma, punt, stam plus t, dt, alles op z'n plek... Een vrouw die correct schrijft, is een zeldzaam fenomeen... Ik moet haar schrijven, anders komt ze echt hierheen...

Marko haalt nog een brief uit zijn schoudertas

platonov Van wie is die? Van de kantonrechter? Wat moet hij van me? Dat snap ik niet... Nodigt hij mij uit voor een doopfeest of zo? *leest* 'In zijn hoedanigheid van verdachte inzake klacht wegens smaad, ingediend door de dochter van staatsraad Grekov, Marja Grekova.' *lacht hard* Godverdomme! Bravo! Godverdomme! Bravo, luizenether! Wanneer komt de zaak voor? Overmorgen? Ik ben er... Zeg maar dat ik kom... Mijn God, dat is goed, dat heeft ze mooi voor elkaar! Voortreffelijk, dat meisje! Had ze veel eerder moeten doen! Tekenen? Zeg vriend. iii ziet eruit als een afgeschoten eend!

marko Nee hoor...

platonov Hoe dan?

marko Als het evenbeeld van God...

platonov Mag 't met potlood?

marko Ja... Dagvaarding ontvangen op de, van de, achternaam, voornamen, voluit.

platonov Hier. Ik heb vijf keer getekend. En, hoe is het met de kantonrechter? Speelt-ie nog steeds kaart?

marko Ja hoor.

platonov Van vijf uur 's avonds tot vijf uur 's avonds?

marko Ja hoor.

platonov Heeft hij zijn horloge al verspeeld?

marko Nee hoor.

platonov Zeg hem... Nee, zeg hem maar niks. Mijn God, dat heeft ze mooi voor elkaar gekregen! Had ik niet verwacht, echt niet! Wie komen er nog meer? Wie zijn de getuigen?

marko *bladert door de dagvaarding en leest* 'Dokter Nikolaj Triletski...'

platonov Nikolaj? *lacht hard* Dit wordt een klucht! Wie nog meer?

marko *leest* 'De heer Glagoljev, de heer Alfons Srifter, zijne weledelgeboren gardevaandrig in ruste Maxim Aleutov, de heer gymnasiast Ivan Talje, de heer kandidaat aan de nervositeit van Sint...'

platonov Staat daar echt 'nervositeit'?

marko Nee hoor...

platonov Waarom lees je dat dan zo?

marko Beetje gespannen... *leest* 'Uni... nervositeit van Sint Petersburg, Sergej Vojnitsjev, echtgenote van de kandidaat aan de universiteit van Sint Petersburg, Sofja Jegorovna, gehuwd Vojnitsjeva, de heer student aan de universiteit van Charkov, Izaak Vengerovitsj.' Dat zijn ze!

platonov Hm... Dit is overmorgen, en morgen vertrek ik. Jammer. Dat genoeg zou ik haar heel graag doen... *loopt heen en weer over het toneel* Wat vervelend nou...

Marko kucht

platonov Wat?

marko Drinkgeld... Ik heb zes werst gelopen...

platonov Drinkgeld? Nee... Geld om te drinken geef ik je niet, ik geef je de drank liever in natura... Is voor mij goedkoper, voor jou gezonder, blijf je namelijk nuchter... *haalt de theebus uit de kast* Thee...

Weliswaar geen veertig procent, maar wel sterk... Waar zal ik het in doen?

Marko houdt zijn tas open

platonov Zo los in de tas? Dan gaat de smaak er toch af?

marko Nee hoor...

platonov *schudt de thee in zijn tas* Genoeg?

marko Tot ziens!

platonov Wacht... *gaat zitten en schrijft op de dagvaarding* 'Ik heb je toen gekust, omdat ik geïrriteerd was en niet wist wat ik wilde, maar nu zou ik je kussen als een heilig relikwie! Straf mij. Het was de hoogste tijd om mij een lesje te leren. Vergeef mij niet, vergeef mij in geen geval, zelfs niet als ik op mijn knieën om vergeving smeek... Ik geef toe, ik heb me walgelijk gedragen tegenover jou. Ik gedraag me tegenover iedereen walgelijk. In de rechtbank zullen wij elkaar helaas niet zien. Ik vertrek morgen voorgoed van hier. Word gelukkig en wees rechtvaardig tegenover mij! Vergeef mij niet!' *tegen Marko*
Weet iii waar Maria Grekova woont?

marko Ja hoor.

platonov Je krijgt drie roebel als je haar deze brief brengt. Persoonlijk afgeven. Een antwoord is niet nodig.

Als ze er toch één geeft, niet aannemen... Breng het haar vandaag nog. Nu meteen... *loopt heen en weer over het toneel* Nog iets? Ja! Zeg tegen iedereen dat ik Marja om vergiffenis gesmeekt heb, maar dat zij mij niet heeft vergeven.

marko 't Ga u goed!

platonov Tot ziens, vriend!

Marko gaat af

4

Platonov en later Anna

platonov Met Marja staan we dus quitte... Ze maakt me te schande in het hele gouvernement... Mijn verdiende loon... Voor het eerst in mijn leven word ik gestraft door een vrouw... *gaat op de divan liggen* Jij trapt ze de grond in, zij vliegen je om de hals...

hij legt zijn zakdoek over zijn gezicht en zucht

anna Mag ik binnenkomen? Ik kom binnen!... Hallo... Waarom kijk je mij niet aan?

platonov Ik schaam me.

anna Je schaamt je. Waarom?

platonov Om alles...

anna Hm... Iemand verleid?

platonov In zekere zin...

anna O jee, Platonov! En wie?

platonov Zeg ik niet...

anna We gaan even zitten...

ze gaan op de divan zitten

We krijgen het er wel uit, jongeman, we krijgen het er wel uit... En waarom schaam jij je voor mij? Ik ken jouw zondige ziel toch langer dan vandaag...

platonov Geen vragen stellen, Anna! Ik ben vandaag niet in de stemming voor een kruisverhoor. Praat als je wilt, maar vraag me niets!

anna Akkoord. Heb je mijn brief gekregen?

platonov Ja.

anna Waarom ben je niet gekomen?

platonov Ik kon niet.

anna Waarom kon je niet?

platonov Ik kon niet.

anna Op je teentjes getrapt?

platonov Nee. Hoezo?

anna Waarom heb jij je drie weken niet laten zien? Ga eens rechtop zitten!

platonov Ik was ziek.

anna Je liegt!

platonov Ik lieg. Geen vragen, Anna!

anna Wat ruik jij naar alcohol, zeg! Wat is er met je? Je ziet er slecht uit... Rode ogen... Je bent vies, de kamer is vies... Moet je kijken wat een zwijnenstal! Wat is er aan de hand met jou? Ben je aan het drinken?

platonov Ik drink verschrikkelijk!

anna Hm... Hetzelfde liedje als vorig jaar... Vorig jaar had je ook een meisje versierd en tot in de herfst liep jij erbij als een natte haan, en nu weer... Don Juan en een zielige lafaard in één persoon. Er wordt niet meer gedronken!

platonov Ik zal het niet meer doen.

anna *staat op* Waar staat dat spul? *Platonov wijst* Schaam je, Misja! Waar is je karakter gebleven? *doet de kast open* Wat een bende! Als Sasja terugkomt dan zwaait er wat! Wil je dat je vrouw terugkomt?

platonov Ik wil maar één ding: dat jij geen vragen stelt en dat je me niet aankijkt!

anna In welke fles zit wodka?

platonov In allemaal.

anna In alle vijf? Jij hebt hier gewoon een hele drankfabriek staan! Sasja moet terugkomen... Je moet 't haar op de één of andere manier uitleggen... Ik ben haar rivale, maar niet één om bang van te zijn... Ik kan best delen... Het is niet mijn bedoeling jullie uit elkaar te drijven... *drinkt een slok uit de fles* Kom, dan drinken we een slok! Ja? We drinken er één en dan nooit meer!

Platonov loopt naar haar toe

Hou het glas 'ns vast!

zij schenkt in, Platonov drinkt

En nu ik... *schenkt in* Op de gezondheid van alle slechteriken! *drinkt* Jij bent slecht! De wodka is goed! Je hebt smaak... *geeft hem de flessen* Pak aan! *loopt naar het raam* Neem maar afscheid van je goede wodka! *kijkt uit het raam* Zonde om weg te gooien... We drinken er nog één, hè? Ja?

platonov Als jij dat wilt...

anna *schenkt in* Drink...

platonov Proost!

anna *schenkt in en drinkt* Heb je naar mij verlangd? We gaan even zitten... Zet die flessen maar even neer...

ze gaan zitten

Heb je naar mij verlangd?

platonov Iedere minuut.

anna En waarom ben je dan niet gekomen?

platonov Anna, geen vragen! Ik vertel je toch niks. Niet omdat ik niet openhartig tegen je wil zijn maar omdat ik medelijden heb met je oren! Ik ga kapot, liefste, ik ga helemaal kapot! Wroeging, verdrietig, depressief... Kortom, een hel! Nu, nu jij er bent, voel ik me iets beter.

anna Je bent echt mager geworden... Ik kan dit soort romanhelden niet uitstaan! Wat ben jij aan het doen, Platonov? Welke romanheld speel jij nu? Verdrietig, depressief, in gevecht met de hartstocht... Pfff! Gedraag je als een mens! Wat ben jij voor een aartsengel, dat je niet kan leven, niet kan ademen en niet gewoon kan zitten als een normale sterveling?

platonov Dat is gemakkelijk gezegd... Hoe doe je dat?

anna Ten eerste. niet drinken. niet de hele tijd in bed liggen. ie vaker wassen en bij mij langs komen. Ten

tweede, wees tevreden met wat je hebt... Je zet jezelf voor gek! Bevalt het onderwijs je niet? *staat op*
Kom dan nu met mij mee!

platonov Wat? *staat op* Met jou mee? Nee, nee, nee...

anna Kom mee! Je zult mensen ontmoeten, met ze praten, naar ze luisteren, ze af en toe een beetje uitschelden...

platonov Nee, nee... Vraag dat niet van me!

anna Waarom dan niet?

platonov Ik kan het niet, dat is alles!

anna Je kunt het wel! Zet je muts op! Kom!

platonov Ik kan het niet, Anna! Voor geen goud! Ik zet geen stap buiten de deur!

anna Koppig als een jonge stier! Eén stap! Nou? Eén, twee... Misja, liefste, beste, knapste... Een klein eindje, een rondje om de school!

platonov *rukt zich los* Ik ga niet mee, Anna!

anna Hm... Luister, Platonov... Ik leen jou wat geld, en dan ga jij voor een paar maanden ergens heen...

platonov Waarheen?

anna Naar Moskou, naar Petersburg... Afgesproken? Ga op reis, Misja! Jij moet een beetje uitwaaien! Je rijdt wat rond, je ziet mensen, je gaat naar het theater, daar knap je van op... Ik geef je geld... Of wil je dat ik meega? Wil je dat? Gaan we samen op stap... En dan komen we als herboren terug...

platonov Een aantrekkelijk idee, maar helaas onuitvoerbaar... Ik ga hier morgen weg, Anna, maar niet met jou!

anna Zoals je wilt... Waar voert de reis naar toe?

platonov Weg...

stilte

Ik ga voor altijd weg van hier...

anna *drinkt uit de fles* Onzin!

platonov We zien elkaar vandaag voor de laatste keer... *pakt haar bij haar mouw en dan bij haar schouders* Vergeet die stomme ezel, die smerige schoft Platonov! Hij verdwijnt van de aardbodem, hij gaat in rook op... Misschien komen we elkaar over tien jaar tegen, als we hier allebei om kunnen lachen, of huilen, als twee bejaarden, maar nu... Naar de duivel met hem!

hij kust haar hand

anna Hier, drink wat! *schenkt hem wodka in* Alleen als je dronken bent mag je onzin praten...

platonov Ik word niet dronken... Morgen vlucht ik weg, van mezelf, waarheen weet ik niet, maar ik vlucht naar een nieuw leven! Ik weet wat dat betekent: een nieuw leven!

anna Schrijf je me dan tenminste?

platonov Ik zou niet durven.

anna Je gaat toch kapot zonder mij, Platonov. *wrijft over haar voorhoofd* Ik ben een beetje aangeschoten... Heb je geld nodig?

platonov Nee!

anna En ik kan niet helpen?

platonov Nee! Ga weg, Anna, ik sta niet meer voor mezelf in! Ik kan hier niet blijven! Waar wacht je op? Praat ik Chinees? Ik moet weg! Wat kijk je?

anna Vaarwel... *geeft hem een hand* Wij zien elkaar nog...

platonov Nee... *kust haar hand* Vaarwel... *kust haar hand* Ga weg, liefste...

hij slaat haar handen voor zijn gezicht

anna Drinken we er nog één, op het afscheid? *schenkt in* Goede reis! *Platonov drinkt* Blijf toch hier, Platonov! Hè? *schenkt in en drinkt* We maken er hier een mooi leven van... Alsof dat een misdaad is...
stilte

Nog eentje, tegen het verdriet? *schenkt in* Hier, schatje, drink... Verdomme...

platonov *drinkt* Op jouw geluk! Maak er hier een mooi leven van... Dat lukt ook zonder mij.

anna Als we dan drinken, moeten we ook drinken... *schenkt in* Of je nou drinkt of niet, dood ga je toch...
drinkt Ik ben een alcoholist, Platonov... Nou? Nog één? Nee, doe maar niet trouwens... Van drinken krijg je een dikke tong, en dat praat zo moeilijk. *gaat zitten* Er is niets ergers dan een ontwikkelde vrouw te zijn... Een ontwikkelde vrouw zonder werk... Wat stel ik nu voor, waar leef ik voor?

stilte

Zedeloos, zonder dat ik dat wil... Ik ben een zedeloze vrouw, Platonov... *lacht hard* Ook van jou houd ik misschien alleen maar omdat ik zedeloos ben... *wrijft over haar voorhoofd* En zo ga ik kapot... Vrouwen zoals ik gaan altijd kapot... Als ik nou ergens professor in was, of directeur van iets... Als ik diplomaat was, zou ik de hele wereld op zijn kop zetten... Een ontwikkelde vrouw zonder werk. Is dus niet nodig... Paarden, koeien en honden zijn nodig, maar jij niet, jij bent overbodig... Jij zegt niets?

platonov We zijn er allebei slecht aan toe...

anna Als ik nou tenminste kinderen had... Hou jij van kinderen? *staat op* Blijf hier, liefste! Blijf je? We maken er een mooi leven van! Vrolijk, gezellig... Als jij weggaat, wat moet ik dan? Ik wil zo graag uitrusten... Misja! Ik wil... echtgenote zijn, moeder zijn...

stilte

Je mag niet zwijgen! Zeg iets! Blijf je? Je houdt toch van me, rare jongen! Hou je van me?

platonov *kijkt uit het raam* Ik maak mezelf van kant, als ik blijf.

anna Je houdt toch van me?

platonov Wie niet?

anna Waarom ben je die nacht niet gekomen?

stilte

Blijf je?

platonov Ga in godsnaam weg! Kwel me niet zo!

anna *geeft hem een hand* Ja... In dat geval...

't Beste ermee... Vanavond kom ik nog heel even langs...

platonov Dat hoeft niet! Ik kom zelf afscheid nemen! Ik kom wel naar jou toe... Nee, ik kom voor geen goud! Jij zult mij nooit meer zien, en ik jou ook niet! Je zou het niet eens willen!

hij omhelst en kust haar, en duwt haar de deur uit

anna Ik zweer dat wij elkaar terugzien!

platonov Nee! Vaarwel! *stopt zijn vingers in zijn oren* Ik hoor niks! Houd je mond en ga weg! Ik houd mijn oren dicht!

anna Ik ga! Ik stuur Sergej naar je toe en ik garandeer je dat je niet weggaat, en als je gaat, dan alleen met mij! Tot ziens!

Platonov

platonov *na een stilte* Ze had nog best vijf minuten kunnen blijven...

stilte

Dat zou niet gek zijn! Ik vraag Sofja om ons vertrek een paar weken uit te stellen, dan kan ik nog weg met mevrouw de generaal! Twee weken – meer niet! Daar zal Sofja niets op tegen hebben... Die kan dan zolang bij haar moeder wonen... Moet ik haar vragen... Als ik met mevrouw de generaal op reis ben, kan Sofja een beetje op adem komen... Op krachten komen, bedoel ik... Ik blijf tenslotte geen eeuwigheid weg!

er wordt aan de deur geklopt

Het is besloten! Ik ga! *kloppen* Wie is daar? *kloppen* Ben jij het? *kloppen* Ik laat niemand binnen!

gegiechel Is zij het wel? *kloppen* Het lijkt wel of ze staat te giechelen... *kloppen* Ze is het... Ik moet haar binnenlaten... *doet de deur open* Ach!

6

Platonov en Osip

platonov Wat doe jij hier?

osip Dag meneer Platonov!

platonov Wat heb je voor nieuws?

osip Ik ga eerst even zitten...

hij gaat zitten

platonov Doe alsof je thuis bent!

stilte

Wat is er, Osip? Je ziet eruit alsof je net de tien plagen van Egypte hebt doorstaan! Ben je ziek?

osip Ik word door de duivel achterna gezeten. En u?

platonov Ik? Ik ga niet zo veel om met de duivel... Ik zit mezelf achterna... *gaat naast hem zitten* Wat kom je doen?

osip Afscheid nemen...

platonov Ga je op reis?

osip Ik niet, u.

platonov Nou! Hoe weet jij dat?

osip Weet ik gewoon.

platonov Nee, vriend, ik ga niet op reis. Je bent voor niks gekomen.

osip Jawel, u gaat wel. En ik weet zelfs waar de reis naar toe gaat.

platonov O ja? Nu word ik toch heel nieuwsgierig. Ik weet het namelijk zelf niet eens! Nou, waar naar toe dan?

osip Naar de andere wereld.

platonov Zo, da's een eind weg.

stilte

En jij wilt mij daarheen helpen?

osip Precies. Ik heb uw kaartje bij me.

platonov Wat fijn... Hm... Dat wil dus zeggen, dat je bent gekomen om mij te vermoorden?

osip Precies...

platonov *aapt hem na* 'Precies'... Wat is dat voor brutaliteit, verdomme! Hij is hier gekomen om mij naar de andere wereld te helpen... Hm... En heb je dat zelf bedacht, of is het een opdracht?

osip *laat een briefje van vijftwintig roebel zien* Hier... Dat heeft Vengerovitsj mij gegeven om u in elkaar te slaan!

hij verscheurt het geld

platonov Aha... De oude Vengerovitsj?

osip Precies...

platonov En waarom verscheur je dat geld nu? Wil je mij je edelmoedigheid bewijzen of zo?

osip Edelmoedigheid kan ik mij niet veroorloven, en dat geld heb ik verscheurd zodat u in die andere wereld niet denkt dat ik u om het geld vermoord heb.

Platonov staat op en loopt over het toneel heen en weer

osip Angst, meneer Platonov? Bent u bang? *lacht* Ren dan weg! Schreeuw! Ik sta u niet in de weg; daar is de uitgang. Roept u de mensen bij elkaar, en zeg dat Osip is gekomen om u te vermoorden! En hij is gekomen om u te vermoorden... Geloof u me niet?

stilte

platonov *loopt naar Osip toe en kijkt hem aan* Verbijsterend!

stilte

Wat sta je nou te grijnzen, idioot? *slaat tegen zijn arm* Hou op! Ik heb het tegen jou! Hou je bek! Ik hang je op! Ik maak gehakt van je, struikrover! *gaat snel bij hem weg* Je moet niet boos op mij zijn... Niemand mag boos op mij zijn... Dat doet me pijn.

osip Slaat u mij in mijn gezicht, omdat ik een slecht mens ben!

platonov Zo vaak je maar wilt! *gaat naar Osip toe, geeft hem een klap en gaat snel weer bij hem weg* Wegwezen!

osip Spuug me in mijn gezicht, omdat ik een slecht mens ben!

platonov Zonde van mijn spuug!

osip *komt overeind* Hoe durft u dat te zeggen! U bent zelf net zo'n slecht mens!

platonov Wou je nog wat kletsen? *gaat naar hem toe* Je bent toch gekomen om me te vermoorden? Nou! Maak me af! Hier ben ik! Doe dan!

osip Ik had zo'n respect voor u, meneer Platonov, ik hield u voor een serieus persoon! Maar nu... Ik vind het heel spijtig dat ik u dood moet maken, maar het moet... U richt teveel schade aan... Wat deed de jonge mevrouw vandaag bij u?

platonov Maak me af! Maak me dan toch af!

osip En waarom kwam daarna mevrouw de generaal? U bedriegt haar dus ook? En waar is uw vrouw? Wie van de drie is nou eigenlijk de ware? Hè? En u zou geen slecht mens zijn?

platonov Sodemieter op! Ik maak jou af, jij mij niet! Ik ben sterker dan jij!

ze vechten

osip U bent sterk!

platonov Auw, mijn arm!

osip Doet u in het hiernamaals de hartelijke groeten aan meneer de generaal!

platonov Laat los!

osip *trekt een mes uit zijn riem* Rustig maar! Het is zo gebeurd!

platonov *schreeuwt* Mijn arm! Hou op, hou op... Mijn arm!

osip Geen zin om te sterven? Blijf dan met je vingers af van dat wat niet van jou is!

platonov Mijn arm! Laat los, Osip! Ik heb een vrouw en een kind... Is dat een mes? Auw, verdomme!

7

Platonov, Osip en Sasja

sasja *stormt binnen* Wat gebeurt hier? *schreeuwt* Misja! *werpt zich op de vechtenden* Wat doen jullie?

osip Wie is dat? Sasja? *springt op* Hier, het mes. *geeft haar het mes* Voor uw ogen steek ik hem niet neer... Ik doe het later wel!

hij springt door het raam

stilte

platonov Duivel... Dag, Sasja! Jij bent het toch?

hij kreunt

sasja Ben je gewond? Kun je opstaan?

platonov Ik weet niet... *komt overeind* Geen paniek, liefje... Ik ben nog heel. Hij heeft me alleen een beetje verkreukeld...

sasja Wat een afschuwelijk mens! Ik heb toch altijd gezegd dat je uit zijn buurt moest blijven!

platonov Waar is de divan? *gaat op de divan liggen* Dank je wel dat je bent gekomen, anders was jij nu weduwe en ik een lijk!

sasja Leg je hoofd op dit kussen! *legt een kussen onder zijn hoofd* Zo! *gaat aan het voeteneind zitten* Heb je nergens pijn?

stilte

Waarom doe je je ogen dicht?

platonov Nee, nee... Zomaar... Je bent gekomen, Sasja? Mijn schatje is gekomen?

hij kust haar hand

sasja Kosja is ziek!

platonov Wat heeft-ie?

sasja Hij hoest, heeft koorts en uitslag... Hij heeft al twee nachten niet geslapen en hij huilt... Hij drinkt niet, hij eet niet... *huilt* Hij is heel erg ziek, Misja! Ik ben bang! Zo bang! En ik heb zo verschrikkelijk gedroomd...

platonov Wat zegt je broer? Die is toch dokter!

sasja Van hem hoef je geen medeleven te verwachten! Vier dagen geleden kwam hij even langs, liep wat rond en hij was weer weg. Ik vertel hem dat Kosja ziek is, hij krabt zich op zijn hoofd en hij begint te gapen... 'Domme gans' zei hij tegen me...

platonov Wat een zak is het ook! Die gaapt zich nog eens dood!

sasja Wat moet ik doen?

platonov Je moet ie geen zorgen maken. Sasja!

sasja Me geen zorgen maken? En als Kosja nou doodgaat, hoe moet het dan met ons?

platonov God zal jou onze jongen niet afnemen! Waarom zou hij jou straffen? Omdat je met een lapzwans getrouwd bent?

stilte

Sasja, pas goed op mijn kleine menskind! Pas goed op hem, ik zweer je bij alles wat heilig is dat ik een mens van hem maak! Iedere stap die hij zet, zal je blij maken! Hij zal het ver schoppen, Kosja Platonov! Hij is tenslotte ook een Platonov, die arme jongen! Die achternaam moeten we laten veranderen... Als mens stel ik niks voor, maar ik zal een goede vader zijn! Huil je nou? Waarom huil je? Niet huilen, Sasja! *neemt haar hoofd tussen zijn handen* Waarom ben je eigenlijk weggelopen? Niet huilen, muisje! Waarom die tranen? Ik hou toch van je, meisje! Ik hou zo veel van je! Het is allemaal mijn schuld, maar – wat moet ik eraan doen? Vergeef me...

sasja Is die affaire afgelopen?

platonov Affaire? Wat gebruik jij nou voor een woord?

sasja Het is nog niet afgelopen, hè?

platonov Wat zal ik zeggen? Er is helemaal geen affaire, er is hoogstens sprake van een ongelukkige samenloop van omstandigheden... Daar hoeft je niet van in de war te raken! En als het nog niet voorbij is, dan toch wel binnenkort...

sasja Wanneer?

platonov Binnenkort, denk ik! Binnenkort leven wij weer net als vroeger, Sasja! Naar de hel met al dat nieuwe! Ik ben doodop, ik kan niet meer... Je moet niet geloven dat dit stand houdt, ik geloof het zelf ook niet!

Het is niet stevig genoeg... Zij zal als eerste bekoelen, en er met een bitter lachje op terugkijken. Sofja is geen vrouw voor mij.

In haar brandt wat in mij allang is afgekoeld. Waar ik alleen maar om kan lachen, bekijkt zij met tranen van ontroering... Zij is geen vrouw voor mij...

stilte

Geloof me! Sofja zal niet lang meer jouw rivale zijn... Sasja, wat is er?

Sasja staat op en wankelt, Platonov gaat rechtop zitten

Sasja!

sasja Jij bent met Sofja, niet met Anna?

platonov Hoor je dat voor 't eerst?

sasja Met Sofja?... Dat is gemeen... Laag...

platonov Wat is er nou? *kreunt* Pijnig me niet, Sasja! Mijn arm doet me al pijn, nu jij ook nog... Dit is toch niet nieuw voor jou? Hoor je dit voor 't eerst? Waarom ben je dan weggegaan? Niet om Sofja dus?

sasja Met Anna – goed, maar met de vrouw van een ander?! Dat is laag... Zo iets schofterigs had ik niet van jou verwacht! God zal je straffen, gewetenloos mens!

ze loopt naar de deur

stilte

platonov Ben je nou boos? Waar ga je heen?

sasja *blijft staan bij de deur* Moge God u geluk schenken...

platonov Wie?

sasja U en Sofja.

platonov Sasja! Voor jou ben ik altijd nog 'iii'... En bovendien, dat geluk hoeft ik niet!

sasja Ik kan niet meer, ik kan niet meer! O, mijn God, mijn God...

platonov Je kan niet meer?

sasja Mijn God... Is het echt waar? *grijpt zich bij haar hoofd en hurkt neer* Ik... Ik weet niet wat ik moet doen...

platonov *gaat naar haar toe* Wat huil je nou, dommerdje?

stilte

Ach, Sasja, Sasja... Ik heb zwaar gezondigd, maar kun je me niet vergeven?

sasja Kun jij jezelf vergeven?

platonov Een filosofische vraag! *kust haar haren* Blijf... Ik heb er toch spijt van! Zonder jou is er hier alleen maar wodka, vuiligheid en Osips... Ik ben bekaf! Blijf dan als verpleegster, en niet als echtgenote! Wonderlijk zijn jullie vrouwen! Jij bent een wonderlijke vrouw, Sasja! Als jij die schooier Osip te eten geeft, als je alle honden en katten achtervolgt met je medelijden, als je tot diep in de nacht zit te bidden voor je vijanden, dan is het toch een kleine moeite om je met schuld overladen, berouwvolle echtgenoot een sneetje brood toe te werpen? Waarom wil je mijn beul zijn? Blijf, Sasja! *omhelst haar* Ik kan niet zonder kindermeisje! Ja, ik ben een schoft, ik heb de vrouw van mijn vriend afgepikt, ik ben Sofja's minnaar, en misschien ook van Anna, ik ben polygaam, ik ben een enorme zak wat het gezinsleven betreft... Wees boos, wees kwaad! Maar wie zal er zo van jou houden als ik? Voor wie zul jij zo kostbaar zijn als voor mij? Voor wie moet je koken, en teveel zout in zijn soep doen? Jij hebt groot gelijk als je gaat... Maar... *helpt haar omhoog* Wie zal jou zo optillen als ik? Kun jij jezelf überhaupt voorstellen zonder mij, goudstukje?

sasja Ik kan het niet! Jij maakt grappen, terwijl ik kapotga! *rukt zich los* Je weet toch dat dat niet grappig is? Vaarwel! Ik kan niet met jou leven! Iedereen zal jou een valse schoft noemen! En wat moet ik dan?!

ze snikt

platonov Ga met God! *kust haar haren en gaat op de divan liggen* Ik begrijp het...

sasja Wij waren gelukkig... Er was geen gelukkiger vrouw dan ik... *gaat zitten* Wat heb je gedaan, Misja?

ze staat op, snikt

platonov Ga met God!

sasja Vaarwel! Mij zie je nooit meer! Kom ons niet opzoeken... Moge God je vergeven, zoals ik je vergeef!

platonov Ben je er nou nog?

sasja Nee, ik ga... Goed...

ze kijkt Platonov enige tijd aan, en gaat dan af

8

Platonov, en later Sergej

Platonov gaat op de divan liggen

sergej komt binnen en blijft staan bij de deur Platonov!

platonov Is dit de epiloog. of is dit alleen nog maar een klucht?

hij doet zijn ogen dicht en begint zachtjes te snurken

sergej *gaat naar Platonov toe* Hij slaapt... Dat is het toppunt... Hij kan slapen! Als hij ook maar een tiende zou voelen van de pijn die mij is aangedaan, zou hij niet kunnen slapen! *kijkt om en trekt een dolk* Nu... Voor de eerste keer in mijn leven voel ik haat... Ik maak hem dood... Nu... Nu...

stilte

Je slaapt niet... Ik zie het aan je gezicht... *gaat naast hem zitten* Ik bedoel, je kan nu toch niet slapen...

Platonov komt overeind

Sergej staat op en kijkt uit het raam

Jij hebt me vermoord... Weet je dat?

stilte

Bedankt... Nou ja, goed. Het zal wel zo moeten zijn...

hij huilt

Platonov staat op en loopt langzaam naar de andere hoek van de kamer

Eén keer in mijn leven krijg ik van de voorzienigheid een cadeau... En het wordt me afgenomen! Hij had niet genoeg aan zijn eigen intelligentie, zijn schoonheid en zijn ruime hart, mijn geluk had hij ook nog nodig! En hij nam het... En ik? Wie ben ik? Ik ben een niks... Ja... Ik ben ziekelijk, niet heel slim, verwijfd, sentimenteel, lui en bijgelovig... Jij hebt je vriend de genadeslag gegeven!

platonov Ga weg!

sergej Zo meteen... Ik kwam hier om je tot een duel uit te dagen, ik kom binnen en begin te janken... Ik ga.

stilte

Heb ik definitief verloren?

platonov Ja.

sergej *fluit* Ja... Dat is duidelijk...

platonov Ga weg! Alsjeblieft! Ga!

sergej Zo meteen... Wat moet ik hier nog? *loopt naar de deur* Ik kan hier toch niks doen...

stilte

Geef haar aan mij terug, Platonov! Wees een goed mens! Zij is van mij! Platonov! Jij bent zonder haar ook gelukkig! Red mij! Ja? Geef haar aan mij terug! *snikt* Zij is van mij! Van mij! Begrijp je dat?

platonov *gaat naar de divan* Ga weg... Ik schiet mezelf voor m'n kop... Ik zweer het!

sergej Dat hoeft niet... God zij met jullie!

hij zwaait en gaat naar buiten

9

Platonov

platonov *grijpt zich bij zijn hoofd en snikt* Ze slaan, ze slaan op me in, maar ze krijgen me niet dood! Onder iedere stoel, in ieder hoekje zit een moordenaar, die me recht in de ogen kijkt! Doe het dan! Sla toe! *slaat zich op zijn borst* Sla toe, voor ik mezelf van kant maak! *loopt naar de deur* Sasja!

hij doet de deur open

Platonov en Glagoljev

glagoljev *komt binnen, warm ingepakt, met een kruk* Ah, je bent thuis, Platonov? Wat fijn... Ik stoor je...

Maar ik zal je niet lang ophouden, ik ben gelijk weer weg... Ik wilde je wat vragen. Je geeft antwoord, en ik ben weer weg. Je ziet een beetje pips... Wat is er? Wat heb je?

platonov Wat ik heb? Ik ben waarschijnlijk dronken...

glagoljev Mijn vraag is misschien wat vreemd, zo niet dom, maar geef in godsnaam antwoord, Platonov!

Het is voor mij van levensbelang! Ik vertrouw op jouw antwoord, want jij bent één van de eerlijkste mensen die ik ken... Ook al klinkt mijn vraag je vreemd in de oren, onzinnig, dom, of misschien zelfs beledigend, geef wel antwoord, in godsnaam! Ik bevind me in een bijzonder nare situatie! Een gemeenschappelijke kennis van ons... Je kent haar goed... Ik vond haar in menselijk opzicht altijd perfect... Anna Petrovna... *ondersteunt Platonov* Niet vallen!

platonov Ga weg, sukkel!

glagoljev Jij bent met haar bevriend, jij kent haar als geen ander... Of men heeft haar zwart willen maken tegenover mij, óf men heeft mij de ogen geopend... Is zij een deugdzame vrouw, Platonov? Heeft zij het recht te trouwen met een deugzaam man?

stilte

Ik weet niet hoe ik mijn vraag anders moet formuleren... Ik hoop dat je me begrijpt! Men heeft mij verteld, dat zij...

platonov Alles is gemeen, laag en smerig op deze wereld! Alles... Is gemeen... Laag...

hij valt bewusteloos tegen Glagoljev aan en stort op de grond

vijfde bedrijf

Werkkamer van wijlen generaal Vojnitsjev. Twee deuren. Antieke meubels, Perzische tapijten, bloemen. Aan de muren hangen geweren, pistolen, dolken uit de Kaukasus, enzovoorts. Familieportretten. Borstbeelden van Krilov, Poesjkin en Gogol. Een stellage met opgezette vogels. Een boekenkast. Op de kast sigarettenpijpjes, dozen, stokken, geweerlopen, en een schrijftafel vol met papieren, portretten, beeldjes en wapens. Het is ochtend.

1

Sofja en later Sergej

sofja Afschuwelijk! Gisteren heeft hij mij zijn erewoord gegeven dat hij om tien uur zou komen, en hij is niet gekomen... Ik heb op hem zitten wachten tot het licht werd... Dat is dus zijn erewoord! Dat is dus onze liefde, dat is dus onze reis!... Hij houdt niet van me!

stilte

Nee... Hij houdt wel van me... Er is iets gebeurd... Misschien moest hij naar de stad... Nee, nee... Als hij gisteren niet is gekomen, komt hij vandaag...

ze staat op

sergej *komt binnen* Ik ga even liggen... Misschien kan ik wat slapen... *ziet Sofja* Wat doe jij hier?

sofja Ja... Ik ben hier per ongeluk terecht gekomen, ik had het zelf niet eens door...

ze gaat naar de deur

sergej Eén minuut!

sofja *blijft staan* Ja?

sergej Geef me alsjeblieft twee, drie minuten... Kun je drie, vier minuten hier blijven?

sofja Zeg het dan! Je wilt toch iets zeggen?

sergej Ja...

stilte

De tijd is voorbij dat wij in deze kamer geen vreemden voor elkaar waren...

sofja Ja.

sergej Neem me niet kwalijk, ik praat onzin. Je gaat weg?

sofja Ja.

sergej Hm... Binnenkort?

sofja Vandaag.

sergej Met hem?

sofja Ja.

sergej Ik wens jullie veel geluk!

stilte

Het geluk van de één is altijd het ongeluk van de ander! Leef zoals jullie dat willen!

sofia Je wou toch iets zeggen.

sergej Ik zeg toch iets? Nou ja... Wat ik zeggen wou... Omdat ik volkomen zuiver tegenover je wil staan, en om mezelf niets te hoeven verwijten, wil ik je vragen om mij te verontschuldigen voor mijn gedrag van gisteren... Ik heb vreselijke dingen tegen je gezegd, ik was grof en gemeen... Vergeef me dat alsjeblieft...
sofja Ik vergeef het je.

ze wil weggaan

sergej Wacht, dat is nog niet alles! Ik word gek, Sofja! Ik ben niet in staat deze verschrikkelijke klap te verdragen... Ik word gek, maar toch begrijp ik alles... In mijn hoofd, in een onmetelijke mist, iets grauws en loodzwaars, schijnt er nog één lichtpuntje... Als dat me ook in de steek laat, dan ben ik volkomen verloren. Ik begrijp alles...

stilte

Zo sta ik nu in mijn werkkamer; in deze werkkamer leefde ooit mijn vader, generaal Vojnitsjev, een groot en beroemd man! Iedereen zag in hem alleen maar zijn slechte eigenschappen... Hoe hij anderen sloeg en schopte, maar hoe hij geslagen en geschopt werd, dat wilde niemand zien... *wijst naar Sofja* En dit is mijn ex-vrouw...

Sofja wil weggaan

Wacht! Laat me uitpraten! Ik zeg domme dingen, maar je moet naar me luisteren!

sofja Je hebt alles al gezegd... We moeten uit elkaar... Wat kun je nog zeggen? Wil je bewijzen dat ik de schuldige ben? Doe geen moeite! Ik weet hoe ik over mezelf moet denken...

sergej Wat ik nog kan zeggen? Niets, behalve dat ik gisteren Platonov bijna heb vermoord!

sofja Wanneer?

sergej Gisteravond!

sofja *gaat zitten en bedekt haar gezicht* Wat is er gebeurd?

sergej Ik wilde hem vermoorden omdat hij mijn vrouw heeft afgepakt! Als hij niet wakker was geworden, had ik hem zo doodgestoken! *valt voor haar op z'n knieën* Wat ben je aan het doen, Sofja? Waartoe dwing je jezelf en mij? Heb in godsnaam medelijden! Ik sterf en word gek! Blijf bij me! Ik zal alles vergeten, vergeven heb ik je al... Ik zal je slaaf zijn, van je houden, zoals ik altijd van je gehouden heb! Je zult gelukkig met mij zijn, als een godin! Hij zal je dat geluk niet geven! Jullie maken elkaar kapot, Sofja!... Ik weet het, liefde laat zich niet dwingen, maar blijf! Je zult weer vrolijk zijn, ik zal weer mens worden, hij zal ons weer komen opzoeken... Hij houdt niet van je...

Ik ken hem... Jij hebt je aan hem gegeven,
en hij heeft je genomen, meer niet...

hij staat op

sofja Je verstikt me! Hou op! Ik haat je! Donder op! Waar is Platonov? Is hij geschrokken van jouw mes en weggevlucht? Ik haat je!

sergej Waarom?

sofja Jij wou hem vermoorden in zijn slaap? Waarom deed je het niet toen hij wakker werd? Bang? Omdat iemand die wakker is gevaarlijker is dan iemand die slaapt? Waar is hij?

sergej Ik heb hem geld gegeven, en hij heeft me beloofd te vertrekken.

sofja Je hebt hem omgekocht?

sergej Als hij zich aan zijn belofte houdt, is hij nu weg.

sofja Waarom lieg je?

sergej Ik heb hem duizend roebel betaald, en toen heeft hij jou weer teruggegeven. Ja, ik lieg! Alles is gelogen! Hii is gezond en wel. die vervloekte Platonov! Ga naar hem toe. neem hem. kus hem!... Dit is

mijn vrouw, mijn Sofja... Wat betekent dat? Ik kan het nog steeds niet geloven! Het is toch alleen platonisch? Het is toch niet gekomen tot... het uiterste?

sofja Ik ben zijn vrouw, zijn minnares, wat je maar wil!

ze wil weggaan

sergej Wacht, Sofja! Ben je zijn minnares? Hoezo? Hoe kun je dat nou zomaar zeggen?

Sofja af

Hoe heb je dat kunnen doen?

Anna komt op

2

Sergej en Anna

Anna kijkt uit het raam

sergej Wat valt daar te zien?

anna De boeren hebben Osip doodgeslagen.

sergej Nu al?

anna Ja... Bij de bron... Zie je? Daar ligt-ie.

sergej *kijkt door het raam* Ja, nou? Zijn verdiende loon.

stilte

anna Heb je het al gehoord? Platonov is naar het schijnt verdwenen... En het landgoed kunnen we wel vergeten! Hoe vind je die? Alles is weg... Dankzij jouw zakelijk inzicht! En alleen maar omdat we Glagoljev vertrouwden... Hij heeft ons plechtig beloofd het landgoed te kopen, maar hij was niet eens bij de openbare verkoop... Ze zeggen, dat hij naar Parijs is gegaan... Bedenkt op zijn oude dag nog een leuke ontknoping, de oplichter! Als hij er niet was geweest, hadden wij in alle rust zelf de hypotheek betaald en hadden wij hier kunnen blijven wonen... *zucht* Je moet in deze wereld je vijanden nooit vertrouwen, maar ook je vrienden niet!

sergej Ja, je moet je vrienden nooit vertrouwen!

anna En landheer? Wat ga je nu doen? Je hebt nu niets meer...

sergej Het landgoed kan me gestolen worden....

anna Kom, we gaan even zitten...

ze gaan zitten

Niet zo somber... Het is jammer dat je dit nest moet verlaten, maar wat doe je eraan?

sergej Let maar niet op mij, mamma! Waarom zouden we het over mij hebben? Jij kan zelf nauwelijks stil zitten...

anna Wat je had, heb je verloren, maar het gaat niet om wat was, maar om wat er voor je ligt. Er ligt een heel leven voor je, een mooi en vlijtig mannenleven! Waar zou jij nu verdrietig over moeten zijn? Jij kan zo naar het voortgezet lager onderwijs, en je gaat werken... Je bent een ontwikkeld mens met een hele mooie toekomst, je hebt principes, een rustig karakter, je bent getrouwd... Als je wilt, kun jij het ver schoppen! Alleen, je mag geen ruzie maken met je vrouw... Nauwelijks getrouwd, of jullie hebben al ruzie... Waarom zeg je niks. Sergej? Je hebt iets op je hart. maar je zwijgt... Wat is er tussen jullie?

sergej Er is niets tussen ons, er was iets tussen ons.

anna Wat dan? Of is het een geheim?

sergej *zucht* Een afschuwelijk onheil heeft ons huis getroffen, mamma! Ik weet niet waarom ik tot nu toe niets tegen je heb gezegd, ik had nog steeds hoop, en ik schaamde me ook... Ik ben er zelf gisteren pas achtergekomen...

anna *lacht* Wat laat je me schrikken! Is ze boos op je of zo?

sergej Ze heeft me bedrogen... Ik heb de eer u voor te stellen: de bedrogen echtgenoot!

anna Soms praat jij zulke nonsens dat de oren gewoon van je hoofd vallen! Bedrogen echtgenoot... Jij weet helemaal niet wat dat betekent...

sergej Ik weet wat het is, mamma! En niet theoretisch, maar geheel in praktische zin!

anna Beledig je vrouw niet, idioot!

sergej Ik zweer het!

stilte

anna Hier, in Vojnitsjevka?

sergej Ja, in dat vervloekte Vojnitsjevka van jou!

anna Hm... En wie heeft het dan in dat vervloekte Vojnitsjevka van ons in zijn achterlijke hoofd gehaald om jou te bedriegen? Absoluut niemand! Jouw Sofja heeft hier van niemand last. Dat zijn domme jaloeerse gedachten, lieveling!

sergej Platonov!

anna Wat is er met Platonov?

sergej Hij was 't.

anna *springt op* Een mens mag soms wel eens onzin uitkramen, maar zulke onzin wil ik niet horen... Wat een nonsens! Er zijn grenzen!

sergej Vraag het aan haar, vraag het hem zelf, als je me niet gelooft! Ik wil het zelf ook nog steeds niet geloven, maar ze vertrekt vandaag, ze gaat bij me weg! En hij gaat met haar mee! En zie je dan niet hoe ik hier rondstropel als een uitgeteerde kater? Ik ga kapot!

anna Sergej, dat is niet waar! Geloof me! Dat kan niet!

sergej Geloof me, als ik zeg dat ze de afgelopen twee dagen niet ophield me te verzekeren dat zij zijn minnares is! Uit zichzelf! Het is gebeurd, en het is niet te geloven, maar we zullen het, ook al willen we het niet, en alle inspanningen ten spijt, wel moeten geloven!

anna Geef me een stoel, Sergej! Nee, laat maar...

3

Anna, Sergej en Boegrov

boegrov *komt binnen* Een goede morgen! Ik wens u een hele mooie zondag!

anna Ja ja ja... 't Is verschrikkelijk...

boegrov 't Regent een beetje, en tegelijkertijd is 't heet... *veegt zijn voorhoofd af* Pfff... Je verbrandt levend en wordt meteen geblust... Alles goed?

stilte

Ik kom eigenlijk bij u langs omdat gisteren de openbare verkoop was, zoals u weet... En bovendien, omdat

het voor u een beetje *lacht* pijnlijk is, wilde ik... Moet u niet boos worden op mij! Ik heb het landgoed niet gekocht! Abraham Vengerovitsj heeft het gekocht, alleen op mijn naam...

sergej *belt heftig* Godverdomme!

boegrov Ja, zo is het... Denk nu niet... Ik was 't niet... Het is dus alleen op mijn naam!

sergej *tegen Jakov* Hoe vaak heb ik jullie klootzakken nou niet gevraagd om niemand hier onaangekondigd binnen te laten! *gooit de bel onder de tafel* Imbecielen...

hij loopt heen en weer over het toneel

boegrov *schraapt zijn keel* Vengerovitsj laat weten dat u hier zo lang kunt wonen als uw hartje begeert, zelfs tot de kerst... Er zal het één en ander verbouwd worden, maar daar zult u geen last van hebben... En anders kunt u altijd nog naar de zijvleugel verhuizen... Daar is veel plek, en daar is het ook warm... En ik moet u van hem ook vragen, of u niet de zilvermijn aan mij, dat wil zeggen op mijn naam, zou willen doorverkopen? De mijn is van u, Anna Petrovna... Is dit niet het juiste moment?

anna Nee... De mijn verkoop ik niet aan een duivel! Wat krijg ik er voor? Een stuiver? Stik maar in je stuiver!

boegrov En dan laat Vengerovitsj weten dat in het geval dat u, Anna Petrovna, de mijn niet wilt verkopen om te schulden van Sergej te vereffenen en van wijlen meneer de generaal, dat hij dan naar de rechter stapt... En ik ook... Vriendschap is vriendschap, en geld is geld... Ja ja, en zaken zijn zaken! 't Is wel een verdomd vervelende geschiedenis...

sergej Ik sta niemand toe om met mij af te rekenen op kosten van mijn stiefmoeder! Het is haar bezit, niet het mijne!

boegrov Misschien heeft ze wel medelijden met u...

sergej Ik heb geen tijd om met u te converseren!... Ah-h... *wuift het weg* Doe maar wat u niet laten kan! Ze mogen alles hebben! Ik heb geen vrouw meer, ik hoef niets meer! Ik heb geen vrouw meer, mamma!

anna Ja, jij hebt geen vrouw meer... Maar wat ziet hij dan in die zure Sofja? Wat ziet hij in dat domme wicht? Wat kan hij daar nou in zien? Onbegrijpelijk, die domme mannen! Die worden maar verliefd op iedere sl... En waar was jij, echtgenoot? Had jij je ogen in je zak? Huilebalk! Net zolang lopen janken tot ze zijn vrouw voor zijn neus wegkopen! En dan wil dan een man zijn! Een snotneus ben je! Dat snotneuzen als jij in het huwelijk treden, dat is toch te belachelijk voor woorden! Sukkels! Jullie deugen nergens voor, jij niet en die Platonov van jou ook niet! Het is toch niet te geloven!

boegrov U hoeft zich dus niet druk te maken... U kunt hier blijven wonen, zelfs tot de kerst.

anna Meneer Boegrov, neem me niet kwalijk... Gaat u alstublieft weg!

boegrov Ik kom morgen of overmorgen nog wel even langs. Tot ziens!

hij gaat af

anna Wat moeten we doen? Iets moeten we toch doen! Redden wat er te redden valt!

sergej Als er iemand gered moet worden dan ben ik het... Die twee zijn voorlopig wel gelukkig met elkaar.

hij zucht

anna Wat een logica! Die twee moeten gered, niet jij! Platonov houdt niet van haar! Hij heeft haar verleid, net zoals jij ooit die ene Duitse geit hebt verleid! Wat heeft ze tegen je gezegd?

sergej Ze zei dat ze zijn minnares is.

anna Een domme gans is ze, geen minnares! Platonov kan soms een kus al opblazen tot een enorm spektakel... Tot het uiterste zijn zij nog niet gegaan! Dat weet ik zeker!

sergej Jawel, dat zijn ze wel!

anna Daar weet iii toch helemaal niets van.

Sergej, Anna en Marja

marja *komt binnen* Dag Anna! *geeft Anna een hand* Dag, Sergej! Neem me niet kwalijk dat ik stoer... Een ongenode gast is... Is... Hoe zeg je dat nou? Is een zware last, ja... Ik blijf maar een minuut... Het is onvoorstelbaar! *lacht* Ik laat het je meteen zien, Anna... Neem me niet kwalijk, Sergej, het moet geheim blijven... *neemt Anna apart* Lees... *geeft haar een briefje* Heb ik gisteren gekregen... Lees maar!
anna *leest het briefje snel door* Ah...

marja *legt haar hoofd tegen haar borst* Stuur iemand naar hem toe, Anna! Hij moet hierheen komen!

anna Waarom wil je dat?

marja Ik wil zijn gezicht zien... Wat er nu op zijn gezicht te lezen staat. Ik wil hem een paar woorden zeggen... Je hebt geen idee wat ik heb aangericht! Niet meeluisteren, Sergej! *fluisterend* Ik ben bij de inspecteur geweest... Misja wordt op mijn verzoek overgeplaatst... Wat heb ik gedaan? *huilt* Als ik had geweten dat hij me zo'n brief terug zou schrijven! Mijn God... Dit doet pijn!

anna Ga even naar de bibliotheek, liefje! Ik kom zo bij je, dan kunnen we praten... Ik moet Sergej even onder vier ogen spreken...

marja Naar de bibliotheek? Goed... Maar stuur je iemand naar hem toe? Hoe keek hij, na deze brief? Mag ik hem weer terug? *steekt de brief bij zich* Mijn lieve, goede... Alsjeblieft! Ik ga nu... Maar stuur iemand naar hem toe! Niet meeluisteren, Sergej! Duits praten, Anna! Schicken Sie jemand, meine Liebe!

anna Goed... Ga nu maar!

marja Goed... *geeft haar een vluchtige kus* Wees niet boos op mij, liefste! Ik... Ik lijd! Je kunt het je niet voorstellen! Ik ga, Sergej! Jullie kunnen je gesprek voortzetten.

af

anna Ik ga dit onmiddellijk uitzoeken... Jij vergist je...

sergej Nee! Ik vergis me helemaal niet!

anna Ik ga met Sofja praten... En met hem ga ik ook praten...

sergej Doe maar! Heeft toch geen zin! *gaat aan tafel zitten* Laten we hier weggaan! Er is geen hoop meer!

anna Blijf jij hier zitten huilen? Ga slapen man! Waar is Sofja?

sergej In haar kamer denk ik...

Anna gaat af

Ik kan mijzelf beter voor mijn kop schieten... Hoe lang gaat dit duren? Een dag, twee dagen, een week, een maand, een jaar...

platonov *komt binnen met een verbonden arm Sergej...*

stilte

Ik kom niet om mijzelf te rechtvaardigen... Ik kom je iets vragen... Niet voor mezelf, maar voor jou... Zou jij een moord kunnen plegen? Ik weet dat jij ongelukkig bent. Maar ik ben niet gelukkiger dan jij! Waarom een misdaad? Je wilt je wreken? Maar wraak is toch dom! Hoe moet het dan verder? Je zou verloren zijn! Moord is de grootste wreedheid die er bestaat. Ik heb ook een schoftenstreek uitgehaald... Maar waarom zou jij je handen vuil maken?

stilte

Je begrijpt me niet, hè? Ik maak er een eind aan, niet jij. Jouw verdriet heeft je beroofd van de mogelijkheid te blijven denken zoals je altijd hebt gedacht... Wil jij dat ik niet langer leef?

stilte

sergej Ja.

platonov Goed. Ik zal mezelf doodschieten.

stilte

Met veel genoeg zal ik mezelf doodschieten.

hij klopt hem op de schouder

6

Sergej, Platonov en Anna

anna *loopt langzaam naar Platonov toe* Platonov, is het waar?

platonov Het is waar.

anna Hij durft het ook nog toe te geven! Het is waar... Smeerlap. Je weet toch dat dat gemeen is, en laag?

platonov Smeerlap...

anna Bovendien, vriend, was het niet verkeerd geweest, om te beseffen dat de vrouw van een vriend geen speelgoed van een ander mag en kan zijn! *schreeuwt* Je houdt niet van haar! Je verveelde je alleen!

sergej Vraag hem waarom hij is gekomen, mamma.

anna Het is gemeen! Gemeen, om met mensen te spelen! Dat zijn levende wezens net als jij!

sergej *springt op* Als jij gekomen bent om je schuld af te kopen, neem dan nu van mij aan dat dat niet gaat met mooie woorden!

platonov Ik had toch gezegd dat ik me zou doodschieten?

sergej Zo doe je geen boete! Niet met woorden, die ik niet meer geloof! *wijst naar het raam* Daar ligt er één die boete heeft gedaan!

platonov Heb ik gezien... Sergej Vojnitsjev, waarom doe jij zo pathetisch? Jij laat je meeslepen door je verdriet en maakt er theater van? Waar moeten we dat aan toeschrijven: onoprechtheid of domheid?

sergej *gaat zitten* Mamma, vraag jij hem waarom hij is gekomen.

anna Platonov, wat moet je hier?

platonov Vraag het toch zelf. waarom zadel ie mamma daarmee op? Je hebt alles verloren! Je vrouw is van

je weggelopen – en alles is verloren, niets is gebleven! 't Is afgelopen!

sergej Ik luister niet. Laat me met rust!

platonov Natuurlijk. Beledig me dan niet, Vojnitsjev! Ik ben hier niet gekomen om me te laten beledigen!

Jouw verdriet geeft jou niet het recht om mij door het slijk te halen! Jij bent ongelukkig, maar dat is niets vergeleken bij wat ik heb doorstaan! Ik zweer je, Vojnitsjev, jouw ongeluk kan nog niet in de schaduw staan van mijn martelgang!

anna Dat kan wel zijn, maar wie interesseert zich hier voor jouw martelgang?

platonov Jij toch wel?

anna Ik verzeker je van niet.

platonov Nee? Lieg niet, Anna!

anna Donder toch op! Andere mensen de ene schoftenstreek na de andere leveren, en dan hier aankomen om zich te beklagen over zijn eigen leed!

sergej *sprint op* Wat wil hij nou nog van mij, dat zou ik graag willen weten! Wat wil je, wat verwacht je van me? Ik begrijp het niet!

platonov Dat zie ik... Wie met zijn verdriet naar de kroeg gaat in plaats van naar de mensen, heeft gelijk... Die heeft duizend keer gelijk! *gaat naar de deur* Ik betreur het dat ik met jullie gesproken heb, mezelf vernederd heb... Ik was zo dom jullie voor fatsoenlijke mensen aan te zien... Maar jullie zijn net zulke barbaren... Uit de klei getrokken, lompe boeren...

hij slaat in het weggaan de deur hard achter zich dicht

anna *handenwringend* Wat afschuwelijk allemaal... Ga hem alsjeblieft onmiddellijk achterna en zeg tegen hem... Dat hij moet...

sergej Wat moet ik zeggen?

anna Iets, maakt niet uit. Ga hem achterna, Sergej! Ik smeed het je!

sergej Ik kan het niet!

anna Maar het is toch niet alleen zijn schuld! Sergej, we zijn allemaal schuldig! We hebben allemaal onze hartstochten, en niemand is sterk genoeg... Rennen! Zeg iets verzoenends tegen hem! In godsnaam... Vooruit!

sergej Ik word gek!

anna Word maar gek, maar haal het niet in je hoofd om mensen te beledigen! Ach... Ren, in godsnaam!

huilt Sergej!

sergej Laat me, mamma!

anna Dan ga ik zelf... Waarom ren ik niet zelf? Ja...

Platonov komt binnen en gaat op de divan zitten

Sergej staat op

anna *terzijde* Wat is er met hem?

stilte

platonov Mijn arm doet pijn... Ik heb het koud... Koorts...

sergej *loopt naar Platonov toe* Misja, laten we elkaar vergeven... Ik vergeef je... Laten we elkaar met rust laten!

platonov Ja.

stilte

Nee, ik val uit elkaar... De machine is kapot. Ik ben zo verschrikkelijk moe, mijn oogleden plakken aan elkaar... Ik wil het goedmaken. ik vraag om vergeving. ik ben schuldig. ik hou m'n mond...

Sergej loopt weg bij Platonov en gaat aan tafel zitten

Mag ik iets warmes? Niet om te eten, maar om me toe te dekken... Ik ga hier niet meer weg, zelfs al steken jullie het huis in brand! Wie zich stoort aan mijn aanwezigheid, moet de kamer maar verlaten... *wil gaan liggen* Ik ga niet naar huis... Het regent... Ik ga hier even liggen.

anna *gaat naar Platonov toe* Ga naar huis, Misja! Ik laat je alles brengen wat je nodig hebt. *tikt op zijn schouder* Ga nou! Ga naar huis!

platonov Wie zich stoort aan mijn aanwezigheid, moet de kamer maar verlaten... Geef me water! Ik heb dorst!

Anna reikt hem de karaf aan, hij drinkt

Ik ben ziek... Echt ziek, lieve vrouw!

anna *voelt aan zijn voorhoofd* Je gloeit helemaal... Ga naar huis. Ik stuur Nikolaj naar je toe.

platonov *zacht* Ik ben er slecht aan toe, mevrouw! Slecht...

anna En ik dan? Ga nou! Ik smee het je! Je moet hier absoluut weg! Hoor je me?

7

Platonov, Anna, Sergej en Sofja

sofja *komt binnen en ziet Platonov* Vreemd... Wat doe jij hier?

platonov Ik?

sofja Ja, jij!

anna We laten ze alleen, Sergej!

ze loopt met hem naar buiten, komt een ogenblik later op haar tenen terug en gaat in een hoek zitten

platonov Alles is afgelopen, Sofja!

sofja Hoe bedoel je?

platonov Ik bedoel... Zullen we het hier later over hebben?

sofja Misja, wat bedoel je met 'alles'?

platonov Ik ben bekaf, Sofja, echt, zo doodmoe! Ik heb niets nodig, geen liefde, geen haat, ik wil maar één ding – rust! Ik wil niet eens praten... Wat is geweest, is voor mij genoeg... Alsjeblieft...

sofja Wat zegt-ie nou?

platonov Ik zeg: 'Het is genoeg'. Ik heb geen nieuw leven nodig. Ik weet niet eens wat ik met het oude aan moet...

sofja *haalt haar schouders op* Ik begrijp het niet...

platonov Onze verhouding is verbroken, punt!

sofja Je wilt niet mee, is dat het?

platonov Wat zie je nou bleek?

sofja Wat een rotstreek!

platonov Ja, waarschijnlijk...

sofja Je bent een schoft!

ze huilt

platonov Dat weet ik... Dat heb ik nu al honderd keer gehoord... We praten later wel...

Sofia snikt

Of beter nog, ga maar naar je kamer! Het moest gebeuren en het is gebeurd... De natuur heeft zijn wetten, het leven... zijn logica... En volgens deze logica is het ook gegaan...

sofja *snikt* Wat heb ik daarmee te maken? Wat gaat mij dat aan, wat gaat mij mijn leven aan dat jij me hebt afgenomen, wat gaat mij het aan dat jij bekaf bent? Wat heb ik daarmee te maken? Hou je niet meer van me? Het is gemeen!

platonov Ik ben ziek.

sofja Hij heeft gezworen, gebedeld, hij is ermee begonnen, en nu! Hang ik je de keel uit? Had je mij maar twee weken nodig? Ik haat je! Ik kan je niet meer zien! Maak dat je wegkomt!

ze snikt harder

Sergej komt weer binnen

anna Platonov!

platonov Hm?

anna Ga weg!

Platonov staat op en loopt langzaam naar de deur

sofja Nee... Niet weggaan! Je bent misschien niet nuchter... Ga zitten, denk na!

ze pakt hem bij de schouders

platonov Ik heb al lang gezeten en nagedacht. Je moet je van me losmaken, Sofja!

Ik ben al zo lang aan het wegrotten, mijn
ziel is allang een skelet, ik ben met geen mogelijkheid meer tot leven te wekken! Onder de grond gestopt moet ik, zo diep mogelijk, zodat ik de lucht niet vervuil! Geloof me nou, voor de laatste keer!

sofja *handenwringend* Wat moet ik doen? Zeg het maar! Ik ga toch dood! Deze schoftenstreek overleef ik niet! Ik wil geen vijf minuten meer leven. Ik maak mezelf van kant... *gaat zitten in de stoel die in de hoek staat* Wat doe je met mij?

ze wordt hysterisch

sergej *gaat naar Sofja toe* Sofja!

anna Kalmeer, Sofja! Een glaasje water, Sergej!

sergej Sofja! Je mag jezelf niet van kant maken... Hou op! *tegen Platonov* Misja, ga in godsnaam weg!

anna Het komt goed, Sofja!

sofja *tegen Anna* Blijf uit mijn buurt! Ik haat je! Ik weet aan wie ik dit allemaal te danken heb!

anna Ssst... Je hoeft niet te gaan schelden!

sofja Als jij niet zo'n slechte invloed op hem had, had hij mij niet kapot gemaakt! *snikt* Weg! *tegen Sergej*
Jij ook... Weg!

*Sergej gaat aan tafel zitten en legt zijn hoofd
op zijn handen*

anna *tegen Platonov* Ga nu toch eindelijk! Je gedraagt je vandaag als een ongelofelijke idioot! Wat wil je nou nog?

platonov *houdt zijn oren dicht* Waar moet ik dan heen? Ik ben helemaal stijf van de kou...

nikolaj *komt binnen en valt op de divan* Verschrikkelijk! Dit is... Dit is... Dit is... *springt op* O! *tegen Platonov* De tragedie is bijna afgelopen, tragediespeler! Bijna afgelopen!

platonov Wat is er?

nikolaj Wat spook jij hier uit, stuk ongeluk? Dat jij je niet schaamt!

platonov Praat als een normaal mens, Nikolaj! Wat is er?

nikolaj Wat een smeerlapperij! *gaat zitten en slaat zijn handen voor zijn gezicht* Een ramp, wat een ramp! Wie had dat gedacht?

platonov Wat is er gebeurd?

nikolaj Wat er gebeurd is? Dat weet je niet? Dat gaat je niks aan? Daar heb je geen tijd voor?

anna Nikolaj!

platonov Sasja? Ja? Zeg op, Nikolaj! Wat is er met haar?

nikolaj Ze heeft zich vergiftigd, met lucifers! *springt op* Hier, lees dit! Lees! *houdt hem een briefje voor ogen* Lees voor, filosoof!

platonov *leest* 'Het is een zonde om zelfmoordenaars te gedenken, maar gedenk mij. Ik heb mij van het leven beroofd omdat ik ziek ben. Misja, hou van Kosja en van mijn broer, zoals ik van jou hou. Laat mijn vader niet alleen. Leef volgens de wet. Vergeef mij, zondares. De sleutel van Misja's klerenkast zit in mijn wollen jurk.' ... Mijn goudstukje! Dat kon er ook nog wel bij! *grijpt zich bij zijn hoofd* Ze heeft zich vergiftigd...

stilte

Waar is ze? Ik moet naar haar toe! *rukt het verband van zijn arm* Ik breng haar weer tot leven!

nikolaj *gaat op de divan liggen, met zijn gezicht naar beneden* Je had haar niet eerst moeten vermoorden!

platonov Heb ik haar vermoord? Ze heeft zichzelf vergiftigd... Dat kon er ook nog wel bij, om dwars over mij heen te rijden als over een hond! Als dit mijn straf is, dan... *zwaait met zijn vuist* Dan is dat een wrede, zieke straf! Nee, dit gaat mijn krachten te boven!

nikolaj *springt op* Ja ja ja... Nu barsten we allemaal in tranen uit... Jou moeten ze een keer flink afranselen! Zet je muts op! We gaan!

ivan ivanovitsj *komt binnen, verward, in pyjama* Mijn Sasja!

hij huilt

nikolaj Ik dacht al, waar blijft-ie!

ivan ivanovitsj Ze ligt dood te gaan! *gaat naar Platonov toe* Misjenka! Ik smeed je.

Jij lief, intelligent, mooi, eerlijk mens! Kom, zeg haar dat je van haar houdt! Hou op met al die onsmakelijke affaires! Ik smeed je op mijn knieën! Ze gaat dood! Zij is toch mijn enige! Als zij sterft... Ga jij eraan! Zonder pardon! Zeg haar dat je van haar houdt, dat zij jouw vrouw is! Stel haar in Christus' naam gerust! Misjenka! Een leugen brengt soms redding... God weet dat je rechtschapen bent, maar lieg voor deze ene keer om je naaste te redden! Wees zo goed!

platonov U heeft er al weer ééntje achterovergeslagen, overste?

ivan ivanovitsj Als jij haar twee woorden zegt, is ze gered!

nikolaj Ga naar buiten, vader! *leidt hem bij zijn mouw* Wie heeft je gezegd dat ze doodgaat? Hoe kom je daarbij? Je boft, bloedzuiger, dat ik vanmorgen zo vroeg thuiskwam! Wat was er gebeurd als ik haar niet betrap had!

sergej Schreeuw niet zo! Och... Ik word gek van iedereen...

nikolai We gaan!

platonov Wacht... Dus ze is niet dood, zeg je?

nikolaj Wou je dat ze het wel was?

platonov *schreeuwt het uit* Ik begrijp er niets meer van...

hij lacht hard

anna Ik begrijp het niet!

nikolaj Jij begrijpt altijd alles, behalve de simpelste dingen! O, dan had ik je zo genadeloos op je lazer gegeven!

anna Nikolaj, wees nou toch duidelijk!

nikolaj We gaan.

anna Iedereen doet vandaag op de één of andere manier bijzonder idioot!

platonov Anna! *lacht hard* Ik word gek! *kust Anna's hand* Sasja leeft! Water!

anna Wat betekent die brief dan?

nikolaj Als ik er niet was geweest, was het haar wel gelukt met dat sterven... En nu is ze heel ziek!

platonov We gaan naar haar toe! We helpen haar weer op de been! We halen de hele medische wetenschap erbij, van Hippocrates tot Nikolaj Triletski! Alles pluizen we uit! We gaan! Nee, wacht! Ik ben duizelig...

Ho... *gaat op de divan zitten* Ik rust even uit, en dan gaan we... Mijn arm doet pijn... Geef me iets te drinken. Ik ben ontzettend ziek, Nikolaj! Kan nauwelijks mijn hoofd overeind houden... 't Valt steeds om... Ik heb vast koorts. Ik zie kleine soldaatjes in katoenen uniformpjes met puntmutsen voor mijn ogen dansen...

anna Breng hem weg, Nikolaj.

platonov Ja, we gaan... *staat op Sergej!* *gaat zitten* Wat kijk je nou triest! Alsof iemand de zon heeft gestolen! Je hebt toch ook ooit filosofie gestudeerd? Wees een Socrates! Ja? Sergej! *zacht* Ik weet zelf niet wat ik allemaal zeg...

nikolaj *legt zijn hand op zijn voorhoofd* Werd jij maar eens echt ziek!

anna Een mens moet wel duidelijk zijn als hij iets zegt. Hoe haalt Sasja het in haar hoofd om ons zo te laten schrikken.

platonov Anna, er kruipt bij jou een klein pianootje over je borst! Dat is grappig! *lacht* Dat is grappig! Ga zitten, Nikolaj, speel wat! *lacht hard* Dat is grappig!

nikolaj Ga je mee?

platonov Ik ben ziek, Nikolaj... Serieus... Zonder gekheid...

nikolaj Ga je mee, vraag ik, of niet?

platonov *komt overeind* Niet zo veel praten... Wat moet ik doen, dat mijn mond niet uitdroogt? Kom... Ik had geloof ik geen muts bij me... *gaat zitten* Zoek mijn muts!

sofja *komt overeind en loopt naar Platonov toe* Wat heb je met mij gedaan?

nikolaj *grijpt naar zijn hoofd* Lieve hemel!

hij loopt over het toneel heen en weer

anna Rustig, Sofja! Dit is niet het moment... Hij is ziek!

sofja Mag dat, is het menselijk, om een mensenleven zo belachelijk te maken? *gaat naast Platonov zitten*

Mijn hele leven is nu toch verloren... Ik leef niet meer... Red mij, Platonov! Het is nog niet te laat!

stilte

anna *huilt* Sofja... Wat wil je nou? Dit kan toch wel even wachten... Wat kan hij nu tegen je zeggen? Heb je dan niet geluisterd... Heb je het niet gehoord?

sofia Platonov... Ik vraag het ie nog één keer... *snikt* Nee?

Platonov wendt zich van haar af

Hoeft ook niet... Goed dan... *valt op haar knieën Platonov!*

anna Dit gaat te ver, Sofja! Hou je in! Niemand is het waard om voor op je knieën... *helpt haar overeind en zet haar neer* Je bent een vrouw!

sofja *snikt* Zeg jij het tegen hem... Overtuig jij hem...

anna Raap jezelf bij mekaar... Je moet flink zijn... Je bent een vrouw! Genoeg nu! Ga naar je kamer!
stilte

Vooruit, ga op bed liggen... *tegen Nikolaj* Nikolaj! Wat doen we?

nikolaj Vraag het aan onze lieve Misjenka!

hij loopt heen en weer

anna We brengen haar naar bed! Sergej! Nikolaj! Help me dan toch eindelijk!

Sergej staat op en loopt naar Sofja toe

nikolaj Laten we haar naar boven brengen. Ze heeft een kalmeringsmiddel nodig.

anna Als ik haar was zou ik chloroform nemen... *tegen Sergej* Wees een man, Sergej! Houd jij dan tenminste je hoofd koel! Met mij gaat het niet beter dan met jou, maar ik sta met beide benen op de grond... Kom, Sofja! Wat een dag...

ze nemen Sofja mee

Verman je, Sergej!

sergej Ik zal mijn best doen, mamma. Sterk zijn...

nikolaj Kop op, Sergej! We slaan ons er wel doorheen!

sergej Ik zal het proberen...

ze gaan af

9

Platonov en later Marja

platonov Een sigaretje, Nikolaj, en water! *kijkt om zich heen* We moeten gaan...

stilte

Het was minder erg geweest als ik ze op een andere manier kapot had gemaakt, in één of andere storm van wilde hartstocht, op z'n Spaans zeg maar, maar ik heb ze zo... Gewoon, dom, Russisch... *zwaait met zijn hand voor zijn ogen* Mouches volantes... Kleine wolkjes... Ik ijl natuurlijk... Vertrapt, platgedrukt, fijn gemalen... *slaat zijn handen voor zijn gezicht* Schaamte, brandende schaamte... Ziek van schaamte! *staat op* Ik had honger, ik had het koud, ik was gebroken, als een charlatan kwam ik dit huis binnen... Ze hebben me een warm plekje gegeven, en kleren, ze waren voor niemand zo vriendelijk als voor mij... Dat heb ik ze mooi terugbetaald! Maar ik ben ziek... Zwak... *gaat naar de tafel* Kijk, een heel arsenaal om uit te kiezen... *pakt een revolver* Hamlet was bang voor een droombeeld... Die had zeker nog nooit een gymnasium van binnen gezien... Ik ben bang voor het leven! Wat gebeurt er als ik verder leef? De schaamte zal me opvreten... *houdt de revolver tegen zijn slaap* Finita la commedia! Eén intelligent varken minder! Christus, vergeef me mijn zonden!

Maria komt binnen

Waar blijft Nikolaj? *ziet Marja* Wie is daar? Ah... *lacht* Mijn ergste vijand... Gaan we morgen naar de rechtbank?

marja Na jouw brief zijn wij natuurlijk geen vijanden meer.

platonov Ook goed. Is er geen water meer?

marja Wil je water? Wat heb je?

platonov Ik ben ziek... Koorts denk ik... Leek me leuk. Heel slim. Maar het was nog slimmer geweest als je je helemaal niet met mij bemoeid had... Ik wou net een kogel door m'n kop jagen... *lacht* Ik kreeg het niet voor elkaar... Het instinct... Verstand is één ding, natuur een ander... Jij bent toch een slim meisje... *kust haar hand* Wat een koud handje... Luister 'ns...

marja Ja...

platonov Wil je naar me luisteren?

marja Ja...

platonov Neem me mee! Ik ben ziek, ik heb dorst, ik lijd verschrikkelijk, ondraaglijk! Ik ben moe, en ik heb geen bed... Leg me maar in een stal, in een hoekje... Water... En een beetje kinine. alsjeblieft!

hij steekt zijn hand uit

marja Graag! Kom... Je kunt zolang blijven als je wilt... Jij weet nog niet wat ik heb gedaan!

Kom!

platonov Sigaretje, beetje water, en een bed! Regent het nog?

marja Ja.

platonov Dan moeten we door de regen... We gaan dus niet naar de rechtbank. Vrede! *kijkt haar aan* Praat ik wartaal?

marja Absoluut niet! Kom!

platonov Wat lief... Waarom bloos je nou? Ik raak je toch niet aan... Ik wil dit koude handje hier kussen...

hij kust haar hand en trekt haar naar zich toe

marja *gaat bij hem op schoot zitten* Nee... Dat kan niet... *staat op* Kom, we gaan... Je kijkt vreemd...

platonov Ik ben ziek. *staat op* Kom, we gaan... Op de zoete wangetjes... *kust haar op de wang* Bedoel ik niks mee... Ik kan niet meer... Ach onzin! Laten we gaan, Marja! En snel alsjeblieft! Hier... Met dit pistool wou ik me voor m'n kop schieten... Op de zoete wangetjes... *kust haar op de wang* Ik hou van alle mensen! Allemaal! Van jou hou ik ook... De mensen waren mij het allerliefst... Ik heb nooit iemand willen beledigen maar ik heb iedereen beledigd... Iedereen...

hij kust haar hand

marja Ik heb alles begrepen... Ik begrijp je situatie... Sofja... Toch?

platonov Sofja, Zizi, Mimi, Masja... Jullie zijn met veel... Ik hou van jullie allemaal...

marja Wat is er met je?

platonov Je bedoelt dat ik gek geworden ben? Nee hoor, dat zijn koortsvisionen... Vraag maar aan Nikolaj... *pakt haar bij de schouders* En allemaal houden ze ook van mij... Allemaal! Je beledigt ze zo nu en dan, en toch houden ze van je... Marja bijvoorbeeld heb ik beledigd, ik heb haar op tafel gekwakt, en toch houdt ze van me. Ach, jij bent Marja... Pardon...

marja Waar heb je pijn?

platonov Platonov doet pijn. Jij houdt toch van me? Hou je van me? Eerlijk zeggen... Ik wil niets... Zeg me alleen of je van me houdt.

marja Ja. *legt haar hoofd tegen zijn borst* Ja...

Platonov kust haar haren

Jij bent een waar mens. Anderen interesseren me niet! Doe met me wat je wilt... Jij... Jij bent een waar mens!

Platonov Ga weg! Het heeft geen zin... Ik ben ziek... *maakt zich van haar los* Ik ga zo... Neem me niet kwalijk, Marja! Ik word gek! Waar is Nikolaj?

10

*Platonov, Marja, Sofja en later Nikolaj, Anna, Sergej, Ivan Ivanovitsj en Marko
Sofja loopt naar de tafel en rommelt daar wat*

marja *pakt Platonov bij de hand* Ssst...

Sofja pakt de revolver, schiet op Platonov, mist

marja *gaat tussen Platonov en Sofja staan* Wat doe je?! *schreeuwt* Kom hier!

sofja Laat me...

ze loopt om Marja heen en schiet Platonov midden in zijn borst

Platonov Wacht, ho... Wat is dit nou?

hij valt

Anna, Ivan Ivanovitsj, Nikolaj en Sergej stormen naar binnen

anna *ontruikt Sofja de revolver en gooit hem op de divan* Platonov!

ze buigt zich over Platonov

Sergej houdt zijn handen voor zijn gezicht en draait zich af naar de deur

nikolaj *buigt zich over Platonov en knoopt haastig zijn jas open* Misja! Hoor je me?

stilte

anna In godsnaam, Platonov! Misja... Misja... Vlug, Nikolaj...

nikolaj *schreeuwt* Water!

marja *geeft hem de karaf* Red hem! Je moet hem redden!

ze loopt over het toneel heen en weer

Nikolaj drinkt het water op en gooit de karaf weg

ivan ivanovitsj *grijpt zich bij zijn hoofd* Ik zei toch dat hij eraan zou gaan? Nu is het gebeurd! *zakt door*

zijn knieën Godallemachtig! Nu is het gebeurd...

marko *komt binnen* Ik kom van de rechtbank...

anna Platonov!

Platonov komt overeind en laat zijn blik langs iedereen gaan

anna Platonov... Het is niets... Drink een beetje water!

Platonov *wijst naar Marko* Hij krijgt nog drie roebel van me!

hij valt terug en sterft

anna Sergej, wees een man... Dit gaat over, Nikolaj... Flink zijn... Waarom je zelfbeheersing verliezen?

Hij is alleen maar... Hij wordt weer beter...

nikolaj *roept* Hij is dood!

anna Nee, nee...

Maria gaat aan tafel zitten. staart naar haar brief en huilt bittere tranen

ivan ivanovitsj Het is met hem gedaan...

nikolaj Hij heeft zichzelf doodgeschoten...

anna *loopt naar Platonov en zakt voor hem op haar knieën* Platonov! Mijn leven! Ik kan het niet geloven!

Je bent toch niet dood! *pakt zijn hand* Mijn leven! *tegen Sofja* Wat heb je gedaan?! *tegen Sergej* Help je vrouw even, Sergej!

nikolaj Vaarwel, Misja! *huilt* Met wie moet ik nou drinken op je begrafenis? *staat op* Pappa, zeg maar tegen Sasja dat ze rustig kan sterven! *wankelt naar Sergej* Ach, Sergej! *omhelst Sergej* Platosjka is dood!

hij snikt

sergej Wat nu, Nikolaj?

nikolaj Aan het werk, Sergej. De doden begraven en de levenden repareren!

einde

De vertaling is gebaseerd op de Duitse vertaling ‘*Die Vaterlosen (Platonov)*’ van Peter Urban uit 1995.

Platonov van 't Barre Land ging in première op 10 februari 2000 in Huis a/d Werf in Utrecht.

spel: Vincent van den Berg, Margijn Bosch, Jacob Derwig, Anouk Driessen, Ingejan Ligthart Schenk, Peter Kolpa, Martijn Nieuwerf, Veerle Van Overloop, Fleur Renes, Czeslaw de Wijs

vormgeving: Michiel Jansen

licht: Czeslaw de Wijs

productie: Sanneke van Hassel, Ellen Walraven

Platonov werd geselecteerd voor het Theaterfestival 2000 en won de CJP-trofee, de CJP-Podiumprijs en de Toneelkijkersprijs.

www.barreland.nl

Jacob Derwig (1969) maakte van 1990 tot en met 2004 deel uit van toneelgezelschap 't Barre Land. Tussen 1995 en 1999 speelde hij ook bij De Trust. Sinds 2005 is hij acteur bij Toneelgroep Amsterdam. Daarnaast is hij te zien in verschillende films en televisieseries.

Hij werd onderscheiden met een Gouden Kalf in 2002, de Mary Dresselhuys-prijs in 2004, een Arlechinno in 2006 en de Paul Steenbergen-penning in 2008.

Voor 't Barre Land vertaalde hij ook *De bruiloft*, een éénakter van Tsjechov. Voor Toneelgroep Amsterdam maakt hij samen met Kim van Kooten een nieuwe vertaling van *Kat op een heet zinken dak* van Tennessee Williams.

In 2012 regisseert hij dit stuk zelf bij TA2/Toneelschuurproducties.

Anton Tsjechov (1860-1904) studeerde medicijnen in Moskou. Zijn studie oefende een beslissende invloed op hem uit; hij zag in de wetenschap het werktuig voor de vooruitgang.

Hij was grootmeester van het korte verhaal en toonaangevend toneelschrijver.

Platonov, zijn eerste toneelstuk, dat hij schreef toen hij nog studeerde (waarschijnlijk in 1878), werd na zijn dood in een kluis gevonden.

Toneelwerk:

Platonov

Ivanov – 1887-'89

De meeuw – 1896

Oom Wanja – 1897

Drie zusters – 1900-'01

De kersentuin – 1903-'04

Eenakters:

Langs de grote weg – 1885

Een zwanenzang – 1887-'88

De beer – 1888

Het huwelijksaanzoek – 1888-'89

De bruiloft – 1889-'90

Onreine treurspelen – 1889-1990

Het jubileum – 1891

Over de schadelijkheid van tabak – 1902